

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Felelősszerkesztő és kiadó:
BALAJTHY JENŐ

Főszerkesztő:
ORTH IMRE

Mácsa puszta

A világháboru előtt a nagyváradai római katolikus székeskáptalan birtoka volt. Református hagyományok szerint még azelőtt Lorántffy Zsuzsánna volt valamikor a tulajdonosa. A román agrárreform állami rezerva földnek deklarálta s a nagyromán nemzeti célok határbiztosító szolgálatába állította. Vagyis telepes községet csinált belőle. Közel 160 «megbízható» román családot telepítettek ide a magyar határ mellé, családonként 8 katasztrális holdat ajándékozva a román elem képviselőinek. A megajándékozott hegyi lakók és pásztorok nagy része — nem lévén sem pénze, sem tudománya a kapott földek megműveléséhez — néhány évi kinlódás után elkótyavetyélte birtokát Magyarországból «haza» települő és más környékbeli románoknak. A község felépült. Már a templomépitéshez is hozzáfogtak, mikor a magyar hadsereg bevonult. Ezt azonban a lakosok legnagyobb része már nem várta meg. Ment mindenki oda, ahonnan jött. A hegyilakók vissza a hegyekbe, a környékbeliek vissza falvaikba.

Az üresen álló házakba a magyar katonai hatóság magyar családokat telepített. Elsősorban a Belényes vidékéről elmenekült magyar családokat, majd a környék magyar falvainak a világháboruban kitüntetett magyar népét. Ugy a menekültek, mint a telepítettek elenyésző kivétellel reformátusok voltak. Tóth Sándor ezredes, járási katonai parancsnok a hivek lelki gondozásának és a sokfelől jött emberek egységes szellemi vezetésének biztosítása céljából Sulyok István püspök urhoz fordult, aki alulirotra bizta a mácsai reformátusok pásztorolását. Miután a magam gyülekezete mellett ezt intenzíven nem gyakorolhattam, segédlelkész kinevezését kértem, aki állandóan ott lakjon a hivek között. Szentes György, Aradról menekült lelkész atyánkfia már novemberben el is foglalta állását, beköltözött egy hirtelen lepadolt lakásba s azóta a legnagyobb önfeláldozással teljesíti szent hivatását. Annyira megszerették, hogy az egyházmegyei bizottság jelenlétében megtartott egyházközségi alakuló közgyűlésen egyhangulag rendes lelkészükké választása mellett nyilatkoztak.

Sajnos, azonban erről egyelőre még nem lehet szó. Sőt! Szent György december óta kegyelem kenyéren él. Novemberre a katonai hatóság még folyósította 150 pengős illetményét, de a polgári közigazgatás életbeléptetése óta egy fillér államsegélyt sem kapott. A menekültek és letelepítettek pedig maguk is az Erdélyi Szociális Szervezet segítségére szorultak ezen a télen, nemhogy közteher viselésben résztvehettek volna. Csak keserű széljegyzetként említem, hogy ugyanakkor, midőn egy 700 lelkes új magyar falu magyar papja nem kapja meg járandóságát, ösmerek olyan román lelkészt, akinek csak mondvacsinált paróchiája van szintisza magyar községben, se hive, se dolga nincsen, hacsak a magyarok térítése nem lesz az — s mégis folyósítják államsegélyét. Valahogy tulzott értelmezése ez annak a bizonyos ... gondolatnak!

De ez még semmi. Hetek óta ideges suttogás lett urrá Mácsa felett. Valamelyik gazda építkezni akart, de a hatóságok leintették. Az elmenekült románok is mozgolódni kezdtek. Van olyan, aki megtudván, hogy Magyarországon milyen jól bánnak a románokkal. Romániából szökött vissza. Akik pedig a szomszéd faluban bujtak el, látva, hogy a magyar hatóságok egyforma mértékkel mérnek románnak magyarnak egyaránt, a 22 esztendő elnyomatás bosszujától nem kell tartaniok, megjelentek Mácsán s bejelentették igényüket a román államtól ingyen kapott vagy az első telepesektől potom pénzen szerzett ingatlanaira. S errenézve valahonnan biztatást is nyertek. Mások a káptalan igényeivel ijesztgetnek. Ezért suttog ma s nem dolgozik Mácsa magyar népe.

Öntsünk tisztavizet a pohárba. Nem vitatjuk: A hatóságoknak törvényes joguk van az elmenekült románokat visszahozni, s Tóth Sándor telepeseit kiüzni. Hiszen amazokat véglegesen helyezte birtokba a törvényes jogelőd (?), a román állam, míg emezeknek csak egy esztendei ideiglenes birtokba helyezési szerződés (ujabban haszonbéri szerződésnek hangsúlyozottan) van a kezükben. Fiat justitia, pereat mundus — mégha az ez esetben egy darab magyar világ is.

De joguk van másképp is intézkedni. Joguk volna sürgősen megnyugtani a mindenüket elvesztett, menekült magyarokat s az új élet reményében régi lakhelyükön házukat, kis földjüket eladó nagy családú magyar telepeseket, hogy a magyar katonai hatóság nem a bolondját járatta velük s Mácsa elvitathatatlanul magyar s birtokuk leend.

Qui tempus habet, vitam habet. Szent Györgynek és népének nincs idejük. Döntést kérnek!

Orth Imre.

ViseljeteK gondot a nyájra . . .

Az egyház vezetőségével szemben mindig kötelezően állott az apostoli intés: «viseljeteK gondot a nyájra, melyben az Isten vigyázókká tett». De különösen áll ma, amikor a változások lelki és anyagi megrázkódtatásain kell átvezetni a nyáját, amikor egyrészt a kiábrándulás, másrészt a tulzott reménykedés teszi nehezzé a vigyázást. Magánbeszélgetésekben és egyházi sajtónkban mind gyakoribbá válik a csalódás és kiábrándulás hangja, mert nem következett be a várt megújulás gyülekezetünk lelki életében. De nem váltak valóra azok a tulzott anyagi remények sem, amelyekkel gyülekezetünk legnagyobb része fordult a megváltozott viszonyok között az állam felé, onnan várva nemcsak a lekipásztorok és tanítók fizetésének átvállalását (kiegészítését), hanem az egyházi és iskolai dologi kiadások fedezését is. Az eladósodott, fizetési nehézségekkel küzdő gyülekezetek bőséges állami és községi segélytől várták félrebillent anyagi egyensúlyuk helyrebillentését.

Hogy az államnak kötelessége bizonyos mértékben segítségére sietni a nemzeti és kulturértékeket védelmező és hordozó egyházaknak, az kétségtelen. Ez irányú kötelességének eleget is tett nagyrésztben a tanítói és lelkészi fizetést kiegészítő államsegélyek (előlegek) folyósításával. De az is bizonyos, hogy mindent az ezer nehézségekkel küzdő államháztartástól nem lehet várni. Az egyháznak magának kell gondoskodnia, önfenntartási lehetőségeinek megteremtéséről és kihasználásáról. Tudott dolog, hogy az állami segítségnek nemcsak haszna, de kára is van. Nem beszélve az egyház és állam viszonyáról, a függetlenség feladásáról, azt a veszedelmet rejti magában, hogy az államsegély esetleges megszűnése, a csak arra épített, teherhordozástól elszokott egyházakat és intézményeket végveszedelembé döntheti. Jaj annak az egyháznak, amelyet csak a községi és állami segítség injekciójával lehet életben tartani, mert a gyülekezet teherbíró és hordozó képessége az életképesség jele is. Amely gyülekezet nem tudja, vagy nem akarja vállalni, pusztulásra érett és ítélt gyülekezet az. Azokat az életlehetőségeket, amiket erőszakkal vettek el az egyháztól, még pótolni lehet, de amiket magunk nem vállalunk, vagy nem használunk ki — örökre elvesztettük. Gondoljunk csak a régi, megszüntetett szolgálmányok, közmunkák stb. újból való bevezetésének lehetetlenségére, vagy a régi díjlevelek visszaállítási küzdelmeire.

Szilárd meggyőződése, hogy abból az anyagi lehetőségből, amely fölött gyülekezeteink rendelkeznek, helyes vezetés és felelősségérzet mellett biztosítani lehet és biztosítani kell gyülekezeteink

és intézményeink anyagi szükségleteinek fedezetét. Ne várjunk és ne építsünk tehát idegen segítségre, még kevésbé készítsünk olyan költségvetést, melyben erre alapozzuk a szükségletek fedezését, hanem viseljünk gondot *magunkra* és a nyájra. Ha mégis sikerül egy bizonyos állami vagy községi segély megszerzése, azt intézményeink fejlesztésére és újak teremtésére kell fordítani.

(Folyt. köv.)

Molnár Zoltán.

Oda gyűljetek, ahol az Isten szavát halljátok,

hangzott a hívó szózat a nagyvárad református tanuló ifjúsághoz. A történelemben sorsdöntő pillanatok játszódnak le, népek és nemzetek állnak egymással szemben, a világ fegyverropogás, ágyüdörej és jajkiáltás szavaitól hangos. Nagyvárad városának hétköznapi forgatagában mosolygó arcú leányok és fiúk, égő szívet ábrázoló jelvénnel jelentek meg a múlt héten. Az égő szívet ábrázoló jelvény tulajdonosai a református tanuló ifjúság konferenciájának a résztvevői voltak. Nem sokat törődtek a világ dolgaival, Ők az Élet könyve fölé hajolva keresték, kutatták az általuk követendő utat.

21-én reggel 9 órakor az olaszi templom zsufolásig megtelt, Ekkor volt a megnyitó istentisztelet, melyen Varga Gedeon vallás-tanár lelkész hirdette az Igét. Isten hívja az ifjúságot, hogy kövesse az ő útait. Az ifjúság célja: Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes és légy hív mindhalálig és neked adom az életnek koronáját.

Ezt követte egy előadás megbeszéléssel: „*Én és az Isten*” címmel. Bevezette Eszenyei Béla nagyszántói lelkész. Az ember arra törekszik, hogy mind feljebb és feljebb jusson, közelebb Istenhez. Ezt a maga erejéből nem tudja megtenni, ehez Isten segítségére van szüksége.

12 órakor a templomban tartott előadást Orth Imre bihar-püspöki lelkész „*Egyházunk nemzeti feladata az új helyzetben*” címmel. Vázolta az egyház munkáját az elmúlt 22 év alatt, melynek nemzetfenntartó [hivatása volt. Az egyház tartott meg bennünket magyarnak. Nem úgy szerepelt, mint egy irredenta politikát űző egyesület, hanem feladatához méltón hirdette az Igében Isten akaratát. Az volt a feladata, hogy megtartsa a Krisztusban önmagára talált magyar népet. Ez a feladata az egyháznak nem változott meg az új helyzetben, a cél ugyanaz, csak az eszköz más, amellyel feladatát végrehajtja. Az állam segítségére lesz az egyháznak, mert nemzeti és keresztyén, de az egyháznak nem szabad elvilágiasodni.

Ha elvilágiasodna, akkor kivész belőle az istenfélelem és akkor a modern pogányságba sülyed.

A délutáni előadás megbeszéléssel a következő címmel volt: „Az Én és a Te”.

Bevezette Orth Győző lelkész. Amikor ki tudom mondani «Én», akkor születik meg az öntudatom. De ez akkor születik meg igazán, amikor Istennel szembenállva, ki tudom mondani azt a szót «Én». Te nélkül nem lehet elképzelni az «Én»-t. Nem lehet elképzelni, mert mindég ott van az embertársam, akitől függök — «Én». Isten nem azért teremtette az embert, hogy embertársának vetélytársa legyen, hanem, hogy legyen alkalma társának szolgálni, társát szeretni. Csak az tudja igazán értékelni embertársában a «Te»-t, aki valakit elvesztett.

A *magyarság jövője* volt a címe a délelőtti megbeszélésnek, melyet dr Szabó Lajos lelkész vezetett be. Kifejti négy pontban az ország fennállásának és előhaladásának feltételeit: a tiszta erkölcs, az önfeláldozásig menő kötelességtudás, az igazi honszerelm és a Jézus Krisztusba vetett élő hit. Az ifjúság komolyan foglalkozott ezzel a kérdéssel. Megbeszélés során felszínre került az ország gazdasági, kereskedelmi jövője. Beszélgetés folyt a magyar nép körében elharapózott bűnről, az egykéről. A magyar népi hagyományokról, melyek ma nagyon elvannak hanyagolva és idegen szellemmel vannak keverve. Összetartás, hazaszeretet. Krisztusba vetett hit, ezek képezik a magyarság jövőjének az alapját.

Délben 12 órakor a templomban Molnár Károly mezőtelegdi lelkész tartott előadást «Én és a Szentírás» címmel.

Délután a református egyház legfőbb hitigazságáról, «Predestinációról» tartott előadást Papp László s. lelkész. Előadásában felelt az előtte egy nappal beadott kérdésekre. A konferenciai napokat bibliaórákkal kezdték és imaórákkal fejezték be.

Vasárnap 12 órakor a templomban záróistentiszteleten Bokor Sándor lelkész hirdette az Igét. Miben rejlik erősségünk titka: Istennek szentelni életünket, ebben rejlik. Követni Krisztust. Ő az Út, Igazság és az Élet, Ő tesz bennünket erősekké és igazakká.

Ugyanakkor, mikor a nagyobb ifjúsággal a fentemlített előadások folytak, még három csoportban volt előadás: a kisebb leányoknál, nagyobb leányoknál és a kisebb fiuknál.

Előadók voltak: Orth Gyözőné, Mária testvér, Sarkady Pál segédlelkész, Magyar Sándor segédlelkész, László Margit vallás-tanárnő, Orth Győző lelkész, Kelemen Etelka tanítónő, Osváth Ernő lelkész és Kovács László evangélikus s. lelkész.

A konferencia hatása alatt az ifjúság elhatározta, hogy ezután

minden hónap egyik vasárnapján rendez egy egynapos konferenciát, s annak vezetésére felkérte Orth Győző belmissziói titkárt és dr. Varga Árpád orvost.

Az Ige fényében akar haladni az ifjúság, hogy a háborús világból kijutva, az elkövetkező békében teljes felkészültséggel munkálkodhasson Nagymagyarországért.

Vidits György.

A Püspöki Hivatal Munkájából

Nyugdíjas lelkészeink és özvegyeink ellátmányát folyósította az Országos Lelkeszi Nyugdíjintézet.

Most érkezett haza Budapestről Vargha László, egyházkerületünk gazdasági tanácsosa, aki a következő nyilatkozatot adta lapunknak: «Nyugdíjas lelkészeink és özvegyeink ellátmányának kérdését sikerült az Országos Református Lelkeszi Nyugdíjintézetnél kedvezően elintéztetni és ennek alapján az érdekelt nyugdíjasok és özvegyek illetményeiket 1941. évi január hó 1-től kezdődőleg már meg is kapták. Jóleső érzéssel vettük tudomásul, hogy a nyugdíjintézetünk kötelekébe tartozó lelkészek, özvegyek és árvák illetményeit olyképen állapította meg az Országos Református Lelkeszi Nyugdíjintézet intézőbizottsága, mintha az érdekelt nyugdíjas lelkészek vagy az özvegy papnék férje megszakitás nélkül Magyarországon teljesítettek volna szolgálatot. Ez ugyan nagyobb megterhelést rótt az Országos Lelkeszi Nyugdíjintézetre, de minden remény meg van arra, hogy így előállott nagyobb kötelezettség teljesítéséhez a magyar kormány az aránylagos kvótát viselni fogja, mint ahogy viselte eddig az anyaországban nyugdíjaztatott lelkészek és lelkészözvegyek után.

Lelkeszi karunknak éppen fentiekre való tekintettel eminens érdeke, hogy az 1940 évi december hó 31-ig előirt tagdíjhátralék, fenntartói járulékhátralék és belépési-díj hátralék a Nagyvárad Püspöki Hivatal pénztárába haladéktalanul befizettessék, hogy nyugdíjintézetünk is teljesíteni tudja azt a kötelezettséget, amit az Országos Református Lelkeszi Nyugdíjintézettel szemben kötelezőleg vállalt.

Az 1941 évi január hó 1-től terjedő időre a tagdíjat a konventi hivatal fogja előírni és teszi elszámolásba a nyugdíjintézeti lelkészjellegű tagok terhére. Erre való tekintettel készüljön el minden lelkésztársunk arra, hogy a minden valószínűség szerint áprilisban előírásra kerülő tagdíjat a konventi pénztár elszámolásba fogja tenni, hogy ezáltal az Országos Lelkeszi Nyugdíjintézet vállalt kötelezettségének eleget tudjon tenni.»

HIREK

A kisszántói eklézsia presbyteriuma kimondotta, hogy új iskolát és rektori lakot épít. A munkálatokat máris megkezdték.

Magyar bőjt az árvizkárosultakért. Március 16-án délelőtt tették le a budapest-fasori gyülekezet tagjai adományait az úrasztalára. Megható megnyilatkozások voltak a borítékukban: »Utolsó pengőmet adom.« »Nincs több a háznál.« Lemondtunk egy héten át a levesről.« Ebéd helyett egy kis kenyeret és szalonnát ettem.« »Lemondtunk a husról s így 3 pengőt sikerült megtakarítani.« Egy gyomorbeteg az orvos által naponta előírt kétdeci savanyu boráról mondott le. Fillérekről, de leginkább 1 Pengőtől 10 Pengőig volt a legtöbb adománytétel, mutatva azt, hogy sokan hozták össze az eddigi 1500 Pengőt. Bizonyára, akik még nem hozták be magyar bőjti áldozatukat, meg fogják tenni ezután és senki sem marad ki a testvéri segítségből. Gyermekeink és ifjuságunk 30-án az ifjusági istentiszteleten helyezi az úrasztalára bőjti adományát. (R. É.)

Az erdélyi református egyházkerület közgyűlése márc. 29-én nyílt meg. A kormányt Fáy István államtitkár képviselte. Vásárhelyi János püspök mondott imát, majd gróf Teleki Artur főgondnok megnyitót. Közfelkiáltással az egyházkerületi közgyűlés tiszteletbeli tagjává választották Ravasz László dunamelléki püspököt, Patáki Tibor miniszterelnökségi államtitkárt, Benedek Zsolt egyetemes konventi tanácsost. Ravasz püspököt a kolozsvári református teológia kar meghívása alapján a kar tiszteletbeli tanárává is megválasztották. Bethlen István grófot egyházkerületi főgondnokká, br. Bánffy Dániel földművelésügyi minisztert és Laár Ferencet egyházkerületi tanácsbírókká választották. Vásárhelyi János püspök hivatalos jelentésében történelmi távlatba állította az elmúlt két évtizedet és mindazt a reménységet, amellyel az erdélyiek bele illeszkednek ismét az anyaország keretébe.

Harmincezer pengőt adományozott egy pesti presbiter, azzal a kikötéssel, hogy abból az Országos Református Szeretetszövetség gyengetüdejü gyermekek részére üdülőtelepet építsen.

A mezőgazdasági iskolán kívüli szakoktatásról alapos tanulmányt készített Pavlovszky Béla hercegprímási uradalmi intéző. Kidolgozta ebben a tömegoktatás érdekes és új programját, s azt bizonyítja, hogy szerény eszközökkel is lehetne a mezőgazdasági népoktatás széleskörű biztosításáról gondoskodni. Az a javaslata, hogy az oktatást kössék össze a vallásoktatás alkalmával, amikor

nagyobb arányban lehet a tömegekkel foglalkozni. Ezen a módon az ország egész területén olyan oktatási rendszert lehetne megvalósítani és gyorsan keresztülvinni, amely pénzügyileg alátámasztható és amelynek minden gazda és gazdasszony is tanítványa lehetne.

Külmissziói hírek. A Magyar Református Külmissziói Szövetség misszionáriusai és benszülött evangélistái a következő helyeken dolgoznak: Molnár Mária: Oceánia, Pitilu. Babos Sándor és felesége: Mandzsuria, Forstmeyer Anna: Kína, Csangsa, Kong Ella: Kína, Csangsa, Thuketane János: Dél-Afrika, Mabundo Ábel: Mozambik. *Amerikai magyarok a külmisszióért.* Az amerikai magyar egyházmegyékhez tartozó gyülekezetek 1939-ben 395 dollárt küldtek be külmissziói célokra a külmissziói tanács pénztárába. Ez az összeg kereken 2000 pengőnek felel meg. Ugyanezen évben a magyarországi református gyülekezetek külmissziói perselypénz adománya 1400 pengő volt.

Nem szabad sérteni jövőben a nemzetiségek érzékenységét, mert ezt a törvény fogja tiltani. Az erről szóló javaslatot a Ház elfogadta s a javaslat címe: «A nemzetiségi érzület büntetőjogi védelme». A Házban a javaslathoz egy érdemleges hozzászólás történt, amely a magyar álláspontot domborította ki. Mikó Imre erdélyi képviselő arra mutatott rá, »hogy ezzel a javaslattal egyesek nemcsak élni, de visszaélni is tudnak majd. Ha nemzeti kritikát gyakorolunk — bármilyen éles nyelven is, — ez alól a nemzetiségek sem lehetnek kivételek». (*Szabadság.*)

Svájcban a németnyelvű reformátusoknak új énekeskönyve jelenik meg rövidesen. Ez az énekeskönyv próbaképpen szolgál és a nyert tapasztalatok alapján majd csak 1943-ban szándékoznak véglegesen érvénybe léptetni.

Lettországbán az egyház és a bolsevikik között az összetűzések napirenden vannak. Az egyik lelkész ifjusági alakulatot teremtett és az új szervezet tagjait ünnepélyesen fogadták be az egyházi munkába. A kommunisták lapja ebben a tényben kihívást lát. Ugyanez az ujság botrányos cselekedetnek minősíti egy rigai lelkész azon eljárását, hogy egy forradalmár temetése idején a közvetlen közelben a rendes temetési szertartást elmerte végezni. Amíg a kommunisták az Internacionálét énekelték, a lelkész felemelt hangon az Isten iránti hűségről beszélt. Szerintük az ilyen tény meggyalázza a halott kommunistákat.

A svédek most ünneplik első bibliafordításuk 400 éves jubileumát. Ez alkalommal újra lefordították a bibliát és kiadták az 1541-i fordításból is az újszövetséget.

Norvégiában az új válási törvény előkészítése nagy vitákat idéz elő. Eddigi gyakorlat szerint a gyermekeket legtöbbször az anyának ítelték oda, mivel elsősorban ő hivatott gyermekei nevelésére. Az új törvénytervezet szerint az anyától elvehető gyermeke akkor, is, ha az anya nem a nemzeti egység, vagyis Quisling-kormány politikáját követi. Sőt a férj is kérheti politikai különvélemény esetén a házassága felbontását. A norvég nők tehát nagy választás előtt állnak. Ha a törvény életbelép, meggyőződésük miatt férjüket és gyermekeiket is elveszithetik.

Az örmények nagy nyomoruságba kerültek, mert a háború miatt sem az angol, sem a dán, sem a keleti misszió nem tudja többé támogatni őket. Ezért most a svájciak szeretnék vállalni ezt a munkaterületet. Szíriában eddig 70.000 örmény pusztult el éhhalál következtében.

A román közoktatásügyi miniszter megtiltotta, hogy bármely felekezet papja politikai pártba belépjen.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad

1024—1941. II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Iskolai Hatóságnak.* A VKM. 53622—1941. V. sz. rendeletével egyhangzóan közlöm, hogy a Honvédelmi Miniszterium »Szébb Jövőt« címen levante-lapot ad ki. Előfizetési ára egy évre 2 P, félévre 1 P. Hozzájárulok, hogy a lapot a Szerkesztőség a tanulóifjúság körében terjessze. A szegény tanulókra való tekintettel a lapot az iskolák ifjúsági könyvtárai is megrendelhetik. Nincs kifogásom ellene, ha az előfizetési díjakat összegyűjtik és egy összegben fizetik be költségkimézés szempontjából. Nagyvárad, 1941 március 31. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

1248—1941. II. sz. KÖRRENDELET *Valamennyi kebelbeli Iskolai Hatóságnak.* Tudomásulvétel és mihez tartás végett közlöm a VKM 24344—1941. sz. rendeletét: 1 §. Nyilvános iskola fenntartója — tekintet nélkül az iskola jellegére — köteles iskolája helyiségeinek, udvarának, sporttelepének, valamint a testnevelés céljára szolgáló berendezéseinek és felszerelési tárgyainak levanteképzés céljára való használatát megengedni. 2. §. A használat kérdésében elsősorban az iskolafenntartó helyi szerve (megbizottja) és a járási. (városi, Budapesten a kerületi) katonai parancsnok (vagy helyettese) szóbeli tárgyalás útján kísérelnek meg megállapodást létesíteni. Egyéb-

ként a használatra átengedés iránt az iskolafenntartó helyi szervét (megbízottját) az iskola fekvése szerint illetékes járási (városi, Budapestén a kerületi) katonai parancsnok keresi meg. A megkeresésben tüzetesen meg kell jelölni a használatra kiszemelt iskolai helyiséget, udvart, sporttelepet, testnevelési célra szolgáló berendezéseket és felszereléseket, valamint közölni kell a használat előrelátható mértékét, A használat mértékét és módját úgy kell megállapítani, hogy a használat következtében az iskola helyiségei és felszerelései eredeti iskolai rendeltetésüknek továbbra is megfelelhessenek. 3. §. A leventeképzés céljára szükséges használat díjtalan. Az iskolafenntartó azonban a helyiségek takarításával esetleges fűtésével és világításával járó készkiadások és önköltségek megtérítésére igényt tarthat. (2) Az iskolafenntartó igényt tarthat a használatba vett helyiségeknek, valamint a berendezéseknek és felszerelési tárgyaknak a leventeképzéssel kapcsolatos megrongálása, elpusztítása, vagy elvesztése miatt kárának megtérítésére is. 4. §. A takarítással, fűtéssel és világítással járó készkiadásoknak és önköltségeknek, valamint az esetleges károsodásnak a megtérítése tárgyában, továbbá a használat mértéke és módja körül az iskolafenntartó és a járási (kerületi) katonai parancsnok között támadt és közvetlen tárgyalás útján meg nem szüntethető vita tárgyában elsőfokon a kir. főigazgató az iskola fekvése szerint illetékes hadtestparancsnok meghallgatása után dönt. • Nagyvárad, 1941 április 5. Atyafiságos tisztelettel: Sulyok István s. k. püspök.

1104—1941. I. sz. KÖRRENDELET. *A kebelbeli összes Nagytiszteletű Esperesi és Lelkészi hivataloknak és a református Közép-és elemi iskolák igazgatóságának.* Tudott dolog, hogy magyar református testvéreink nagyrésze milyen sulyos árvizkatasztrófián megy keresztül. A szörnyűséges csapás enyhítésére az első kedvezményező lépést Kormányzó Urunk Öföméltósága már hetekkel ezelőtt megtette s nyomában az Egyházi Főhatóságok is felemelték buzdító szavaikat, hogy a testvéri részvét mindnyájunkat komoly munkára indítson. Mi, a felszabadult Keletmagyarország és Erdély népe még anyagi elesettségünk tudatában sem maradhatunk ki abból a nemes versenyből, hogy a testvéreinkre szakadt nyomoruságon tehetségünkhöz mérten segítsünk. Amint tudjuk a templomban ülő Jézus az özvegynek perselybe vetett fillérét a gazdag aranyánál magasabbra értékelte, azért a mi szegénységünkből telik, ajánljuk fel azt mielőbb atyánkfiainak felemelésére. Kérem azért Lelkész — és presbiter — társaimat, valamint rajtuk keresztül az összes Gyülekezeteket, hogy a fentebb nevezett célra való gyűjtés körül minden lehető elkövetni s eredményességét biztosítani igyekezzenek. A begyűlt összeget pedig a Főtiszteletű és Nagyméltóságu Konventi Elnökség által eljuttatott 150.700. csekkszámára befizetni sziveskedjék. A gyűjtés

eredményéről Hivatalomat értesíteni méltóztassék. Nagyvárad, 1941. március 26. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

846—1941. II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* Tudomásvétel és miheztartás végett közlöm, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az 1941. évi február hó 3-án 53645—1941. V. sz. alatt a »Kék madár« c. film megtekintése tárgyában az állami iskolák tekintetében rendelkezett. (L. a »Hivatalos Közlöny« 1941. évi február hó 15-én kiadott 4. számában.) Ezen renDELETEH alkalmazkodjanak hitfelekezeti iskoláink is. Nagyvárad, 1941. március 19. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

847—1941. II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli alárendelt hatóságnak.* Tudomásvétel és miheztartás végett közlöm, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az 1941. évi január hó 31-én 223—1941. eln. szám alatt kelt rendeletével PAÁR KÁLMÁN kondorfa i kőmives-mester vállalkozónak a tárca körébe eső építkezésekből való kizárása tárgyában intézkedett. (L. a Hivatalos Közlöny 1941. évi február hó 15-én kiadott 4. számában.) Nagyvárad, 1941. március 19. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

1158—1941. III. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli nagytiszteletű Lelkészi hivatalnak* Felhivom a nagytiszteletű Lelkészi Hivatalokat, hogy az 1941. évre előirt és 1941. évi január hó 31-ével esedékessé vált tűzdijakat a lehető legsürgősebben sziveskedjenek beszolgáltatni a rendelkezésre bocsájtott postatakarékpénztári befizető lapon, mert annak késedelme sulyos anyagi felelősséget vonhat maga után az egyházközség presbiteriumát illetően, tekintettel arra a körülményre, hogy minden előfordulható tűzkárért a tűzdij kifizetésének elmaradása esetén a presbiterium tagjai saját személyükben felelnek. Nagyvárad, 1941. március 31. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

Pályázat. A kaplonyi református egyház pályázatot hirdet, lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Fizetés: Három katasztrális hold kántori föld, négy okta legeltetési jog, négyszáz négyzetöl beltelek kerti föld, minden iskolabajáró gyermek után egy véka tiszta búza és egy ölös csirke, — 43 gyermek után, évi 130 Pengő készpénz az egyház pénztárából fizetve, az egyház által bérelt butorozott szoba, államsegély, mint fizetés kiegészítés. Kötelessége az I—VI. vegyesosztályok vezetése, a kántori teendők ellátása és a belmissziói munkákban való segédkezés, lelkész akadályoztatása esetén templomi szolgálat végzése. Pályázhatnak férfiak és nők, az állás akkor is betöltetik, ha a tanerő a kántori teendőket nem vállalja, de ez esetben csak ideiglenesen. Templomban csak harmonium van. A község Nagykárolytól 3 km.-re fekszik. Az állás a választás után elfoglalandó. Az államsegély idáig 120 Pengő volt. Pályázati határidő a pályázat megjelenésétől számított 8 nap. Kellően felszerelt kérvények a lelkészi hivatalhoz címzendők: Kaplony, u. p. Nagykároly.

Értesítés. A Nagytiszteletű Lelkészi hivatalok figyelmébe
A püspöki hivatal ezton adja tudomására a Nt. Lelkészi hivatalok-
nak, hogy a postatakarékpénztári befizetőlapon beküldött összegek-
ről külön nyugtát nem ad portókimelés céljából. Éppen ezért a lel-
készi hivatalok a vonatkozó postatakarékpénztári befizetésilap szel-
vényeket minden esetben csatolják számadásaikhoz, ha pedig azok
személyi befizetések, ugy saját érdekükben őrizték meg. Nagyvárad,
1941. április 1.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok :

Telefon
13-30

BÉRES KÁROLY
BÉRES SÁNDOR
ROMÁN KÁROLY

Telefon
13-30

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtatványokat,
folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos levél-
papirokat, borítékokat, a legkülön/élőbb
magán- és kereskedelmi nyomtatvá-
nyokat, mulatsági és esküvői meg-
hívókat, műveket stb.,
a legcsinosabb, modern
kivitelben és a leg-
jutányosabb
árakon

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14
a Református Leánynevelő-intézet épületében

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Szerkesztőség és kiadóhivatal : Református Püspöki Hivatal Nagyvárad,
Teleki-utca 31. sz. — Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.
Előfizelési ára évi 12 Pengő. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján

Kálvin-könyvnyomda, Nagyvárad.

U. T. REFORMÁTUS LELKÉSZI HIVATALNAK

Nagyvárad, Velence, Kertősz utca 12.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Felelősszerkesztő és kiadó:
BALAJTHY JENŐ

Főszerkesztő:
ORTH IMRE

Maran-atha.

Írta: Ravasz László.

Ez egy olyan szó a Szentírásban, amelynek igazi értelme felő a legnagyobb tudósok vitatkoznak. De bármelyik állítást fogadjuk el, Isten Ígérének gazdagsága, szépsége és vigasztalása szól belőle felénk. A legjobb, ha engedjük, hogy szívünkhöz érjen mind a három fő-fő magyarázat:

Az első az: az Úr eljő. A második: Távozzék a hitetlen! A harmadik: Krisztus égi jel.

Nem igen értünk még a mainál komolyabb, felelősséggel teljesebb és nehezebb időt. A szárazföld és az óceán roppant mérközésében az öt világrész eresztékei recsegnek és ropognak. Mi úgy élünk ebben az ítéletidőben, mint földrengéskor, tűzvészkor, árvizveszedelem idejében a fecskefészek lakói. Sorsunkat nem mi igazítjuk, mi csak kötelességünket teljesíthetjük. Cselekedetek és érdemek rajtunk nem segítenek, egyetlen menedékünk és erőnk: a hit. Mindannyian érezzük, nagyon össze kell fogódnunk, mert csak akkor állhatunk meg, ha mindenestől fogva eggyé vált az egész nemzet. És egészen világosan látjuk: meg kell őriznünk szárnyainkat, mint a fecskefészek lakóinak az árviz, földrengés, tűzvész idején. Az erősebb hordozza a gyengébbnek a terhét, aki jobban tud repülni, repítse a kisebbeket és erőtleneket.

Így csattog a Református Élet egyszerű szürke szárnya a sötét, viharos ég alatt. Így tanít és segít repülni erőtelen, fáradt lelkeket örökkévaló magasságok felé. Húsvéti éneke egy szó, ismeretlen, mégis ezer vigasztalással és erővel teljes: Maran-atha.

Első értelme ennek: az Úr eljő. Ó, hogy eljött hozzánk! Nem akadályozta meg az emberré lével minden sötét következménye, nem akadályozta meg a szenvedés, a keserű pohár, a töviskorona, az arcul verettetés, a keresztnek rettentő kínja és árvasága, a legkeserűbb halál a szegénynek a fáján. Eljött, alázatosan felvette, elhordozta a keresztet s ezzel is megpecsételte, hogy itt van között-

tünk, él, mint az anyaszentegyház Ura és dicsőséges Királya s nincs senki, aki ne érezhetné meg csodatevő erejét, ha egyszer alázatos szívvel közelget hozzája.

Az Úr eljött. Nem tartotta vissza a koporsó, az arimathiai József sírboltja, a halál rettentő hatalma, amely bilincseiből még soha senkit vissza nem eresztett. Húsvét reggelén diadalmasan feltámadott, hogy átvegye királyságát, a szeretet, a szolgálat lelki birodalmában.

A föld reng, seregek egymás vérént ontják, minden kockára van téve, ami nekünk szent és drága s mi felkiáltunk: Maran-atha, jövel Uram, egyetlen gyógyító, örök vigasztaló, megcsúfolt és elűzött szabadító, töviskoronás Királyunk: Jézus Krisztus!

A másik jelentése ennek az Igének: Távozzék el a hitetlen! Félre a kételkedőkkel! Ezeket az időket csak hit által lehet elhordozni; akiben nincs meg ez a hit: gyáva lesz, menekülni próbál, menteni a maga kicsiny hasznát, nyerni akar a nagy próbatételből, fél az áldozattól. Mindezzel maga is elnyomorodik s másokat is elnyomorít. A hitetlenek most hallgassanak, álljanak félre, ne szóljanak bele az ügyek vezetésébe; azoknak a szava hallatszódjék csupán s mindnyájan azoknak engedelmeskedjünk, akikben erős és diadalmas a hit. A hívő magyar álljon ki most. Éppen ezekben a napokban kell ezt hangsúlyoznunk, midőn a leghívebb magyarnak, Teleki Pálnak áldozatos halála századokra szóló figyelmeztetést kiált felénk. Ó, mert ne gondoljátok azt, hogy Teleki Pál tette kétségbeesésből, reménytelenségből és hitetlenségből származott. Ez a tett áldozat volt, óriási szolgálat, valami nagy hitnek véres gyermeke. Egy gyarló és esendő ember olyan formában hajtotta ugyan végre, amely Isten törvényét megsérti, de valójában nem volt egyéb, mint ótiási erkölcsi töke átörökítése egy boldogabb nemzedék számára. E halál összefogó gyűrűjéből kihullnak mindazok, akik az ő hitét kinevetik és megcsúfolják.

Maran-atha. A harmadik jelentése e szónak: Krisztus égi jel. Akkor szokták ezt mondani a keresztyének, amikor köszöntötték egymást szent csókkal. Még ma is van keresztyén felekezet, amelyik a Krisztus feltámadását ujjongó örömnéppé teszi. E napon átszellemülve, megújulva ölelik át egymást a gyülekezet tagjai, szegények, gazdagok, öregek és ifjak és köszöntik egymást szent csókolással: Krisztus feltámadt.

Krisztus feltámadott. Az élet erősebb, mint a halál. Mi az élet elhivottai, vérjegyesei vagyunk, számunkra Krisztus égi jel: záloga annak, hogy Isten szeret, kiválasztott és beiktatott az ő népének

nagy családjába, felhatalmazott arra a csodálatos kiváltságra és rendkívüli küldetésre, hogy szeressük egymást.

Ma minden magyar lélek szent csókolással lelki csókolással csókolja meg egymást. Mondjuk el egymásnak, hogy sokat vétkezünk egymás ellen, bocsássa meg nekünk az Isten. Most érezzük, milyen kevesen vagyunk, milyen kibeszélhetetlen szükségszerűséggel tartozunk össze; együtt állunk és együtt esünk. Ma szánjuk fel magunkat a leghősiesebb erő kifejtésre: megbocsátó, tűrő, segítő és szolgáló szeretetnek nagy szertartására.

Maran-atha.

Átvéve a budapesti „Református Élet“-ből.

„A titkok az Uréi, a mi Istenünkéi.“

Dr. Révész Imre püspök

megemlékezése Teleki Pál elhunyt miniszterelnökünkről.

»A titkok az Uréi, a mi Istenünkéi; a nyilatkozott dolgok pedig a miénk és a mi fiainké mindörökké, hogy e törvények minden igéjét beteljesítsük.«
(V. Mózes 29:29. v.)

Istennek ez az áldott igéje legyen velünk abban a mélységes gyászban és megfoghatatlan megpróbáltatásban, amely magyar nemzetünket gróf Teleki Pál m. kir. miniszterelnök úrnak megrendítően váratlan elhunytával érte. Évszázadokra visszamenőleg nagyon kevés olyan államférfiut látunk nemzetünk történetében, aki hozzá hasonló tudással, felelősségérzéssel és önfeláldozással hordozta a magyar sorsot nemzetünk életének egyik legválságosabb fordulóján. Egyik leghatalmasabb tényezője volt nemzetünk lassu fölemelkedésének abból a tetszhalálból, ahová a trianoni sors döntötte. Tudományával, amely előtt barát és ellenség egyaránt meghajolt, törhetetlen magyar jellemével, amelyben hideg eszélyesség és forró hazaszeretet a legmagasabb fokon egyesült, személyes önfeláldozásával, amely határt nem ismert, egyaránt olyan szolgálatot tett nemzetének, aminőhöz csak a IV. Bélák, a Fráter Györgyök, a Széchenyi Istvánok, Kossáth Lajosok és Tisza Istvánok hazafiui teljesítménye mérhető. Mint a közelmúltban, nem egy kiváló magyar államférfiu, ő is a cél elérése előtt roskadt össze a magyar sors súlyos keresztje alatt. Nemzetünk legnagyobbjai és legkisebbjei ugyanugy kiáltanak most fel az ő kihült teteme fölött, mint a nyolcvan év előtti végzetterhes magyar tavaszon hasonlóan tragikus körülmények között összeomlott nagynevű rokonának, gróf Teleki Lászlónak halálakor: »Nagy, mint a tenger, a te bánatod, kicsoda vigasztalhat tégedet,

fájdalomba merült árva magyar nemzet!... Tündöklő fényére hittels reménnyel tekintett minden igazi honfi e hazában és imé, önön fájdalmának tüzetől, az egyik leg-nemesebb magyar szív... megrepedve, szétszakadva lön! — Oh sors, lábad alatt szegény halandó olyan mint a féreg!« De ebben a földig sujtó egyetemes magyar fájdalomban Isten az ő magyar népét nem hagyta vigasztalás nélkül. A gyarló ember nagyon sokszor nem bírja el keresztjét. De a mi megváltó Urunk, Jézus Krisztus minden keresztet elhordozott értünk és az ő keresztének titkából földöntúli vigasztalás árad megszaggatott magyar lelkünkre. Istennek ezzel a megpróbáltatással is ma még megfoghatatlan, de bizonyára örökkévaló célja van nemzetünk számára. »Az nem lehet, hogy annyi szív hiába ontta vért s keservben annyi hű kebel szakad meg a honért.« Függesszük szemünket a nagy halott fölött Arra Akinek vére jobban beszél, mint minden legnemesebb emberszív vére, és Aki nemzetünket a halál árnyékának völgyében is a vilá-gosság és az új élet felé vezeti, ha rendithetetlenül ragaszkodunk szent törvényéhez és győzelmes keresztjéhez. »Azoknak, akik Istent szeretik, minden javokra van... Mit mondunk azért ezekre? Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk?«

Legyen emlékezete örökre áldott, példája örökké világító szö-vétnek minden magyar szívben!

Nem bosszú, csak igazság.

A nemzethűségi bizonyítványok kiadásával kapcsolatban merült fel több lelkészársam részéről a kérdés, vajjon kicsoda az illetékes annak kiállítására és kinek állitható ki.

Az első kérdésre azt felelhetem, hogy bár hivatalosan a volt Országos Magyar Párt szervei volnának illetékesek e bizonyítvány kiállítására, ezt a jogot minden lelkipásztor igényelheti magának, nemcsak azért, mert a legtöbb helyen ő maga volt a Magyar Párt helyi tagozatának elnöke, alelnöke, vagy titkára, hanem azért is, mert nála jobban senki sem ismerhette a kisebbségi életet és nála függetlenebbül, tárgyilagossabban, harag és gyűlölet nélkül senki sem mondhat véleményt emberekről és eseményekről. Ott ahol nem a lelkész volt a Magyar Párt elnöke, vagy a Magyar Párt örökébe közvetlenül lépett az Erdélyi Párt s a nemzethűségi bizonyítványt ez, vagy ennek szervei adják ki, jól teszik az illetékesek, hogy mielőtt valakinek a bizonyítványt kiadják, a román uralom alatti magatartása felől a lelkipásztoránál is érdeklődnek. A hivatott mégis csak ő ismerte a legjobban, s ő tehet bizonyosságot arról, hogy mennyi,

ben voltak valóban hivei az egyháznak, mert ha az egyháznak nem voltak hivei, nem voltak megbízható magyarok sem.

Ezzel már feleletet adtunk a második kérdésre is. Csak annak állítsuk ki a nemzethüség bizonyítványt, akit ismerünk, még pedig jó egyháztagnak ismerünk. Kis községekben ez nem okoz nehézséget. Ott mindenkiről tudjuk, milyen volt a magatartása az elmúlt 22 esztendő alatt. Nehezebb a dolog nagyközségekben, városokban pedig egyenesen lehetetlen a személyes ismeretség alapján bizonyítást tenni valakinek a nemzethüségéről. Ilyen helyeken szinte az egyedüli segédeszköz a megbízhatóság megállapítására az egyházi adófőkönyv. Aki elbujt a városok rengetegében s nem jelentkezett egyházi adófizetésre, vagy akit hiába kerestek meg az egyházi adószedők, az tisztelet az elenyésző kivételnek, nem volt hű a nemzetéhez. Hiszen a magyar iskolákat az egyházi adóból tartották fenn, hogy mást ne is említsünk. Nagyon szegény és elesett ember volt az, aki az egyházi adóját ne tudta volna megfizetni, ha akarta volna. De a legtöbb hátralékos nem is akarta.

Nagyon helyes az az eljárás is, melyet Kiss Károly lelkésztestvérünk nyomában már többen gyakorolnak: akiről nincs személyes meggyőződésük, annak legalább két presbiternek a jótálló bizonyítványát kell bemutatnia és csak ennek alapján állítják ki a nemzethüség bizonyítványt. Ezzel, esetleg az egyházi adófőkönyvvel kombinálva sok felesleges beszéd nélkül, a megszorult emberek mit sem érő fogadkozásai és könyörgéseinek végighallgatásától szabadulunk meg.

De akár hogy is járunk el, vegyük nagyon komolyan ezeket a nemzethüség bizonyítványokat és vétessük is komolyan mindenkivel. Ne resteljük a fáradságot s ahol nem vagyunk bizonyosak, hogy megérdemli az illető, inkább járjunk utána, semhogy könnyelműen kiszolgáltassuk. Előfordulhat az az eset is, hogy valaki a mi megkerülésünkkel jut igazoláshoz, aki nem méltó rá. Az ilyenről el kell vettetni a bizonyítványt s meg kell büntettetni azt, aki nem jóhiszemű tévedésből, hanem nyereszkedésből, rokoni kapcsolat révén, vagy felületes könnyelműségből állította ki azt.

Ez nem bosszúállás, hanem igazság. Aki egy tál lencséért, fehérebb kenyérért, a hatalmon levők kenyéréért eladta nemzeti örökségét, vagy nem mert semmi áldozatot, semmi kockázatot vállalni hitéért és nemzetéért, az ne akarjon ma mindjárt jó magyar lenni, nemzethü magyar lenni. Az ilyenek árulók voltak, még akkor is, ha olyan okok és körülmények kényszerítették őket árulásra, melyekkel szemben megtántorodtak a legkülönbek is. Az igazság megsértése elégtételt kíván. Kormányunk jövődöbe látása és a sta-

tisztika a vallásváltoztatásoknál a hirhedt 1928 évi román kultusz-törvényt tartja életben, hogy a dicstelenül titokban, pap nélkül vallásváltoztatók éppen úgy pap nélkül, megaláztatás nélkül tehesék jóvá hibájukat. A gyermek kedvéért meghajlok ez intézkedés előtt. Az egyház amugy sem zárhatja el kapuját azok elöl, akiket nem a szívük, hanem csak a gyomruk szakított el tőle. Hadd jöjjenek vissza az atyai hajlékba, mint a tékozló fiak. De mint a tékozló fiak jöjjenek vissza! Atyám, nem vagyok méltó, hogy fiadnak nevezz... Nem pedig méteres kokárdákkal és nemzethüség-i bizonyítvánnyal.

Van egy esetem. A községemben több száz vasutas lakott. Ezeknek nagy többségét a román uralom magyarságuk miatt kidobta állásukból. Azt a néhányat pedig, akiket meghagytak szolgálatban, a Regát legtávolabbi részeibe helyezték át. Itt a közelben csak az maradhatott, aki kitért hitéből s elfelejtett magyarul. A bevonuláskor egy ilyen úr rakta fel a legszélesebb háromszinű szalagot a mellére s míg a regátból menekült társai még csak ideiglenes beosztásban lézengenek s a kidobottak visszavétele is lassú ütemben halad. (Hála Istennek, hogy halad,) addig ökelme huzza a románok által nemzetárulása jutalmául adott magasabb állásának fizetését. Meddig? Remélem csak addig, míg nemzethüség-i bizonyítványát nem kérik. Bár lehet, hogy már arra is szert tett, mint ahogy, menekült társai szerint vallását is egy az áttérése előtti anyakönyvi kivonattal igazolta.

Hadd dobják ki az ilyet, hadd éhezzen, hadd szenvedjen, hadd tanulja meg a saját bőrén testvéreinek szenvedését becsülni, tisztelni, akiket akkor kinevetett, akiket akkor butáknak tartott. Ha a kisebbségi sorsban nem tanulta meg, hogy a magyarság olyan szent dolog, melyért szenvedni kell, tanulja meg most — ha igazán megbánta bűnét, hűtlenségét: szenvedjen meg most a magyarságáért. S akkor, de csak akkor az édesanya keblére öleli, megalázott, a szenvedések által megtisztult gyermekét.

O. I.

Névváltoztatások. A Budapesti Közlönyben nap-nap után olvashatunk hasonló közleményeket: „A m. kir. belügyminiszter Fraknói György... soproni lakós kérésére a 29.703—1934. B. M. számú névváltoztatási határozat alapján viselt jelenlegi családi nevét, Nándor nevű kiskorú gyermekére is kiterjedően, korábbi családi nevére „Feigl“-re változtatta vissza. (31.614—1941. B. M. sz.) Megyeri Józsefből Marin lett, Kisbudméri Józsefből Cziegler, Zerényiből Zette, Várkonyi Nándor ismét »Fremmel« lett. 1941. április 16-iki 85-ik számából.

Egyházunk anyagi ügyeinek rendezése.

Annak az elvnek leszögezése után, hogy a gyülekezetek és intézményei dologi intézményeinek fedezését az egyháznak kell biztosítani, — azt kérdezhetné valaki, hogyan képzelem én el állami és községi segély nélkül a gyülekezet anyagi ügyeinek rendezését? Mit tegyen annak a gyülekezetnek vezetősége, ahol ezer és ezer pengős adósságok, tisztviselői fizetéshátralékok, adók, kerületi és e. m. járulékok terhelik a költségvetést és akasztják meg a gyülekezeti építő munkát.

1. Mindenekelőtt szükség van hiveink előtt a gyülekezet anyagi helyzetének leplezetlen feltárására. A hiányokat lehet kendőzni, takarogatni egyideig, de ez végre is megbosszulja magát. Ismerek gyülekezetet, ahol senki, még a presbiterek sem tudják mennyi adóssága hátraléka van a gyülekezetnek, mert sem a vagyonelejtárba, sem a költségvetésbe soha fel nem vették az évről-évre szaporodó összegeket, csupán a folyó évi szükségleteket, azzal az indokolással, hogy »azt fedezi a hátralékos adó«, amit szintén nem tüntettek fel. Ha fizetik a hátralékos adót, abból fizetik az adósságokat is. Persze, hogy a mai napig sem fizették, sőt azóta a hátralék csak növekedett.

Most van itt az ideje, hogy a költségvetés tárgyalásnál számba vegyük és előtárjuk összes fizetnivaló kötelezettségeinket és arra reális fedezetet keressünk. Óva intek mindenkit attól, hogy u. n. »papiros«-költségvetést csináljon, amelyen szerepel ugyan az összes fizetni való, de fedezetül beállítson olyan adóhátralékot, amiről előre tudja, hogy soha sem lesz befizetve. Hogyan fedezhetné a kiadást pl. egy olyan 3000 pengős adóhátralék, amiből csak 500—600 pengő folyik be legjobb esetben?! Vagy hogyan fizethetné ki összes kiadásait az egyház, ha előirányoz és kivet 1000 pengő adót, amiből — tudja — hogy 800 pengő jön csupán be?! A költségvetés tehát reális fedezetet irányozzon elő és legyen tekintettel a be nem folyó, leírandó adókra is.

2. Ugyanilyen fontosnak tartom az adófükönyv revlzióját. Hiszen ha azt kérdezzük, miért nem fizeti az egyház a tisztviselői fizetéseket stb., azt a választ kapjuk, hogy »nem fizetik az adót«, »nagy az adóhátralék«. De miért nem fizetnek? Mindennek, ugy ennek is oka van. Vagy tulzott, igazságtalan a kivetés, vagy túl nagy az évek óta felgyült összeg és nem bírja fizetni, esetleg személyes ellentétek miatt zárkózik el, de lehet rosszakarat és hitetlenség is a nemfizetés oka. Ezeket az eseteket a presbiterium kell, hogy felülvizsgálja tételenként. A saját és idegen gyülekezetben

tapasztaltam, hogy ha a presbitérium komolyan kezébe vette az ügyet, (nem végrehajtás kimondásával!) személyes felkeresés, igazságos csökkentés, törlés, panaszok meghallgatása, orvoslása által, a hátralék nagyrésze rendezést nyert.

Mennyi elkeseredett, nemfizető ember válik újra fizető egyházzá a rajta esett sérelem jóvátétele után, mennyi kétes és behajthatatlan követelés tűnik el a kimutatásból és mennyi könyvelési tévedés (ne mondjam: csalás) derül ki és rendeződik a kiadott, de be nem vezetett nyugták jóváírása után. Nem történhetne meg az a hallatlan eset, hogy 3—4 éve lemondott kurátor máig sem számolt el a beszedett pénzzel. Nem történhetne meg az, hogy 1940-ben fizetett adót 1935. évi »lezárt« adófükönyvbe vezessenek be, »mert abból az évből való a hátralék«. A legnagyobb eredmény mégis az egyházzal szembeni közönyös, vagy ellenséges tömeg megmozdulása lenne, egy egészségesebb közfelfogás és adómorál kialakulása.

A harmadik teendő pedig a kiutalások és kifizetések rendszabályozása. Tarthatatlan az a helyzet, hogy míg az előirányzott tételekre nincs pénz, addig az esetleges, ötletszerű kifizetésekre óriási összegeket fizetnek ki, önkényesen túltéve magukat a költségvetés keretein. Ilyen önkényeskedés következménye volt az, hogy egy 60 ezer lejes, 2 ezer pengős előirányzat mellett a számadás 154 ezer lejről, 5 ezer pengőről szólt és mégis fennmaradt kifizetetlenül az egyházkerületi, megyei járulék és a tanítói fizetés.

Nem az a baj tehát, hogy nem volna meg az önfenntartás lehetősége, hanem az, hogy rossz a vezetés, felületes az ügykezelés és hanyag az ügyvezetés módja. Ennek orvossága pedig egy erélyes számvevőszéki munkában és irányításban van, amely megátolná a visszaéléseket, irányítaná az egyházi vagyionkezelést, így biztosítaná a gyülekezet és intézményeinek fejlődését.

Erről legközelebb.

(Folytatom.)

Molnár Zoltán.

Több lelkész szóvá tette, hogy az Országos Református Jóléti Társaság által szépen megszervezett **családvédelmi biztosítósok** gyülekezetében megakadtak és sokan fel kívánják mondani szerződéseiket. Ezzel kapcsolatban felhívjuk az egyházközségek vezetőinek figyelmét a Lelkészegyesület 15-ik számában megjelent cikkekre: »Miért van szükség az ORJO-ra?« Kívánatos volna, ezt a cikket némi átfésüléssel lesokszorosítani és az ingadozó biztosítónak is a kezükbe adni.

Magyar türelem, vagy magyar butaság?

Két vallásváltoztatási jegyzőkönyv van a kezemben. Mind a kettő felvétel az ...i anyakönyvi kerület anyakönyvvezetője által 1941. március hó 15-én. Az egyik jegyzőkönyv szerint Vincze Ágnes 53 éves lakós, a másik szerint Csapó Anna 27 éves lakós tért át a református vallásról a görög keleti vallásra.

Ezt a két jegyzőkönyvet érdemes volna elküldeni oda, ahol türelmetlenséggel, kivételezéssel vádolnak bennünket. Az aláíró főjegyző református ember, aki a román világban még véletlenül sem vett volna át román embert magyar hitre, tanuként pedig a községi irnok és rendőr szerepelnek, tehát még tanukat is szerzett a hitehagyóknak, akik miatt talán a hálaadó istentiszteletet, vagy a hazafias ünnepélyen való részvételt is elmulasztotta. Tegyük kirakatba ezt a két jegyzőkönyvet: ime így értelmezi a magyar közigazgatás a szabadságot, egyenlőséget és testvériességet! Ime a magyar türelemnek határtalansága: képes az első boldog március 15-ikéjét is feláldozni, csak hogy Vince Ágnes és Csapó Anna minél hamarabb leszakadjon a magyar egyház és magyar faj fájáról. De ugyanakkor csendben gondolkozzunk el, vajjon, ha már a két nő pont a magyar szabadság napját választotta ki, talán tudatlanul, de lehet, hogy kész akarva, nem kellett volna a magyar jegyzőnek szándékuk megmásítására, vagy legalább is elhalasztására reábirni őket, ahelyett, hogy maga gondoskodott alantasai személyében még tanukról is. Nem magyar butaság-e az ilyesmi?

Vagy talán a türelem jele az a másik eset is, melyet egy lelkész barátom mondott el tegnap. A falujában a magyarok pénzén a román uralom román templomot építtetett annak a néhány román telepesnek, akiket határbiztosítéknak vittek oda. A felszabaduláskor ezek is elvonultak, két-három család kivételével s a község népe alig várja, hogy birtokba vehesse a különben sem használt s még fel nem szentelt, a saját pénzén épült épületet. A birtokba adás azonban késik. Ehelyett más történt. A faluba beköltözött egy román vallású család, s csakhamar még másik négy követte. Csodálatos véletlen folytán mind az öt család a községnek abban a részében vett házat, amelyikben a most még üres templom van. Szóval kezd megint románosodni a falu. Quo usque tandem Catilina...? A magyar türelem ezek szerint a butaságig terjed. *Vidéki.*

A Soli Deo Gloria Szövetség fennállásának huszéves jubileumát szokott virágvasárnapi konferenciájának keretében ünnepelte. A rendkívüli idők dacára Budapesten 1700, Debrecenben 600 diák vett részt a háromnapos konferenciákon.

„TISZÁNTUL“.

Református szellemű politikai napilap.

Végre megszületett s már néhány hetes multra is tekint vissza. Természetesen Debrecenben született meg. S mivel bizonyára tulnyomó többségben debreceni előfizetői vannak pártikulárizmusát nem vethetjük szemére. Rajtunk áll, hogy helyiérdekű napilapból országos jelentőségű lappá, legalább is a Tiszántul református népének napilapjává változzon. Ehez azonban nem elég örvendezni, hogy van már református napilapunk, hanem meg kell ismerkednünk vele. Nem elég csak másoknak ajánlani, hanem elsősorban a vidéki egyházak vezetőinek kell sorompóba állani. Mutatványszámot annak idején tudtommal minden egyházközségbe küldött a szerkesztőség. Ezek azonban sokhelyt megnézetlenül kerültek a papirkosárba. Hiszen a papirkorlátozások dacára arnyi nyomtatvánnyal és propaganda irattal árasztják el a parókiákat és tanítói lakásokat, hogy ember legyen, aki mind végig olvassa őket. Egy mutatványszámból természetesen nem lehet megismerni még egy lapot. De próbaképpen rendeljük meg a „Tiszántul“-t egy hónapra. Amit maga is használ az ember, azt jobban és sikeresebben is ajánlhatja másoknak. Kétségtelen, hogy egy lapnak nem elégséges, hogy »református szellemű politikai napilap« legyen, elsősorban jó napilapnak kell lennie, hogy elterjedjék és kedveltté váljék. De ahhoz, hogy »jó« napilap legyen, éppen a kezdeti időkben nagy szüksége van támogatásunkra. Támogassuk előfizetésünkkel. Egy hónapra 2-40 pengő a díja. A szerkesztőség és kiadóhivatal címe: Debrecen, Ferenc József-út 49. sz.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad

995—1941-I. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli nagytiszteletű lelkészi hivatalnak.* Tájékoztatásul és szükség szerinti érvényesítés céljából közlöm másolatban a M. Kir. Belügyminiszter Úrnak valamennyi állami és állami igazgatás alá került kórház, valamennyi közkórház és valamennyi szülőotthon igazgatójának megküldött 343.349—1941.—XVI. számú rendeletét:

»A magyarországi református egyház egyetemes konventjének kérésére felhívom Igazgató Urat, utasítsa a vezetése alatt álló kór-

ház (szülőotthon) személyzetét, hogy a református újszülötteknek a kórházban (szülőotthonban) való megkeresztelését az anyának onnan eltávozása előtt ne követeljék, mert a református egyház Istentiszteleti Rendtartása úgy rendelkezik, hogy a keresztelés lehetőleg a templomban istentisztelet keretében, a szülők, keresztszülők jelenlétében történjék.

Abban az esetben pedig, ha a szülők óhajára a keresztelés a kórházban (szülőotthonban) történik, felhívom Igazgató urat, hogy a keresztelés kiszolgáltatására olyan helyiséget jelöljön ki, mely a keresztség szentségének minden tekintetben megfelel.»

Nagyvárad, 1941. április 18. Atyafiságos szeretettel Sulyok István s. k. püspök.

1244—1941.-II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* Tudomásvétei és mihez tartás végett közlöm az alábbi rendeletet, amely minden felekezeti iskolai tanárra, tanítóra vonatkozik: »A m. kir. minisztérium a közszolgálati alkalmazottaknak politikai pártok működésében való részvétele tárgyában a következőket rendeli:

1.-§. Közszolgálati alkalmazottnak politikai pártba vagy bármily más megjelölésű politikai szervezetbe való belépése — az 1939: XVII. t. c.-ben foglalt tilalmaktól eltekintve — korlátozás alá nem esik.

Nem szabad azonban közszolgálati alkalmazottnak a) politikai pártban vagy szervezetben tisztséget vagy megbízást vállalni, vagy betölteni, azok gyűlésén vagy bármely összejövetelén felszólalni, ugyancsak szervezésük érdekében bármilyen tevékenységet kifejteni. b) Hivatali helyiségében, munkahelyén vagy hivatali eljárása közben olyan jelvényt viselni, amely politikai párthoz vagy szervezethez tartozását tünteti fel.

2. §. A jelen rendelet rendelkezéseiben ütköző magatartást a hivatali kötelesség súlyos megsértésének kell tekinteni és a tisztviselő vagy egyéb alkalmazott felelősségre vonása iránt a szükséges intézkedéseket haladéktalanul meg kell tenni.

3. §. A jelen rendelet alkalmazása szempontjából az állami, a törvényhatósági és a községi tisztviselőknél és egyéb alkalmazottakon felül az állam, a törvényhatóság, vagy a község intézeteinek, közintézményeinek, közműveinek és üzemeinek tisztviselőit és egyéb alkalmazottait is közszolgálati alkalmazottnak kell tekinteni.

4. §. Ez a rendelet nem vonatkozik a politikai tisztségek betöltőire (miniszter, kárpátaljai kormányzó, biztos, politikai államtitkár, főispán, főpolgármester), továbbá általában azokra, akik olyan tisztséget, vagy állást töltenek be, amely országgyűlési képviselőséggel nem összeférhetetlen.

5. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba, hatálybalépésével a.400—1930. M. E. sz. rendelet hatályát veszti.»

Nagyvárad, 1941. április 15. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Finnországban az év elején nemzeti imnapok voltak. A kormány ez alkalommal felhívást intézett a néphez. Kéri, hogy apái hitét tartsa meg, mert nélkül a nemzeti újjászületés lehetetlen. Emlékeztet meghalt elnöke utolsó szózatára: »Isten akarja, hogy nemzetünk külső békében és belső egységben nézzen a jövő elé. Bárcsak adna Isten a mi népünknek új, szerencsés hajnalhasadást!• Ez az ima az egész nemzeté nemcsak most, hanem mindörökké.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok :

Telefon
13-30

BÉRES KÁROLY
BÉRES SÁNDOR
ROMÁN KÁROLY

Telefon
13-30

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtatványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos levél-papírokat, borítékokat, a legkülönfélébb magán- és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és esküvői meghívókat, műveket stb., a legcsinosabb, modern kivitelben és a legjutányosabb árakon

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14
a Református Leánynevelő-intézet épületében

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Református Püspöki Hivatal Nagyvárad,
Teleki-utca 31. sz. — Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.
Előfizetési ára évi 12 Pengő. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján

Kálvin-könyvnyomda, Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Felelősszerkesztő és kiadó:
BALAJTHY JENŐ

Főszerkesztő:
ORTH IMRE

Egyházunk nemzeti feladatai az új helyzetben.

Midőn a legfelsőbb magyar Hadur, vitéz nagybányai Horthy Miklós a vér nélkül visszafoglalt Erdély fővárosába bevonult Erdély református püspöke ezzel az immár szállóigévé vált mondattal köszöntötte:

„Megtartott minket a templom és az iskola!”

Hogy ma itt állunk, hogy magyarok vagyunk, hogy hitünket és reménységünket az elnyomás 22 esztendejében is megőriztük, hogy egy pillanatig sem szüntünk meg a magyar nemzet tagjai lenni, azt templomainknak és iskoláinknak köszönthejük.

Templom és iskola! Anyaszentegyházunk két karja, mellyel magához öleli, védi és vezeti gyermekeit. Régi helyzetünkben, a román uralom alatt tehát egyházunknak nemzetmentő, nemzetmegtartó szerep jutott osztályrészéül. Hogy ezt a hivatását miképpen töltötte be, azt döntse el majd a történelem. Egyházunk mindenestre nyugodtan lép a történelem ítélőszéke elé: mindent megtett, amit megtehetett. Hovatovább egyedüli mentővé és védőbástyájává lett a kisebbségi magyar életnek. A magyarság ösztönyszerűleg ismerte fel egyházainak nemzetmentő szerepét és mentette falai közé nemcsak szellemi és kulturális kincseit, hanem anyagi javait is. Minél érezhetőbbé vált az idegen uralomnak elnemzetleníteni akaró nyomása, minél inkább szaporodtak azok az intézkedések, melyek népünket politikai, kulturális és gazdasági jogaitól fosztották meg, az egyház annál hűségesebben igyekezett gondozni a reábizott nyáját, sőt felkereste azokat a hűveit is, akikkel azelőtt oly keveset törődött: a magyar szórványokat idegen ajku falvak tengerében és a külvárosokban élő magyarokat a gyökértelenség és nemzetköziségnek lejtőin. Nemcsak iskoláit tartotta fenn és szaporította, nemcsak a magyar szónak és szellemnek volt bátor hirdetője, nemcsak minden magyar kulturális megmozdulásnak volt harcos résztvevője, hanem minden olyan gazdasági, társadalmi,

és népjóléti megmozdulásnak, melyben népünk védelméről, erkölcsi és anyagi javainak megtartásáról, avagy fejlesztéséről volt szó. Sőt legtöbb esetben az egyház s annak szervei, tisztviselői, lelkészei és tanítói voltak ezeknek a nemzetmegtartó megmozdulásoknak kezdeményezői, sőt sokszor egyedüli hordozói is. Még pedig nemcsak a református egyház, hanem minden magyar egyház kivétel nélkül. (Hogy Róma néha túl nézett az erdélyi magyar érdekeken s a katólikus misszió érdekében sokszor feláldozta a magyar nemzeti érdekeket és megalkuvásra, engedelményekre kényszerítette magyar hiveinek itteni vezetőit, az a kisebbségi sorsban népünkért a mi egyházunkkal válvetve harcoló római katólikus egyház érdemét nem kisebbsítheti, valamint azok az elszórt felekezeti surlódások sem, melyeket itt-ott a magyar élet rovására káplán, vagy plébános provokált.)

Hogy az egyházak mennyire összeforrtan a kisebbségi magyarsággal, annak nem utolsó bizonyága lehet az a tény is, hogy a még meglevő magyar intézmények, egyesületek, társadalmi és gazdasági szervek vezetőit, csakugy, mint a kisebbségi magyar politikai élet vezetőit mind ott láthattuk saját egyházaik vezető méltóságaiban is. Nem volt Erdélyben egyetlen egy józanul gondolkozó magyar ember sem, aki ne hitte és tudta volna azt, amivel Erdély püspöke köszöntötte a Kormányzót; »Népünk egyedüli megtartója, legbiztosabb mentsvára az egyház!«

S ime hivatását betöltötte, — senki sincs, aki ezt kétségbe vonná s az elismerés virágjával ne illetné az egyházat. De abban már megoszlanak a vélemények, hogy nemzeti téren milyen további feladatok várnának reá! Sokan vannak, akik ezen a téren úgy gondolják, hogy: »a mór megtette kötelességét, a mór mehet.«

Legelőször tehát azt a kérdést kell tisztáznunk, vannak-e egyáltalán olyan nemzeti feladatai egyházunknak, melyek időfelettiek? Jobban mondva van-e egyáltalán az egyháznak nemzeti feladata s miben áll az?

*

Hogy erre a kérdésre feleletet adhassunk, ahoz elsősorban azzal kell tisztában lennünk, hogy egyáltalán mi az egyháznak a feladata? Mi az egyház?

Ez utóbbi kérdésre egyházkerületünk hivatalos konfirmációi kátéja a következőképpen felel: »Az egyház a Krisztusban hívők közössége«, vagyis azoknak az embereknek, élőknek, avagy holtaknak a társasága, gyülekezete közössége, akik Krisztusban hisznek, akik Krisztusban, mint az Isten által küldött Szabadító, Üdvözítő, Megváltóban hisznek, Őt életük urának ismerik és vallják, Őt követik,

példája és tanítása szerint kívánnak élni. Az egyházhoz való tartozásnak mértéke tehát a hit, ezt kell felébresztenie és megtartania az egyháznak híveiben. Mivel pedig a hit — Pál apostol szavaival élve — hallásból van, a hallás pedig Isten igéje által az egyháznak feladata: az ige hirdetése.

(Folyt. köv.)

A számvevőszék és egyházunk anyagi ügyeinek rendezése.

Az előző cikkemben feltárt költségvetési, adófőkönyv-vezetési és számadási hiányok láttán önkéntelenül felmerül a kérdés: mi tette lehetővé ezeket a mulasztásokat, sokszor a visszaélés határán járó eseteket, amelyek egyházunk anyagi leromlásához és eladósodásához vezettek? Hogyan történhetett meg, hogy a költségvetésbe nem állította be a presbitérium a törvény által előirt jogos követeléseket és hátralékokat, vagy nem gondoskodott reális fedezetről? Hogyan volt lehetséges, hogy az előirányzott összegeken túl, önkényes és ötletszerű kifizetéseket eszközölhettek és az előirányzott tételekre pedig nem volt fedezet?! Hogyan nőhetett fel évről-évre a gyülekezetek adóssága? Hibásak ebben a presbitériumok, amelyek nem vették komolyan a tisztséggel járó anyagi felelősséget, de hibás az a felületes ellenőrzés is, amely lehetővé tette a mulasztásokat. Az egyházmegyei közgyűlés csak a számvevőszéki jelentésekből szerezhet tudomást a kebelbeli egyházak anyagi helyzetéről, de míg a tanügyi és belmissziói jelentések évről-évre a legnagyobb pontossággal és szemléltető kimutatással tüntették fel az egyházak tanügyi és belmissziói helyzetét, addig a számvevőszéki jelentésekből nem tárult fel az egyházak anyagi helyzetének képe. Csak akkor döbönt meg az ember, amikor az esperesi és püspöki jelentésekből olvasta az egyházak anyagi helyzetére vonatkozó szomorú adatokat a milliós hátralékokról és adósságokról.

Most, amikor az egyházak anyagi ügyeinek rendezéséről beszélünk, rá kell mutatni arra a nagyjelentőségű feladatra, amely a gyülekezetek anyagi rendezésének munkájában a presbitérium mellett az egyházmegyei számvevőszékekre hárul. Ez a szerv az, amely a magára hagyatott lelkipásztornak a legnagyobb segítséget nyújthatja, megfelelő közgyűlési határozatok kieszközlésével. Hiszen a legtöbb esetben a lelkipásztor tehetetlenül áll a presbitérium makacs magatartásával szemben és nem tudja keresztülvinni az egyház fejlődése érdekében szükséges összegek költségvetési beállítását, sem pedig az előirányzott összegek rendeltetés szerinti ki-

fizetését. A számvevőszék azonban éppen azért van, hogy felülvizsgálja a költségvetést és ne véleményezze addig annak jóváhagyását, míg a törvényes követelményeknek meg nem felel. Utasítsa vissza a költségvetést, vagy ellenállás esetén ne vegye fel hivatalból a törvényes díjlevélben foglalt és múlt évi számadásból kitünő hátralékos összegeket. Tartsa nyilván évről-évre a gyülekezetek anyagi helyzetének romlását, vagy javulását és hívja fel rá a presbitériumok figyelmét. Melyik presbitérium ne döbbenne meg felelőssége tudatában, ha látná, hogy az évről-évre növekedő rendezetlen összegek, hátralékok és adósságok végül is csődbe vezetik az egyházat. Nem fogadható el az az indokolás, hogy a presbitériumok megtagadták a törvényes összegek költségvetésbe való beállítását, mert ezzel törvényes kötelességük teljesítését tagadták meg és az ilyenekkel szemben a törvény szigorával kell eljárni. De ne fogadja el a számvevőszék a kiányosan kitöltött és hibásan felszerelt számadásokat sem. És követelje meg az adófékönyvnek évenkénti lezárását és újra felfektetését is.

(Folytatom.)

Molnár Zoltán.

„Küzdő nemzet és küzdő egyház küzdő lelkipásztora.“

Április hó 24-én tartotta meg a bihari egyházmegye lelkész-értekezlete felszabadulás utáni első közgyűlését. Az Országos Református Lelkészegyesület részéről dr. Vasady Béla egyetemi tanár, az ORLE főtitkára, az Országos Református Jóléti Társaság részéről pedig Egerházy Lajos az ORJO igazgatója jelent meg és emelte ezáltal a közgyűlés ünnepélyességét.

Kiss Károly Nagyvárad-Velencei lelkipásztor, alelnök igeolvasása és szívből fakadt imádsága után Vadai Béla esperes, elnök mondott megnyitóbeszédet. Beszédében vázolta azt a szerepet, amelyet a református lelkészi kar itt a perifériákon töltött be olyan odaadással, hogy amiatt nincsen miért pirulnia. Előadása során érintette azokat a nehézségeket, amelyekkel a református lelkészi karnak a felszabadulás után felekezeti téren kell megküzdenie.

Dr. Vasady Béla egyetemi tanár tartotta meg ezután nagyhatalásu előadását, amelyben az Országos Református Lelkészegyesület munkáját és célkitűzéseit ismertette.

»Gyulai Pál annakidején azzal köszöntött be minden reggel a redakcióba »jó napot-jobb lapot.« Az ORLE ezt így fogalmazhatná: „jó napot-jobb papot.“ A református lelkész eszménye az, hogy „küzdő nemzet és küzdő egyház küzdő pásztora legyen“ — mon-

dotta többek között az előadó. Majd rámutatott arra, hogy milyen jelentősége van annak, hogy a református vallást »magyar vallásnak« mondják. A 22 éves román elnyomás lelkipásztoráról szólva pedig kijelentette, hogy most megláthatta a magyar állam, mit jelent a református lelkipásztor a magyar nemzet szempontjából!

Orth Imre biharpüspöki lelkész »Egyházunk nemzeti feladatai az új helyzetben« címmel tartott előadást, hangsúlyozva, hogy ez a feladat ma ugyanaz, mint volt 22 év alatt: Isten Igéjének fokozott hirdetése, mert az elnémult harangokat csak ez szólaltathatja meg újra.

Az előadás után melyet élénk megbeszélés követett a közgyűlés elhatározta, hogy felterjesztéssel él az országos központhoz atekintetben, hogy a királyhágomelléki egyházkerület átkapcsolásánál legyenek tekintettel ennek a területnek a belmissziói munkákat illető érdekeire és találjanak módot, hogy különösen az ifjúsági munka erősödjék meg. Majd határozati javaslatot fogadtak el a bihari szórványok és missziói gyülekezetek intenzivebb gondozásának lehetségesítése érdekében.

Molnár Zoltán hegyközkovácsi lelkész az ORLE-nek a lelkészek önszegélyezésére vonatkozó javaslatát ismertette. Egerházy Lajos az ORJO igazgatója pedig felszólalásában a lelkészek temetkezési segélyezésének anyaországi mintára való biztosítását javasolta, amelyet a közgyűlés egyhangulag magáévá tett.

Az idő előrehaladottságára való tekintettel elmaradt Vadászné László Margit vallástanárnő előadása a háziiparról. Egerházy Lajos, azonban még szót kért és ebben nyomatékosan hangsúlyozta a háziipar óriási fontosságát, amely hatalmas eszköz arra, hogy népünket gazdaságilag megerősítsük. Ezzel kapcsolatosan rámutatott arra, hogy a reformátusok nemcsak hogy a magyarság legtörszökösebb részét képezik, de gazdasági szempontból az ország kisbirtokos rétegének, tehát annak a rétegnek a legjelentősebb hányadát alkotják, amely az ország közterheinek legnagyobb részét viseli. — Ami pedig azt jelenti, hogy a reformátusság az ország közterheinek hordozásában — számarányát tekintve — kétszeresen vesz részt.

A nagyérdékü közgyűlést Vadai Béla esperes-elnök zárta be, megköszönve a lelkészek szinte teljes számban való megjelenését és háláját kifejezve dr. Vasady Béla egyetemi tanár, valamint Egerházy Lajos nyugalmazott lelkész iránt, hogy az ORLE, illetőleg ORJO részéről történt képviselőikkel, előadásukkal és felszólalásukkal a közgyűlést olyan tartalmassá s emlékezetessé tették. A közgyűlést követő családi jellegű közös ebéden Molnár Károly köszöntötte a vendégeket és az esperes-elnököt. *Orth Győző.*

Ifjúsági nap Telegden.

Jól sikerült ifjúsági napot rendezett a mezőtelegdi református ifjuság április 27-én. A délelőtti istentiszteleten *Orth Győző*, a királyhágómelléki református egyházkerület belmissziói lelkésze hirdette az igét. Beszédében rámutatott arra, hogy Magyarország ujjáépítése sem folyhat másképp, mint Nehémiás próféta korában Jeruzsálem ujjáépítése, amelynél a próféta legényei, tehát az ifjuság töltötte be a legfontosab szerepet: őrséget állt, harcolt és épített. Ez a hármass feladat a magyar ifjuságnak is a hivatása. Ezt azonban csak akkor fogja tudni teljesíteni, hogyha nem hallgat a megoldásoknak legkülönbélebb sziréna hangjaira, hanem az építés egységét biztosító trombita szóra: Isten szavára figyelmez.

Istentisztelet után megbeszélés volt, amelyen az ifjuság vezetői a keresztyén ifjúsági munka fontosságát hangsúlyozták, mert minden más, az ifjuságot nevelő, alakító munkával szemben, — amelyeknek közös hibájuk az egyoldalúság és az, hogy az ifjuság lelkével nem törődnek, — a keresztyén ifjúsági munka nevel egész embert, testben-lélekben tiszta, öntudatos, építő szellemű és magyarságában is törhetetlen ifjuságot.

A délutáni nap folyamán India nagy bennszülött misszionáriusáról Sadhu Sundar Singről hangzott el egy előadás, amelyet a gyülekezet felnőtt tagjai közül is többen végighallgattak. Ettől kezdve pedig este 9 óráig tánc nélkül és ital nélkül a legjobb hangulatban töltötte együtt idejét a mezőtelegdi református fiatalság. Nótájuk nem a megrendelésre gyártott pesti műdal, hanem az ősi magyar népdal volt. Nagy kedvvel tanulták az ősi székely és moldvai magyar csángó népdalokat.

Este a leányok teát és süteményt szolgáltak fel. Közben pedig szavalatokkal szórakoztatták a jelenlevőket. Nagy hatással voltak az ifjuságra azok a feleletek, amelyeket a vezetők adtak a délután folyamán az ifjuság tagjai által, egy-egy cédulán feltett kérdésekre.

Örömmel fogadta az ifjuság Bodó Géza nagyváradi cserkész iratterjesztését is, melyben különböző vallásos iratokat, bibliákat vásárolhatott a fiatalság.

Az ifjúsági nap a legjobb hangulatban és azzal az elhatározással zárult, hogy a mezőtelegdi fiatalság addig nem nyugszik, amíg minden mezőtelegdi fiu és leány nem tömörül az egyház körül. Erre különösen a nemsokára meginduló levante-mozgalom nyújt kiváló alkalmat.

HIREK

Egyházmegyei leánykonferencia volt április hó 18., 19. és 20-án *Szatmárnémetiben*, közel 300 résztvevővel. Ebből 200-an szatmáriak, 70-en anyaországiak és csak kb. 20-an voltak a vidékről királyhágómellékiek. Igen érdekes volt ezen a konferencián a bécsi döntés előtti Magyarország előadóival való találkozás. Kiss B. Julia országos leánytitkárt a leányok szívükbe fogadták. Előadók voltak még Nagy Jolán mátészalkai tanárnő, Sipos Károly belm. előadó, Szabó Tibor fehérgyarmati, dr Kincses Endre mátészalkai, Török József kömörői lelkészek. A Királyhágómelléki egyházkerület részéről Gulya Géza apai, Szendrei Dénes margittai lelkész, Szabó Sándor és Fábrián György szatmárnémeti segédlelkészek, Horváth István vallástanár és Orth Győző egyházkerületi belmissziói titkár. A konferencia módszerében, úgy látszik, némi eltérés van az anyaországi és a mi felfogásunk között. Mi, konferenciánkon nem zárjuk ki az indirekt módszereket, magyar nótákat is énekeltetünk, vig estélyt rendezünk stb. Viszont lehet, hogy ilyen háromnapos konferencián a kimondott evangelizáció sokkal célszerűbb.

Gróf Teleki László és Pógyor István a KIE nemz. szövetség alelnöke és titkára Nagyváradon megbeszélést folytatott az ifjúsági munka megszervezéséről a nagyváradi vezetőkkel. Gróf Teleki László a velencei ifjúságnak tartott ápr. 29-én este hatásos előadást a KIE munkáról, Karhumäki finn lelkész Finnországról beszélt, Pógyor István pedig szexuális kérdéstről tartott megbeszélést a nagyváradi-ujvárosi fiukkal.

Református Élet a legkitünőbb református hetilap. Dr. Ravasz László és Muraközy Gyula szerkesztésében jelenik meg. Részletes ismertetése lapunk múlt számából helyszűke miatt maradt ki. A legjobb ismertetés azonban maga a folyóirat. A szerkesztőség (Budapest, IX. Kálvin tér 8) kívánatra bárkinek küld mutatványszámot. Biztos eredménnyel ajánlhatjuk tanult hiveinknek. Előfizetési ára 8 Pengő, lelkészeknek és tanítóknak kedvezmény.

A román minisztertanács elrendelte, hogy azokat a papokat, akik a mostani évben, a januári felkelés miatt katonai törvényszék elé kerültek, papi jellegüktől megfosssák. 9536 pap közül 218-ra vonatkozik a rendelet.

Olaszországban új tantervet adtak ki római katolikus vallásoktatás céljaira. A középiskolákban bevezették a bibliaolvasást, magasabb fokon pedig az egyháztörténelem tanítását bővítik ki. Az újítások közeledést mutatnak a protestáns vallásoktatás Európában szokásos rendjéhez.

Parókia címmel Csekme Ádám szentgerincei lelkész új lapot indított, programja szerint a »református belsőemberek számára.«

Németországban az egyik evangélikus gyülekezetből a másikba költözőkkel jelentkezési nyilatkozatot szándékoznak kitölteni még elutazásuk előtt. Ezt azután hivatalból megküldik az illetékes gyülekezetnek. Így a hívők gondozása sokkal könnyebbé válik. Különösen fontosnak tartják ezt olyan esetben, amikor valamely konfirmándus változtat lakóhelyet.

Két, 3–4 gyerekes *megbízható házaspárt* keres az Országos Református Szeretetszövetség egy-egy dunántúli előregedett házaspár gondozására. A vagyon a gondozókra száll. Fog-e találni?

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad

1548—1941-I. B. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli esperesi, lelkészi hivatalnak és nt. belmissziói előadónak.* A felszabadulás egyházunk minden munkaterületére nézve meghozta a zavartalanabb, szabadabb munka lehetőségét. Áll ez a diakonissza szolgálat áldott munkájára nézve is, különösképpen a tekintetben, hogy a gyülekezetek most már szabadon támogathatják, ügyét napirinden tarthatják és a szolgálatra is bővebb lehetőséget nyújthatnak. A kolozsvári anyaházhoz ma már 43 diakonissza és 9 jelölt tartozik. Nem érdektelen felemlíteni, hogy ezeknek fele a mi egyházkerüleütnk területéről származik. A legtöbb diakonisszatestvérek pedig éppen az évről-évre megrendezett *diakonisszanapok* adtak indítást, hogy magukat erre a szent szolgálatra elkötelezzék. Éppen ezért ezidén is, amikor a külső terror nem akadályozza munkánkat, szükségesnek és fontosnak tartom a szokásos *diakonisszanap* megrendezését egész egyházkerületünkben. Felhívom ezért lelkésztársaimat, hogy *az ezévi diakonisszanapot 1941 május hó 18-án, vasárnap tartsák meg.* Délelőtt az igehirdetés foglalkozzék a diakonissza szolgálat jelentőségével, délután pedig templomi ünnepellyel vigyék közel a diakonia gondolatát a gyülekezet lelkéhez. A perselyes adományokat a diakonissza intézmény javára hirdessék meg lelkésztestvéreim, hogy ezt a munkát anyagilag is alátámasszuk. Az anyagi megerősítést szolgálják a diakonisszafüzetek is, amelyeket a kolozsvári anyaház egyenesen a lelkészi hivatalok címére fog megküldeni. A füzetek árát még nem állapították meg, de minden füzetre rá fogják nyomni, hogy mennyibe kerülnek.

Az ügy elsőrendű fontosságára való tekintettel kérem lelkésztársaimat, hogy mindent kövessenek el a diakonisszanap erkölcsi és anyagi sikerének érdekében. Igyekezzenek a kiküldött füzeteket

eladni, mert ezeknek tiszta jövedelme a diakonisszaotthon költségvetésében jelentős helyet szokott elfoglalni. A füzetekről és perselyes adományokról az egyházmegyei belmissziói előadóknak kell elszámolni, akik azt a kolozsvári anyaházhoz (Kolozsvár, Kálvin-utca) továbbítják. Az egyházmegyei belmissziói előadókat pedig arra kérem, hogy a diakonisszanap megtartásáról és eredményéről a nagytiszteletű esperes uraknak tegyenek jelentést. Kérem az esperes urakat, karolják fel a diakonisszanap megtartásának ügyét és annak teljes lezajlása és az elszámolások megejtése után tegyenek hivatalomnak jelentést. Nagyvárad, 1941 április hó 24-én. Atyafiságos szeretettel Sulyok István s. k. püspök.

1539—1941. I. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi Nagytiszteletű Esperesi és lelkészi hivatalnak.* Az 1904—07. évi Egyházi Törvény I. tc. 19. §-ának rendelkezésére hivatkozva szükségesnek tartom az alábbi tájékoztatás megadását. A legközelebbi konventi ülésre terjesztendő törvény-javaslat 5. §-a a következőket tartalmazza:

»A visszacsatolt területeken lévő egyházközségekben 1940. július 1-én érvényessé váló választói névjegyzék érvényessége 1941. június 30-a helyett 1941 december 31-ig tart és az 1942. évre érvényes névjegyzéket az 1933. évi Egyházi I. tc. 30. §-ában megszabott módon és időben kell elkészíteni.«

Amennyiben lehetséges, hogy ezen a fenti törvény-javaslaton az a változás is megtörténhet, hogy az 1941 június 30-ig jogerős választói névjegyzék tényleg f. évi dec. 31-ig hosszabíttatván meg, intézkedés történik arra nézve is, hogy azok is vétessenek fel erre az utóbbi félesztendőre, akik az elmúlt év folyamán, mint újonnan belépett egyháztagok egyházi kötelezettségeiket teljesítvén, a választói névjegyzékbe való felvételüket ezen az alapon kérelmezik. Ennélfogva, hogy az ilyenek a jog gyakorlatától el ne ütessenek, a konventi javaslat alapján, ha ez elfogadtatnék, a Zsinat ezt a módosítást is törvényerőre emelheti. Kérem, tehát ezeknek figyelembevételével tekintsenek el ebben az esztendőben a felhívott törvényszakasznak rendelkezésétől és amennyiben tényleg a javaslat törvényerőre emelkedik, az új választói névjegyzéket, vagy a névjegyzék kiigazítását ne készítsék a presbyteriumok, hanem várják be idevonatkozólag a további rendelkezést. Nagyvárad, 1941 április 22. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

1669—1941. II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* A »Budapesti Közlöny« 1941. április 10-iki 82. számában a 6. oldalon megjelent a nem állami tanárok országos nyugdíjintézetére vonatkozó rendelkezések végrehajtási utasítása. Alábbiakban kivonatossan közlöm a bennünket érdeklő részleteket:

2. §. Kötelezett tagok: egyház, hitfelekezet által fenntartott középiskola (gimnázium, kereskedelmi középiskola), középfokú iskola (polgári iskola), liceum, tanítóképző-akadémia és az ilyen intézet mellett működő gyakorló iskola, népiskola, a népoktatási tanintézetek körébe tartozó más intézet (szeretetház, árvaház).

4. §. (1) A Nyugdíjintézet tagjai közé tartozó intézet fenntartója a tanintézetben alkalmazott személy után a Nyugdíjintézetnek fenntartói járulékot köteles fizetni.

(2) A Nyugdíjintézet tagjai a fenntartói járulék fizetése szempontjából — alkalmazottjaikra tekintettel — a következő csoportokhoz tartoznak:

B. csoport: középiskolák (gimnáziumok, kereskedelmi középiskolák, liceumok), tanítóképző-akadémiák igazgatójuk és tanáraik után.

C. csoport: polgári iskolák igazgatójuk és tanáraik után.

D. csoport: mindennapi és továbbképző népiskolák és árvaházak igazgatótanítóik és tanítóik után.

G. csoport: középiskolák, liceumok, tanítóképző-akadémiák, polgári iskolák rendszeresített álláson működő altisztjeik és szolgálók után.

5. §. (1) Tanintézetnél rendszeresített igazgatói, vagy igazgatónői, rendes, rendkívüli, segéd-, helyettes, segélydíjas, tanári, vagy tanárnői, szaktanítói, vagy szaktanítónői, rendes tanítói, vagy tanítónői, helyettesitanítói, vagy helyettesitanítónői, segélydíjas tanítói vagy tanítónői, testnevelési, vagy szolgai állás után, amelyet jogerős fenntartói határozat szervezett meg, fenntartói járulékot kell fizetni akkor is, ha az állást helyettes, óraadó, kisegítő, vagy más elnevezésű oly alkalmazott tölti be, aki az illető állással egybekötött javadalmazást nem élvezi, vagy ha az állás egyáltalában nincs betöltve.

(2) A rendszeresített állásokon alkalmazottak létszámán felül alkalmazott után fenntartói járulékot akkor kell fizetni, ha az alkalmazott működését önálló oktatási ügykörben, vagy szakcsoportban, vagy mint osztály önálló vezetője fejti ki, feltéve, hogy heti munkaideje (óraszám) a megfelelő állami intézetnél hasonló működési körben (beosztásban) rendszeres álláson működő alkalmazott legkisebb kötelező heti munkaidejének (óraszámának) 8/9 részét eléri.

(3) A (2) bekezdés rendezéseit nem kell alkalmazni az oly létszámon felül alkalmazottra, aki rendszeresített álláson alkalmazottat betegsége, vagy más okból távolléte miatt helyettesít.

6. §. A Nyugdíjintézet szolgáltatásaira nem jogosult alkalmazott után nem kell fenntartói járulékot fizetni.

7. §. (1) Fenntartói járulékot nem kell fizetni az alkalmazott után, ha az rendszeresített álláson alkalmazott oly személyt helyettesít, aki katonai szolgálatot teljesít, vagy aki egy éven túl szabadságon van.

(2) Az (1) bekezdésben említett alkalmazott — ha egyébként

az 5. §. (2) bekezdésében foglalt feltételeknek megfelel — a Nyugdíjintézet szolgáltatásaira jogosult.

8. §. (1) Fenntartói járulékot legalább annyi rendszeresített állás után kell fizetni, mint amennyi osztály van az illető intézetben.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés nem vonatkozik a népiskolára és az internátusra.

9. §. (1) A fenntartói járulék havi összege az 1939. évi április hó 1. napjától kezdve a 4. §. (2) bekezdésében felsorolt csoportokban állásonként, illetőleg alkalmazottanként a következő:

a B. csoportban huszonhárom pengő 1 fillér,

a C. csoportban tizennyolc pengő 83 fillér,

a D. csoportban tizenhárom pengő 60 fillér,

a G. csoportban nyolc pengő 39 fillér.

A fenntartói járulék havi összege a hó 1. napjával kezdődő és utolsó napjával végződő naptári hónapra vonatkozik. Ez az összeg egységes és oszthatatlan.

11. §. Ha az alkalmazott helyi készpénzjárandóságát a m. kir. központi illetményhivatal utalja ki, ez után az alkalmazott után (állása után) a fenntartói járulék kifizetéséről is rendszerint a m. kir. központi illetményhivatal gondoskodik.

A fenntartói járulékot vagy annak egy részét az alkalmazottra áthárítani nem lehet.

12. §. A nyugdíjintézet kötelékébe tartozó alkalmazott (5. §.) szolgáltatásának egész tartama alatt nyugdíjárulékot köteles fizetni tekintet nélkül arra, hogy alkalmazása végleges vagy ideiglenes jellegű-e.

Az Országos Tisztviselői Betegsegélyezési Alap szolgáltatásaira igényjogosult alkalmazott az 1939. év április 1. napjától kezdve beszámítható javadalmának 2 és fél százalékát, e szolgáltatásokra nem jogosult alkalmazott pedig 3 százalékát köteles nyugdíjárulék fejében fizetni.

13. §. A nyugdíjárulékot az alkalmazott illetményének folyósítása (kifizetése) alkalmával hivatalból kell levonni.

A nyugdíjárulék összegének kiszámításáról és levonásáról az intézet fenntartójának az a szerve (hatóság, hivatal, iskolaszék, felügyelőbizottság, gondnokság stb.) köteles gondoskodni, amelynek feladatkörébe az alkalmazott illetményének folyósítása (kifizetése) tartozik. Ha az alkalmazott illetményét, vagy annak egyrészét (államsegély, helyi készpénzjavadalom) a m. kir. miniszter, vagy a m. kir. központi illetményhivatal folyósítja, a nyugdíjárulék összegének megállapításáról és a nyugdíjárulék az ekként folyósított illetményből, vagy illetményrészéből levonásáról a m. kir. miniszter,

illetőleg a m. kir. központi illetményhivatal gondoskodik. Ha a m. kir. miniszter, vagy a m. kir. központi illetményhivatal által folyósított illetményrész a nyugdíjárulékot nem fedezi, a nyugdíjárulék nem fedezett részét az alkalmazott egyéb illetményeiből (helyi javadalmából kell levonni.)

A hátralékos nyugdíjárulékért az intézet fenntartója is felelős.

Nagyvárad, 1941 április 29. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok:

Telefon
13-30

BÉRES KÁROLY
BÉRES SÁNDOR
ROMÁN KÁROLY

Telefon
13-30

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtatványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos levél-papírokat, borítékokat, a legkülönfélebb magán- és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és esküvői meghívókat, műveket stb., a legcsinosabb, modern kivitelben és a legjutányosabb áron

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14
a Református Leánynevelő-intézet épületében

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Református Püspöki Hivatal Nagyvárad,
Teleki-utca 31. sz. — Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.
Előfizetési ára évi 12 Pengő. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján

Kálvin-könyvnyomda, Nagyvárad.

270
840
1110

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Felelősszerkesztő és kiadó:
BALAJTHY JENŐ

Főszerkesztő:
ORTH IMRE

Egyházunk nemzeti feladatai az új helyzetben.

(Folytatás)

Az egyház feladata: az evangélium Igéjének, Isten kijelentett kegyelmének hirdetése arról, hogy a bűnös embernek Krisztusért és Krisztusban megbocsátott s az elbukott embert ismét gyermekévé fogadta. »Te a Krisztusé vagy: légy tehát a Krisztusé!« ezt hirdeti az egyház. Létének alapja, eszköze és célja: Krisztus. Krisztusban itéltetik el és Krisztusban nyer kegyelmet az ember. Krisztusban találja meg magát, ismeri meg magát olyannak, amilyen és amilyennek lennie kell. Krisztusban ismeri fel az ember a maga életének értelmét és célját. Krisztusban nyer hivatástudatot. Mégpedig nemcsak a saját személyére vonatkozólag, hanem azon közösségekre vonatkozólag is, amelyekben él, mint amilyenek a család, a nemzet, az állam, a társadalom, a gazdasági rend, az egész emberiség közössége.

Mivel pedig az egyház nemcsak az Ige (Krisztus) hirdetője, hanem megtestesülése is, önmaga a Krisztus része, vagy ahogy a theologusok mondják: Krisztus teste, tagjai a Krisztus testének tagjai, természetes, hogy az egyház és tagjai nemcsak ismerik Krisztust és látják a célt, hanem élnek és ki is ábrázolják azt. Az egyház feladata tehát Krisztus hirdetése és Krisztus élése, olyanná lenni, mint amilyen Krisztus.

Az egyháznak minden további feladata ebből az örökkévaló és egyetlen, mindent átfogó feladatából következik, jelentkezzék az akár szociális, akár politikai, akár nemzeti síkon.

Az egyház nemzeti feladatai is ebből a felismerésből származnak. Isten az embert különféle népek tagjául teremtette. Ezeket a népeket nyelvük, környezetük, történelmük és más tényezők által meghatározta, megkülönböztette s mindegyiket csakugy, mint az egyes embert, örökkévaló tervei szerint kormányozza és neveli. A Szentírás szerint Isten a népeknek is »meghatározta eleve elrendelt idejüket és lakásuknak határait, hogy keressék az Urat, ha

talán kitapogathatnák Őt és megtalálhatnák.« (Csel. 17, 26.) A nemzetnek ezt az Istentől rendelt küldetését s a nemzet egyes tagjai által való szolgálatát hivatott az egyház hirdetni és munkálni.

Az egyháznak tehát nemzeti téren sincs más feladata, mint Isten akaratának keresése, hirdetése és munkálása s ez a feladata fennáll és megmarad, akármilyen körülmények között él is a nemzet. A körülmények (mint amilyen volt számunkra az, hogy idegen fennhatóság alatt élünk) befolyásolhatják, színezhetik és megszabhatják ennek a feladatnak a módját, eszközeit, de maga a feladat változatlanul megmarad.

A román uralom alatt élő református magyar egyháznak feladatát ebben a mondatban foglalhatjuk össze: »Meg kell tartania a Krisztusban önmagára talált magyar népet.« De ez a mondat semiben sem változik, ha a felszabadult magyar népre alkalmazzuk. A magyar állam fennhatósága alatt élő református egyháznak is az a feladata nemzeti téren, hogy megtartsa a Krisztusban önmagára talált magyar népet. Csak a külső körülmények változtak meg, a cél ugyanaz. Természetesen a külső körülményekkel megváltozhattak a módok és az eszközök, a feladatkör bizonyos irányban szűkülhetett, avagy bővíthetett. A változott helyzetből előnyök és hátrányok származhattak.

A legnagyobb előny például az a tény, hogy míg a román uralom alatt az egyháznak népe pusztá létéért kellett harcolnia egy olyan hatalommal szemben, mely létezését nem firtotta kíváncsnak, sőt sokszor kiirtandónak, addig a magyar államhatalom mindent megtesz, hogy a magyar népet megtartsa és felvirágoztassa. A román uralom elnyomó tendenciájának viszont az volt a felbecsülhetetlen értékű előnye, hogy a magyarságot éppen az egyház kebelébe egyesítette s megláttatta vele, hogy csak az egyház által, jobban mondva az egyház Ura, a Krisztus által maradhat fenn.

Az egyház nem azért volt a magyarság megtartója a román uralom alatt, mert csak az egyház tarthatott fenn magyarnyelvű iskolát, mert többé-bevésbé csak az egyház keretei között gyülekezhetett és tanácskozhatott szabadon a magyarság, mert a magyar hagyományokat, emlékeket csak az egyházak ápolhatták és adhatták át a felnövekvő generációnak, hanem azért, mert megtartó hivatását vezetői és tagjai a fenti értelemben ismerték fel.

A református egyház nem üzött irredenta politikát, nem conspirált az állam ellen s ha voltak lelkészek, akik ezt megtették, a magyarság ügyét nem ezek szolgálták a legjobban, hanem azok, akik Isten Igéjét hirdették. Mert a magyarságot ez az Ige tartotta meg. Példával is szolgálok: Bizonyára sokan nézték meg Rákosi

Viktor Elnémult harangjainak happy and-es filmváltozatát. Nos, ezek a harangok nem az elnyomó román uralom esztendei alatt némultak el, hanem már azt megelőzőleg s nem azért némultak el, mert az oláh pópák erőszakkal térítették át a magyarokat, hanem akkor és ott némultak el, ahol és amikor a hit meggyengült a hivekben. (Érdekes minden szinpadiassága és utolsó kenetszerűsége mellett a haldokló Péter urvacsoravétele az említett filmben.) Nem törődött szórványaival az egyház, büntetés volt odamenni, ahová csak a leggyengébbek jutottak el. De sokhelyt anyaegyházközségek, virágzó gyülekezetek pusztultak el egy haszontalan pásztor keze alatt.

Minél Krisztushívőbb, annál jobb magyar! A kettő nemhogy kizárná, sőt előfeltételezi egymást. Tapasztalatok ezrei bizonyítják, hogy a névleges keresztyének voltak a legrosszabb magyarok. A magyar iskola terheit hordozni nem akarók a hitetlen egyháztagok soraiból kerültek ki. Ezekből kerültek ki azok is, akik egy kicsit több kényelemért, nagyobb falat kenyérért minden szégyen és lelkiismeret-furdalás nélkül még névleges hitüket és magyarságukat is hajlandók voltak megtagadni. (A román hitre tért Sabău-k, Fecheté-k stb.) Szilárd, tiszta, szolgálni tudó jellemek, vallásos és faji meggyőződésükért még a veszedelmeket is bátran vállalni merő magyarok azok voltak, akik mint reformátusok is élő tagjai voltak az egyháznak (Gavallér). Tavaszy Sándor szerint: «...egyedül biztos alap a hit lehet csupán, hogy nemzetünk léte és jövője bennefoglaltatik Isten gondviselésében. Annál több és értékesebb szolgálatot tudok tenni nemzetemnek, minél hívőbb vagyok s annál kevesebbet, minél hitetlenebb és közömbösebb... A hitvallási szempontból sehonnaiak nemzeti szempontból is azok és a megbízhatatlan magyarokat elsősorban a hitetlen magyarok között találhatod meg. Hit és hitvallás a nemzetvédelem legmélyebb alapja, mert nemzetvédelem csak ott van, ahol hivatástudat is van.»

Tagjait ebben a hivatástudatban nevelni és megtartani: ime az egyház örök nemzeti feladata, tehát feladata az új helyzetben is.

Ennek a feladatnak betöltése ma egyfelől könnyebb, másfelől nehezebb, mint a román megszállás alatt volt. Könnyebb azért, mert az egyház mögött nemzetmentő és nemzetépítő tevékenységében egy vele egyetértő államhatalom van, mely magát nemzetinek és keresztyénnek vallja s nehezebb azért, mert közel áll a kísértés, hogy az egyház nemzetmegtartó tevékenysége elhalványodjék, eljelentéktelenedjék és sokak által, de első sorban a totalitás eszméje felé haladó állam által feleslegesnek tartassék.

Például ilyenformán: Most már magyarok vagyunk, mi szükség van még a felekezeti iskolára? Vagy: nem jobban elvégzi az állam

a maga hivatalos szerveivel a szegénygondozást, mi szükség van az egyház kharitativ tevékenységére?

Különösen közel áll ez a kísértés ma, amidőn az a nacionális áramlat, amely külföldi államokban a totalitáros államformában szilárdult meg, nálunk is egyre terjed. Ennek az új állameszmének az elgondolásaiba és célkitűzéseibe egyáltalán nem illik bele az Egyháznak az állami életben elfoglalt különleges helyzete: autonómiája. Már pedig erről az egyház nem mondhat le még a legmagyarabb és legkeresztyénibb állammal szemben sem. Bármennyire is szolidáris lehet az egyház az állammal, vele magát nem azonosíthatja. Éppen a nemzet érdekében sem. Az egyház nem az államból, hanem, az evangéliumból táplálkozik. Ahol az állam eltér az evangéliumtól, ott az egyháznak mindig tiltakoznia kell. Tiltakozni pedig csak akkor tud, ha szabad.

Szomorú példák mutatják, hogy mivé válik az egyház, ha ezt a szabadságát feladja és politikai célok szolgálatába szegődik. Az ilyen egyház elveszti lelkét és elpusztul. De előbb utóbb elpusztul a nemzet is, mert az örök isteni hivatástudata helyét egy földi, időleges hivatástudat foglalja el, mely bármilyen csodálatosan is tudja fanatizálni híveit (például a vér mythoszával, a fajtisztaság eszméjével stb.) éppen földhöz, testhez, vérhez kötöttsége miatt magában hordja a mulandóság ítéletét s előbb utóbb elhalványodik, elsekélyesedik, elenyészik.

Krisztust nem lehet Wotannal, vagy Hadurral helyettesíteni. Isten Krisztusban adott minden nemzetnek olyan nemzetnevelési eszményt és utat, hogy a saját bűneitől általa szabadulhat meg s minden nép a maga legnemesebb, lelki kivirágzását a Krisztusban éri el. Egy nép Isten kijelentett törvényében láthatja meg igazán bűneit és Krisztusban találja meg azok bocsánatát. Egy nép, amely Krisztust befogadta, nem hagyhatja el őt és nem térhet vissza előbbi pogányságába. Ha elhagyja, az nemzeti létének megsemmisítésére vezet. Elvetett néppé lesz, mint a zsidó. Ha a nép Krisztustól elfordul, kivész belőle az istenfélelem, mert már nincs olyan Isten, akit félni lehetne s akit szeretni tudna. Feltétlenül a modern pogányságba süllyed.

Ennek a modern pogányságnak papjai amaz egymás szemébe kacsintó augurok, kik az atya Isten jobbán Krisztus helyett Árpádot látják ülni, kik szószéken és sörös hordókból összetákolt emelvényeken egyaránt öblös hangon puffogatják az üres frázisokat a magyarok Istenéről s a magyar feltámadásról.

A dolog természetéből következik, hogy ezeknek a megkötöngösödött fejű auguroknak a frázisai az egyház nemzeti missziójára nézve a legkevésbé védedelmeseek. Bármennyire is frázist kedvelő

nép vagyunk s bármennyire bolondjai is vagyunk a szép szavaknak, a pogányságnak ez a formája annyira idegen már tőlünk, annyira primitív, hogy tömegeket hódítani soha sem lesz képes.

Sokkal veszedelmesebb a pogányságnak az a formája, mely Krisztust a Mammonnal kívánja helyettesíteni s a Mammonra, hogy szalonképes illetve egyházképes legyen a keresztyén mázt aggatja az 1939. évi IV. tc. alapján. Ennek a keresztyén Mammon konjunkturának lovagai az Aladárok, a strohmanok, a modern őskeresztyének, s általában mindazok a magyarok, akiknek vallásossága az egyéni hedonizmus fokát sem haladta meg. Az egyháznak résen kell lennie, hogy az 1939. évi IV. tc-t tagjai ne az egyéni önzés szolgálatába állítsák, hanem az valóban a keresztyén magyar nemzet egyetemes boldogulását szolgálja.

Mindezen formái a pogányságnak azonban régi ismerősei egyházunknak, mely Hadurral és a Mammonnal minden időben küzdött.

A pogányság legveszedelmesebb formája mely ma fenyegeti a magyarságot az európai gondolkozásnak a világnézeti síkon bekövetkezett amaz óriási fordulatában jelentkezik, melyet a legrövidebben és a legáltalában talán theologiai nyelven így fejezhetek ki: a Szentháromság tagadásában. A modern ember hisz Istenben, hisz a Teremtőben, hisz a »Gondviselésben«, de nem hisz Krisztusban, a megváltásban, s nem hisz a Szentlélekben, újjászületésben, megszentelődésben.

A nemzeti gondolat öncélúsága, a fajiság tultengése, az államhatalomnak, mint Isten teremtő rendje fenntartójának az egyház felé emelése, az eredendő bűn elvetése mind ebből a gyökérből táplálkoznak. Ezzel a gondolkozásmóddal szemben az egyháznak erőteljesen kell Krisztust, mégpedig a megfeszített Megváltó Krisztust prédikálnia, aki az út, igazság és az élet. Senki sem mehet az atyához, hanemha ő általa. Nemcsak egyén nem, de egy nép sem.

Orth Imre.

A számvevőszék és egyházunk anyagi ügyeinek rendezése.

(Folyt. és vége.)

Hogy a számvevőszék hivatását méltón tölthesse be és biztosítani tudja kellő ellenőrzés és irányítás gyakorlásával a gyülekezetek anyagi ügyeinek rendes menetét, az alábbi követelményeket kell működésében érvényesítse:

a) Mindenek előtt a benyújtott költségvetések és számadások

alapján, vagy — ha ez nem tüntetné fel — a bekérendő vagyonleltár alapján készítsen egy nyilvántartó kimutatást, melyből első látásra kitűnjön az egyházak anyagi helyzete (adósság, hátralék, vagyon, követelés).

b) A költségvetések alapos felülvizsgálása után csak azokat véleményezze jóváhagyásra, amelyekbe a törvényes szükségletek (díjlevél szerinti fizetések és hátralékok, köztartozások és adósságok, valamint a folyó évi szükségletek) fel vannak véve. A meg nem felelőket újratárgyalás végett küldje vissza. Mellékletül, szükség esetén, kérje be a díjlevél-másolatot, az előírási lapot és a múlt évi adófőkönyv záró tételeit, illetve a folyó évi nyitó tételeket, annak megállapítására, hogy mennyi a múlt évi adóhátralék és mennyi lehet abból reális fedezet?

c) A számadások megvizsgálása ne csak a nyugták és ellen-nyugták átnézéséből álljon, hanem terjedjen ki arra, hogy a költségvetés keretei tul ne legyenek lépve és ha igen, van-e arra presbyteri határozat? Kölcsön igénybevétel esetén pedig meg van-e az esperesi engedély? Ebből természetesen következik, hogy feltétlenül meg kell követelni a számadásban az előirányzat összegének feltüntetését a kifizetett összeg előtt a megfelelő rovatban. Esetleg költségvetés mellékelését. Az adójövedelem igazolására pedig az adóbeszedési napló és az adófőkönyv záró tételeit, amelynek meg kell egyeznie a számadásban feltüntetett összeggel.

Tudom, hogy nehézségekbe ütközik ilyen és hasonló intézkedések azonnali foganatosítása, részint a már megerősített költség-előirányzatok és a már lezárt számadások miatt, de még most sem késett el a figyelmeztetés, hogy a jövő évi számadások és költség-előirányzatok megerősítése ezeknek a feltételeknek alapján történik majd. A jövőre nézve pedig az egyházak anyagi ügyeinek rendezése szempontjából ajánlom az e. m. közgyűlések figyelmébe hasonló intézkedések elrendelését.

Mennyi önkényeskedésnek, felelőtlen költekezésnek és adósságcsinálásnak vágja útját az ilyen alapos ellenőrzés. Ilyenképen a befolyt pénz eljut rendeltetési helyére és nem folyik szét esetleges és ötletszerű kifizetések alakjában. Ha a vezetőség, az utalványozó és pénzkezelő tudatában lesz törvényes felelőségének, megszűnik az egyházi vagyon és pénz a »csáki szalmája« lenni, főként pedig helyreáll a hivek részéről a megrendült bizalom.

Hegyközkovácsi, 1941. április 24.

Molnár Zoltán,
ref. lelkipásztor.

Az Egyetemes Konvent ülése.

Sulyok István püspök és *dr Thury* Kálmán főgondnok részvételével megkezdődtek az Egyetemes Konvent tanácskozásai. Az erdélyi egyházkerületet *Vásárhelyi* János püspök, *gróf Teleki* Arctur, *gróf Bánffy* Miklós, *gróf Bethlen* György főgondnokok, *dr Tavaszy* Sándor, *Kádár* Géza, *Imre* Lajos dr és *Mester* Mihály képviselik,

Ravasz László püspök-elnök igeszolgalata és imája után *Balogh* Jenő főgondnok-elnök megnyitójában mindenekelőtt arra a fokozatos történelmi folyamatra emlékeztetett, amelynek következtében Magyarország ezeréves területébe a trianoni békeparancs által igazságtalanul elszakított országrészek közül 1938 óta immár a negyedik tért vissza.

Különös melegséggel és a konventi tagok ünneplése közepette fordult köszöntő szóval az erdélyi és királyhágómelléki egyházkerületek kiküldöttéi felé, akik az elszakítás folytán 1918 óta nem vehettek részt a magyarországi református egyház legfőbb kormányzó-, illetve törvényhozó-testületének tanácskozásaiban s erre az ülésre most már újból kiküldötték tizenkét képviselőjüket.

Elismeréssel szólt *Balogh* Jenő hős honvédségünkről, amely a délvidéki elhagyatott magyarságot sanyarúságából és a veszedelmek közül megmentette.

Balogh Jenő a továbbiakban összefoglalóan tájékoztatta a hazatért egyházkerületek delegátusait a magyarországi református egyháznak az utóbbi években végzett munkájáról.

Elmondta, mi a Konvent elvi álláspontja a református iskolák fenntartása szempontjából s hogy miként fejlődött az ifjusági munka, a tanyákon és szórványokban élő reformátusok gondozása.

Beszámolt a világi elnök a külföldön szétszórva élő magyar reformátusok és a közülük az utolsó évben hazatértek gondozásáról, vázolta a református egyház részvételét a társadalompolitikai és szegénygondozói munkában, valamint az árvizkárosultak segélyezése körül.

Elmondta, hogy most már több egyházkerületben tartottak népfőiskolai tanfolyamokat s az evangéliumi munkásszövetség is megalakulhatott.

A megnyitó méltatta még *Széchenyi* István gróf fellépésének s művének jelentőségét és fejtegette a legnagyobb magyarnak a jobbágyság megszüntetése, általában a törzsökös magyar földművesnép érdekében már száztíz évvel ezelőtt kifejtett munkásságát, végül pedig kegyelettel áldozott *Teleki* Pál gróf és az ugyancsak hirtelen elhunyt egyetemes-konventi képviselő: *Halka* Sándor emlékének.

A Konvent elnökké egyhangulag újra megválasztotta *dr Ravasz* László püspököt és *Balogh* Jenő főgondnokot.

(*Tiszántúl.*)

„Tiszántúl“.

Tizenkét előfizető lemondotta a református napilapot azzal az indokolással, hogy túl vallásos. Az esettel a »Tiszántúl« vezércikkben foglalkozik. Az alábbi sorokat e vezércikkből vettük:

»Fájó megállapítás, hogy a reformátusság nagy tömegei a kálvinizmus igazságait csak a templomban ismerik el. Az életben azonban nem hajlandók azt megvalósítani. »Túl vallásosnak«, szinte valami theologiai cocktail-nek tartják, ha akad olyan sajtóorgánium, amelyik az élet minden területére alkalmazni akarja az Ige igazságait.

Nem látszik azért feleslegesnek annak a megállapítása, hogy a kálvinizmus nemcsak theológia és a kálvinizmus nem maradhat meg kizárólag az egyház kerítésein belül. Hanem keményen és hősieen belenyul a kálvinizmus a politikai és társadalmi életbe is. Ott is van küldetése és mondanivalója. És amikor egy református szellemű politikai napilapon keresztül próbál megszólalni Magyarországon a kálvinizmus lelkiisége, ebből a szempontból nézzünk e lapra. Próbáljuk úgy olvasni, hogy ennek betűi elsősorban és főképpen hozzánk, magyar reformátusokhoz szólnak. Ne lepődjünk meg, ha nem a megszokott sajtócsapásokon jár ez a lap. Olvassuk azt ki belőle, hogy minden kérdést egy magasabb szempontból néz és azt akarja, hogy a sokféle szellemi irányzat erdejében a kálvinizmus-eszméi is terebélyes fákká növekedjenek.

A református közvéleményhez appellálunk e tizenkét lemondáson keresztül. Ha megért bennünket ez a hatalmas közvélemény, akkor nem ez a tizenkettő fog visszatérni hozzánk, hanem a Tiszántúl zászlaja alatt fog menetelni az Isten szavára figyelő egész magyar reformátusság. Mi hittel hiszünk ebben! B. Á.»

HIREK

Az Országos Református Szeretetszövetség folyó évi 2-ik körlevele kimutatást közöl a szövetség intézményeiről. Eszerint a Szeretetszövetség 14 gyülekezetben tart fenn árvaházat és 12 gyülekezetben aggmenházat. 18 árvaházában 399 férőhely, 19 aggmenházában 442 férőhely van. Négy napközi otthonát 230 gyermek látogatja, egyéb intézményeinek száma 7, 223 férőhellyel. Anyáknál segíyez 211 gyermeket, ingyenes nyaraltatásban részesített 150 budapesti gyermeket. Gondozottjainak összes száma 1656 tag és 92 felügyelő, illetve gondozó személy. A Szövetség ingatlanainak értéke 483.000 pengő, egyéb vagyona 142.770 pengő. Megfelelő vagyon átadása mellett magános öregeket, vagy házaspárokat holtig való tartásra elfogad, örökbefogadásokat sikerrel közvetít a Szeretetszövetség (Budapest, XIV. Stefánia-ut 29. szám).

Kimutatás

a nagyváradai református egyházkerületben, 1940. december 1-től 1941. április 30-ig belépett O. R. J. O. tagokról.

I. Bihari egyházmegye.

Bihar 64, Biharpüspöki 66, Biharszentjános 3, Bors 28, Élesd 29, Fugyi 37, Fugyivásárhely 20, Fugyivásárhelyhegy 14, Hegyközcsonth 16, Hegyközkovácsi 17, Hegyközpályi 35, Hegyközszáldobágy 21, Kisszántó 10, Köröskisjenő 20, Mezőtelegd 36, Mezőtelki 35, Nagykakucs 7, Nagyszántó 14, Nagyvárad 222, Nyüved 10, Örvénd 15, Paptamási 17, Pelbárthida 4, Pósalaka 10, Pusztajlak 32, Rév 44, Szalárd 8 Összesen 834.

II. Érmihályfalvai egyházmegye.

Albis 29, Apátkeresztur 14, Asszonyvására 22, Bályok 7, Berettyószéplak 17, Bihardiószeg 65, Biharvajda 1, Csokaly 14, Érabrány 1, Éradony 12, Érbogyoszló 18, Érkeserü 13, Érköbölkút 24, Érmihályfalva 49, Érolaszi 6, Érsemlyén 7, Értarcsa 17, Gálospetri 4, Hegyközszentimre 8, Hegyközszentmiklós 13, Kiskereki 9, Margitta 37, Micske 5, Nagykágya 2, Ottomány 37, Piskolt 59, Poklos-telek 22, Szalacs 23, Székelyhid 122, Tóti 17, Vedresábrány 20. Összesen 694.

III. Nagybányai egyházmegye.

Amacz 35, Apa 17, Aranyosmedgyes 12, Atya 2, Avasujváros 13, Batiz 33, Dabolc 12, Egri 19, Felsőbánya 9, Halmi 37, Hirip 33, Hosszmező 33, Józsefháza 11, Kakszentmárton 12, Kisbábony 4, Kispaleske 5, Kőszegremete 18, Lázári 47, Máramarossziget 50, Mikola 20, Nagybánya 60, Nagykolcs 4, Nagytarna 1, Ombód 13, Óvári 24, Patóháza 25, Pusztadaróc 15, Sándorhomok 22, Sárközujlak 2, Szamosdara 9, Szamosdob 10, Szamoskrassó 8, Szatmárhegy 113, Szatmárnémeti 245, Szatmárudvari 13, Szárazberek 37, Tamásváralja 8, Turterebes 24, Vetés 5, Berend 7. Összesen 1067.

IV. Nagykárolyi egyházmegye.

Bere 25, Börvely 56, Csomaköz 15, Dobra 26, Domahida 13, Érdengeleg 17, Érendréd 7, Érkörtvélyes 52, Gencs 32, Géres 25, Iriny 7, Kaplony 5, Királydaróc 18, Kismajtény 11, Krasznaszentmiklós 7, Nagykároly 73, Szaniszló 30, Szatmárgörbéd 2, Szatmárpálfalva 29, Vezend 4 Összesen 454.

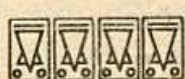
V. Nagyszalontai egyházmegye.

Nagyszalonta 174.

Összesítés.

Bihari egyházmegye 834, Érmihályfalvai egyházmegye 694, Nagybányai egyházmegyei 1067, Nagykárolyi egyházmegye 454, Nagyszalontai egyházmegye 174. Mindössze 3223.

A visszatért Bácskában és a baranyai háromszögben 26 református gyülekezetben 77.000 lélekkel gyarapodott a magyarországi protestantizmus. A magyarországi reformátusok száma ezzel 2,630.000-re növekedett.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad

A kebelbeli egyházközségek Nagytiszteletű és Tiszteletes lelkészi hivatalainak.

FELKÉREM lelkésztestvéreimet, hogy a megjelenő „Rab Erdély Krónikája“ c. munkában leendő közlés végett foglalják tömören írásba azokat a figyelemreméltó eseményeket, melyek az egyházközségeik életét a román megszállás 22 éve alatt súlyosabban érintették. Hangsúlyozom, hogy leírásuk tömör és személyüktől elvonatkoztatott legyen. Jelentésüket legkésőbb f. é. június hó 10-ig a püspöki hivatalhoz kérem küldeni. Nagyvárad, 1941. május 10. Atyafiságos szeretettel SÜLYOK, s. k. püspök.

1781—1941-II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* Tudomásvétel és mihez tartás végett közlöm a V. K. M. Minisztérium 95.904—1940. rendeletéből a következőket:

Ha megüresedett állást olyan tanerővel kíván a nem állami iskolafenntartó betölteni, aki oklevelét a volt Cseh-szlovák államban szerezte, de a visszacsatolás idejében a tanítói pályán nem működött s ebből kifolyólag nem esett igazoló eljárás alá és így igazolása nem is történhetett meg, egyébként azonban a szükséges követelményeknek megfelel: a tanítót pótlólag már nem kell igazolási eljárás alá vonni, azonban utasítani kell, hogy a V. K. M. elnöki osztályától kérjen igazolást, hogy alkalmazása ellen a minisztérium kifogást nem emel.

Hasonló módon kell eljárni, ha a nem állami iskolafenntartó katonai szolgálatot teljesítő vagy hosszabb szabadságra távozó tanerő *helyettesítésére* akar ilyen tanítót alkalmazni. Nagyvárad, 1941 május 10. Atyafiságos szeretettel: SÜLYOK István s. k., püspök.

1729—1941. I. sz. KÖRLEVÉL. *Valamennyi kebelbeli nagytiszteletű Esperesi és Lelkészi Hivatalnak.* Tudomásvétel és mihez tartás végett szószerint közlöm a Református Egyetemes Konvent Elnökségének megkeresésére a M. Kir. Közellátási Miniszter Urnak az urasztali kenyér készítése céljából buzaliszt engedélyezése tárgyában kelt 13,055—K. e. 1941. I—3. sz. átiratát:

»Azoknak a református lelkészi hivataloknak a részére, amelyek területén lisztjegy vezetett be, nevezett miniszter r hájlandó az állami készletekből megfelelő lisztmennyiséget kiutalni. Ahol pedig lisztjegy nincs érvényben, az egyes lelkészi hivatalok a finom

liszt mennyiséget szabad forgalomban mindennemű korlátozástól mentesen beszerezhetik. Minthogy azonban a gabonaörlési és a kenyérfeldolgozást szabályozó érvényben lévő rendelkezések szerint finom lisztből közfogyasztás céljára nem szabad kenyeret sütni, az urasztali kenyér készítményét nevezett miniszter úr csak abban az esetben biztosíthatja fennakadás nélkül, ha minden egyházkerület jegyzékbe foglalva bejelenti, hogy fenti célra mennyi finom lisztet, mely sütő iparosoknál kíván feldolgoztatni.»

Fentiek értelmében felhívom azoknak a gyülekezeteknek vezető lelkészeit, amely gyülekezetek területén lisztjegy van bevezetve, hogy szükségletüket az illető sütő-iparosok nevének megnevezésével Hivatalomhoz a legsürgősebben jelentsék be, hogy a kért kimutatást elkészíttethessem s azt az Egyetemes Konvent Elnöksége útján a M. Kir. Közellátási Miniszteriumba előterjesztethessem. Nagyvárad, 1941 május 8. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

1634—1941. II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Iskolai Hatóságnak.* A VKMiniszterium pályázatot hirdetett a következő állami internátusokba való felvételre: 1. Állami gimnáziumi internátusok Kassa (Áll. Rákóczi Internátus), Kisvárd, Munkács. 2. Állami leánygimnáziumi internátusok Budapest (Áll. Erzsébet Nőiskola, XIV. ker. Ajtósi Dürer sor 37.), Sopron (Deák-tér 30-32.) Felvehető gimnáziumi és leánygimnáziumi rendes tanulók. Kassára és Munkácsra más középiskolába járók is. Érdeklődők a pályázati hirdetés teljes szövegét megtalálhatják a »Budapesti Közlöny« f. é. ápr. 29-i 96. számában a 12. oldalon. Nagyvárad, 1941 május 1. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

1687—1941. II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi népiskolai Hatóságnak.* Tudomásvétel és mihez tartás végett közlöm a Nagyméltóságú M. Kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Úr 112,986—1941. VI. főoszt. számú rendeletét.

»Tisztelettel van szerencsém a Főtiszt. Egyházi Főhatóság szives tudomására hozni, hogy a bevont román térképek helyett a Főtiszt. Egyházi Főhatósága alá tartozó elemi népiskolákat megfelelő magyar térképekkel és szemléltető táblákkal látom el és ezzel is támogatni kívánom a bölcs főhatósága alá tartozó elemi népiskolákat fontos hivatásuk teljesítésében. Egy-egy iskolának a következő szemléltető eszközök megküldését rendeltem el: 1. Magyarország politikai térképe. 2. Magyarország általános fal térképe. 3. Európa hegy- és vízrajzi térképe. 4. A föld képe féltekékben. 5. Himnusz hangjegyes falitábla. 6. Hiszekegy hangjegyes falitábla. 7. Szózat hangjegyes falitábla. 8. A Kormányzó Ur Öföméltósága fényképe. 9. Földgömb. 10. Métermértékek faliképpel.»

Az elemi népiskoláknak térképpel, szemléltető eszközökkel való ellátása a közel jövőben megtörténik. Ezzel kapcsolatban értesítem az összes Cimben említetteket, hogy

1. A térképeket és szemléltető képeket csak akkor kaphatják meg, ha a megküldendő »átvételi elismervény«-t előzőleg a megadott címre beküldik.

2. A térképeket feltétlenül fel kell erősíteni az iskolákban meglévő és meghagyott térképlécekre. *Léc nélkül a térkép nem függeszthető ki.* Ha nem volna elégséges megmaradt léc a régi román térképekről, akkor erről az iskolának kell gondoskodnia.

3. A Kormányzó Ur Öföméltósága arcképét méltóan be kell kereteztetni feltétlenül üveg alatt.

Az esperes urak iskolalátogatás alkalmával a 2. és 3. pont végrehajtását a legszigorubbán ellenőrizték, illetve ellenőriztessék.

Nagyvárad, 1941 május 1. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok:

Telefon
13-30

BÉRES KÁROLY
BÉRES SÁNDOR
ROMÁN KÁROLY

Telefon
13-30

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14
a Református Leánynevelő-intézet épületéből

május hó közepén

ELKÖLTÖZIK

Kossuth Lajos-utca

3 szám alá, a Református Lelkeszi
Nyugdíjintézet bérházába
(Biharmegyei Takarékpénztár épülete)

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Református Püspöki Hivatal Nagyvárad,
Teleki-utca 31. sz. — Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.
Előfizetési ára évi 12 Pengő. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján

Kálvin-könyvnyomda, Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Felelősszerkesztő és kiadó:
BALAJTHY JENŐ

Főszerkesztő:
ORTH IMRE

Az Egyetemes Konvent ülése.

Lapunk múlt számában már beszámoltunk az Egyetemes Konvent ülésének, jobban mondva, több napot igénybevevő tavaszi üléssorozatainak megnyitásáról és ismertettük a Konvent világi elnökének, Balogh Jenő főgondnoknak megnyitó beszédét, most folytatni kívánjuk beszámolóinkat.

A konventi bíróság és bizottságok újra választása, illetve megalkotása után elsőnek a belmissziói bizottság jelentését és javaslatait tárgyalták le.

Dr. E n y e d y Andor részletesen ismertette a református egyház belmissziói tevékenységének minden ágát. Megállapította, hogy a tanyák és szórványok nagyfontosságú lelkigondozása nem oldható meg a gyülekezetek közvetlen felelőssége nélkül. Más gazdaságpolitikára van szükség. R a v a s z László püspök előadásában utalt arra, hogy nemzetiségi állam is leszünk, ennek gondja azonos a magyar református egyház szórványgondjával, ezen a réven lehet pozitív, előrelátó magyarságvédelmet kívánnunk. P u k y Endre arra mutatott rá, hogy a hegyi vidékeken erősíteni kell a törpegyülekezeteket is.

V á s á r h e l y i János erdélyi püspök figyelmeztette a Konventet, hogy a román impérium éppen a kisgyülekezetek elsorvasztásán keresztül próbálta meggyengíteni a magyarságot. Divatba jött a szemrehányás, hogy sok magyar elrománosodott Erdélyben, ezzel alaposan foglalkozunk majd, de amikor hosszú évtizedekkel ezelőtt mód lett volna reá, támogatta-e megfelelően az erdélyi szórványokat magyar államunk?

A konventi missziói bizottság előterjesztése alapján végleges fogalmazásban elfogadta a Konvent a diakonisszák képzéséről és foglalkoztatásáról szóló szabályrendeletet.

Dr. B e n e d e k Zsolt konventi tanácsos jelentette, hogy a következő évre a felvidéki, királyhágómelléki és erdélyi hazatért részekkel 802 új tagot fognak felvenni a lelkészi nyugdíjintézetbe.

R a v a s z László püspök a lelkészözvegyek érdekében »sáfársági mozgalmat« sürgetett. A visszatért erdélyi, királyhágómelléki, felvidéki és kárpátaljai képviselők között nagy örömet keltett a Konventnek az az elhatározása, hogy a hazajutott lelkészeket úgy kapcsolták be az országos nyugdíjintézetbe, mintha az elmúlt szomorú huszonhárom év alatt is megszakitás nélkül a magyarországi egyházhoz tartoztak volna. Kifejtette, hogy a szociális követelményeket elsősorban az egyháznak kell megtartania, hiszen a világ is éppen tőle kapta ezeket a szempontokat. A magyar református egyház gondjaira bizottak közül leggyengébbek a lelkészözvegyek, árvák, azután a segédlelkészek. Minden segítségnyújtási törekvéssel a legteljesebb mértékben egyetért. Próbáljuk azt megtenni, hogy mindenki jövedelmének 10 százalékát, azt a bizonyos »sáfársági tizedet« rendszeresen fordítsa jótékony célra.

A Konvent úgy döntött, hogy a gyülekezetekhez tájékoztatással és felhívással fordul ebben az ügyben, az országos zsinathoz pedig a nyugdíjintézeti járulékok fölemelése érdekében előterjesztéssel él. A lelkészözvegyek legkisebb járandósága 80 pengőben állapított meg.

Szó esett a református középiskolák jelentkező tanárhiányáról és a jelek szerint rövidesen bekövetkezendő lelkészhiányról is. Ennek ellensúlyozása céljából a Konvent felkérte a theologiai tanárokat, hogy a gimnáziumokban tartsanak előadást a tanári és lelkipásztori szolgálat nagy ügyéről. A debreceni tanárképzőt átveszi a református egyház.

Tudomásul vették ezután, hogy a református mezőgazdasági munkásokat is tömöríteni akarják az Evangéliumi Munkásszövetségbe. Az anyaországi és erdélyi részek ifjusági vezetői közös gyűlésre jönnek össze. A belügyminisztert felkérlik, szerezzen érvényt annak a rendeletnek, hogy a tizenhat éven aluli ifjuságot távol tartsák a kocsmázástól.

Elkészült a népiskolai felügyelet szabályzata. Szakfelügyelőül pedagógiailag jártas lelkipásztorok, tanítók, valamint polgáriiskolai és tanítóképezdei tanárok alkalmazandók.

Egyházi és alapítványi jövedelemből az utolsó iskolaévben négy és félmillió pengőt fordítottak a református népoktatás fenntartására. Sok iskolafenntartó helyzete azonban anyagi szempontból már tarthatatlan.

Kimondták, hogy a középiskolai vallástanári vizsgálatok a következő három évben a kolozsvári theologiai fakultáson tartatnak.

Módosította a Konvent az egyetemes tanügyi bizottság szer-

vezetét. A bizottságnak husz tagja lesz, elnöke D. Dr. Révész Imre püspök.

A Konvent előterjesztést tesz a Zsinathoz aziránt, hogy az ORLE által fenntartott nevelő- és tanintézeteket (Kálvineumok) mindenestől az Egyház testéhez tartozóknak nyilvánítsa.

Az Egyházi Törvény értelmében kimondatott, hogy egyházkerületi határozat ellen a Konventhez fellebbezésnek helye nincsen, az egyházkerületi határozatok végérvényesek.

Katonai személyek és családtagjaik fizetésük után nem, de vagyonuk után tartoznak a polgári egyházközségeknek egyházi adót fizetni.

Kimondotta a Konvent, hogy a lelkészi állások közötti minősítési különbséget nem az egyházakra, hanem a lelkészi állásokra kell megállapítani.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium egy magasrangú tisztviselője (pápai kamarás) Szegeden egy róm. kat. egyháztársadalmi nyilvános ünnepélyen beszédet tartott, ezt a napilapok is megírták s ebben a reformációt, bolsevizmust és a szabadkőműveséget egynek minősítette. A Konvent szerint ez nem annyira vallás-sérelem, mint inkább büntető törvénybe ütköző kijelentés volt s erre felhívja a vallás- és közoktatásügyi miniszter figyelmét.

A gyűlések tárgysorozata különben 22 gépirásos oldalon 360 tételt ölelt fel. A konventi tagoknak, különösképpen pedig az előadó tanácsosoknak nem volt könnyű a feladatuk, de hisszük, hogy jó munkát végeztek.

Szent László szobra.

Szent László-ünnepet rendezett a nagyváradai római katolikus püspökség május 11-én abból az alkalomból, hogy 900 évvel ezelőtt alapította László király a nagyváradai székesegyházat. A körmenetben a Szent László ereklyéjét vállukon tartó papok csoportja után dr Fiedler István püspökkel az élén résztvett nemcsak a város római katolikus papsága és lakossága, hanem a város polgári és katonai vezetői és előkelőségei felekezetre való tekintet nélkül. Góthay Béla tábornok-parancsnok, Cziffra Kálmán és Hlatky Endre főispánok mellett ott láthattuk többek között dr Soós István polgármestert és dr Thúry Kálmánt a magyar királyi ítélőtábla elnökét, a királyhágómelléki egyházkerület világi vezetőit is.

A Szigligeti színházban tartott diszelőadáson dr Cziffra Kálmán főispán a nagyváradai római katolikus egyházközség megbízásából a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

A nagyváradai római katolikus egyházközség annak öröme és emlékezetére, hogy Szent László király ünnepét a román megszállástól Isten és e nagy király segítségével való felszabadulás után, első ízben ismét magyar zászlók alatt, nyilvánosan megünnepelheti, azzal a javaslattal és kérelemmel fordul Nagyvárad törvényhatósági joggal felruházott város törvényhatóságához és közönségéhez:

»határozza el, hogy Szent László király, Nagyvárad Alapítója és védőszentje emlékére, a városnak erre a legalkalmasabbnak talált helyén, a szent király és városalapító dicsőségéhez méltó lovasszobrot emel.«

Távol áll tőlem, hogy ebből a kérdésből felekezeti kérdést faragjak és tiszta szívvvel állítom, hogy az indítványnak, jobban mondva az indítvány céljának László király méltó lovasszobrának csak örvideni tudok. De éppen a felekezeti békesség kedvéért feltétlenül tisztázandónak tartom a kérdést: ki állítson szobrot és kinek? A nagyváradai római katolikus egyház a maga védőszentjének, vagy Nagyvárad város népe a nagy magyar keresztyén királynak?

Minden öntudatos református ember tiltakozik az ellen, hogy a kettőt: a városalapító királyt és a védőszentet egy olyan felekezeti megoszlású város és megye mint Nagyvárad és Biharország egy kalap alá vonják, amint hogy minden józanul ítélő római katolikus ember, ha igaz magyar, nem türheti, hogy egyes körök nagy király emlékét kicsinyes felekezeti érdekek szolgálatába állítsák. László király éppen úgy a miénk, mint ahogy István király eszméinek és birodalmának magyar római katolikus testvéreinkkel egyenrangú örökösöknek tartjuk magunkat — még ha személyök és ereklyék nem is képezik vallásos imádatunk vagy tiszteletünk tárgyát. Szünjön meg tehát a felekezeti propaganda a szent király nevében »Szent László városában«, melynek vannak olyan polgárai, akik, ha nem is tartják védőszentjöknek a nagy királyt, s ereklyéit is csak mint nemzeti és egyháztörténelmünk nagy hőséinek emlékeit tartják tiszteletben, de nem imádkoznak hozzá, azért vannak olyan jó magyarok és jó keresztyének (ha keresztyéneknek is hívják magukat), mint római katolikus testvéreik. Tisztázzuk tehát a kérdést: a római katolikus egyház szentjének vagy a magyar királynak kíván a javaslat szobrot emeltetni? Előbbi esetben csak hadd emeljenek neki szobrot »egyházmegyéjének egyházközségei.« A magyar egység érdekében azonban azt indítványozom, hogy Nagyvárad városa a magyar királynak emeljen méltó emlékművet s ennek felállításában lelkesen fog közreműködni nemcsak

Nagyvárad református népe, hanem mi vidékiek is. Természetesen római katolikus testvéreinknek jogukban áll a maguk körében, László király szobrára nemcsak mint városalapító nagy királyunk emlékművére, hanem mint védőszentjükre is tekinteni, de csakis a maguk körében. Hivatalosan az a szobor csak László király szobra lehet. Sőt, hogy ne legyünk szörszálhasogatók, mint történelmi díszítő jelzőt elismerjük a Szent melléknevet is és nem tiltakozunk az ellen sem, ha Nagyváradot Szent László városának nevezik, amíg ez azt jelenti, hogy ő alapította és az ő szellemében magyarnak és keresztyénnek kell lennie. De mint Szent László emlékének meggyalázását visszautasítunk minden olyan akciót, jelentkezzen az akár szobor állításban, vagy akármilyen másban, mely akár szent tudatlanságban akár tudatos szenteskedéssel felekezeti propaganda szolgálatában áll s a magyarság egységét megbontja. *Vidéki.*

Az érmelléki református egyházmegye lelkészegyesületének gyűlése.

Az érmelléki református egyházmegye lelkészegyesülete a felszabadulás óta kedden, május 14-én tartotta első összejövetelét Székelyhidon, Boruzs Lajos kiskereki lelkipásztor elnöklete alatt.

Az értekezleten szép számban jelentek meg az egyházmegye tagjai.

Az értekezleten előadást tartott dr. Vasady Béla, az Országos Református Lelkészegyesület főtitkára »Egyházépítés és nemzeti szolgálat« címen... Előadásában vázolta azokat a különbségeket, amelyek egyház és nemzet között található, miután mindkettőnek mások a formáló tényezői s mások a célkitűzései. Krisztus anyaszentegyháza ezen a földön csak történelmi egyházak formájában jelentkezhetik és így az egyház és nemzet közötti kapcsolatok a történelem folyamán a legszorosabban mutatkoznak. Nem lehet úgy valaki az egyháznak tagja is, viszont igazán csak akkor szolgálja bárki is nemzetét, ha ugyanakkor az egyházat is ápolja. Továbbiakban a küzdő egyház és küzdő nemzet életkérdéseiről szólt, részletesen foglalkozva és ismerteve az Országos Református Lelkészegyesület egyházi, kulturális gazdasági és szociális célkitűzéseit.

Az előadáshoz több hozzászólás hangzott el.

A másik előadó Egerházy Lajos az ORJO igazgatója volt, aki a lelkész önszegélyzöpéntár létesítésének szükségletét és hasznosságát ismertette.

Külön is felhívjuk lelkésztestvéreink figyelmét a lap hivatalos részében közölt 1901—1941-III. számú fontos püspöki körrendeletre.

Népiskolai új tanterv.

Az elmúlt hetekben a visszatért Erdély központi városaiban a vezető tanítók részére ugynevezett »átképző« tanfolyam volt, melyen a vallás- és közoktatásügyi miniszter megbízottai: dr Balassa Brunó miniszteri osztályfőnök, Gonda Szilárd számv. főtanácsos, dr Stalmár László felügyelőigazgató, dr Somoss Lajos tanítóképző igazgató, dr Teslár Károly tanügyi tanácsos voltak az előadók. Végig hallgatták Nagyváradon az előadásokat dr Kiss József tankerületi főigazgató és dr Martsa Dénes kir. tanfelügyelő, akik lelkesítő beszédet intéztek a jelenvolt mintegy 120 vezető tanítóhoz.

A négy napig tartó tanfolyam gazdag anyagát nagyon nehéz egy rövidlélekzetű cikk szűk keretébe beilleszteni. A részt nem vettek tájékoztatására megpróbáljuk mégis a főbb szempontokat ide rögzíteni.

Az eddigi »Elemi Népiskola« címe az új tanterv szerint »Népiskola« lesz, mert az előirányzott 8 osztály nem elemi, hanem teljes népműveltséget akar nyújtani. A felső négy osztály gazdasági vidéken gazdasági, ipari vidéken pedig ipari irányt vesz fel.

A nevelés általános elvei a következők lesznek:

Az eddigi »tanítás« helyett az új tanterv a nevelésre helyezi a fősúlyt. A nevelés vezérelve pedig a keresztyéni, nemzeti és a szociális szempont. A népiskola az élet iskolája kell, hogy legyen. Az integrálódott hazának helytálló, gyakorlati emberekre van szüksége. A népiskolában csak életrevaló ismeretek foglalhatnak helyet. A növendékek ne hallgatók, hanem folyton szemlélő és cselekvő alanyok legyenek. Mindent szemléltetni, érzékeltetni s az ismeret alapján cselekedtetni kell. A használhatóság és hasznosság szempontjai mindig szem előtt tartandók. A »jég hátán is megélni tudó« embereket nevelni. Ebből a célból alaposan meg kell ismertetni a természetet és az élet feltételeit.

A gyermek közelebb áll a természethez, mint a felnőtt. Nem szabad a gyermeket a természettől és annak szeretetétől elszakítani. Megfigyeltetni, megismertetni, megérttetni és megszerettetni a természetet, melynek mi is tagjai vagyunk. Nyitott szemmel, halló füllel kell járni. Alkalmazkodni a természet rendjéhez. Morfológia helyett biológia. Mindenütt felismerni a megélhetés forrásait, mert ott rejtőznek azok mindenütt.

Cselekedtetni. Amit csak lehet, csináljon meg a növendék. Tudjon faragni, furni, ásni, metszeni: tudja forgatni a szerszámokat. Az ügyetlenkező ember sokat költ és ritkán boldogul.

A tanterv csak keret, melyet a tanító lelkének kell kitöltenie.

Hogy ezt tehesse, egész embernek kell lennie. A nevelés csak akkor meggyőző, ha belső indíték sugallja. A gyermek csak akkor lelkesedik, ha a tanító lelkesen tanít. Az ideának, amit át akar adni, élnie kell a tanítóban. Világnézetet kell kialakítani. De csak az értelmileg, érzelmileg és akaratilag átadott anyag nevel jellemet és szül egészséges világnézetet.

Lelkikapcsolat létesüljön a tanító és a gyermek, a szülő és az iskola között. Beszélgetni, gondolkodtatni, aztán cselekedtetni. A gyermek kérdezősködését nem szabad leinteni.

Nem nyelvtant, hanem nyelvet kell tanítani. Nem Magyarország földrajzát, hanem Magyarországot kell megismertetni és megszerettetni. Így a történelemtanításnál is. Forrás mindig a nemzeti műveltség legyen, melyet az idegen csak megtermékenyíthet, mert ez a gyökérkultúra.

Szociális érzést kell nevelni a gyermekekbe. A szociális alapon álló család az alap, ennek országos méretéig kell kiszélesednie. Már az iskolában érvényesüljön a segítség elve. A közösség jóléte: az egyén jóléte. Az iskola egy kis társadalom legyen. Az alkotmányos életet az iskolában választással szemléltetni. Ráeszméltetni az egymásra utaltságra, ránevelni a közösség tiszteletére. Tudják meg a növendékek, hogy egymásért felelősséggel tartoznak. Kapcsolatot teremteni levelezéssel a többi iskolákkal. (Vége köv.)

Szalárdi leánykonferencia.

Május hó 18-án folyt le a szalárdi és szalárdkörnyéki leányok konferenciája. Hetven szalárdkörnyéki és közel száz szalárdi földműves és iparosleány sereglett egybe ezen a konferencián, hogy saját életük, egyházuk és nemzetük kérdéseire feleletet nyerjenek és így készüljenek jövő életük hivatására.

Bibliaórával kezdődött a leánykonferencia, amelyen Szenyessy József szalárdi lelkész, a konferencia megszervezője János 8:34—36 alapján arra mutatott rá, hogy a magyar szabadság kérdése elválaszthatatlanul összefügg a keresztyén szabadság kérdésével és az csakis ennek birtokában születhetik meg.

Az utána következő istentiszteleten azt az óriási felelősséget véste a leányok szívébe, amellyel társaik iránt tartoznak.

Istentisztelet után a gyülekezet tagjai hazamentek, a leányok azonban még a templomban maradtak, hogy meghallgassák Orth Gyözőné előadását, amelynek ez volt a címe: Hogyan készüljünk a házasságra:

»Azzal a szent elhatározással készüljétek a házasságra — mondotta az előadónő, — hogy ti a magyar jövő harcosai lesztek, úgy, ahogy azt Isten akarja, ahogy azt Isten szabja meg!«

A testi, lelki, szellemi és anyagi előkészület ecsetelése során előadónő különösen a lelki előkészület és lelki felkészültség fontosságát hangsúlyozta, mert — bármily különösen hangozzék is — a házasságban nem a testi, hanem a lelki közösség a döntő tényező!

A továbbiakban azután különösen a szellemi előkészület fontosságát hangsúlyozta. Óriási mértékben csökkenne a gyermekhalandóság, hogyha az anyák már lánykorukban tisztában lennének az anyasággal és a csecsemőgondozással járó modern tudnivalókkal. Ma már egyház, állam község és minden közület a falu rendelkezésére áll, hogy megtanítsa a leányifjúságot a legszentebb hivatás tudnivalóira. Felszabadult falvaink alig várják, hogy mindeütt megszerverzék az egészségházakat, mert ezek valóban sugározni fogják a legszentebb tudományt: mit jelent édesanyának lenni!

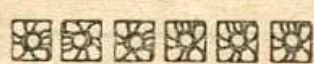
A közösségi érzés fejlesztését szolgálta az is, hogy a Kismarjáról, Jákóhodosról, Hegyközcsatárról, Hegyközszentimréről összesereglett lányokat a szalárdi lányok látták vendégül délebedre. Ez alkalommal pedig — a papilakban csakugy, mint minden háznál — egységes egyszerű, de azért magyar konyhában készült finom ebédet szolgáltak fel, ezzel is kifejezésre juttatni akarván azt, hogy ebben a legnehezebb kérdésben, az étkezésben is tudunk egyek lenni és tudunk lemondóak lenni a nagy közösségért: A hazáért!

Három órakor vallásos ünnepély volt az egész gyülekezet számára, amelyen Orth Győző belmissziói lelkész hirdette az ígét. Istentisztelet után vallásos ünnepély következett. Különösen dicséretreméltó a jákóhodosi lelkészné, Sámy Gusztávné fáradozása, aki leányait a Leányszövetség keretében kéthangu énekkarba tömörítette. Szépen énekelt a szalárdi leánykar is, Juhos Lajos, a szalárdiak népszerű kántortanítójának vezetésével, aki a román világ utolsó éveiben nyugdíjba vonult, de most újra megmutatja, hogy megállja a helyét bármelyik fiatalember mellett! Szépen szavalt két jákóhodosi leány is. Hunyadi Erzsébet szalárdi tanítónő Reményik verseket adott elő művészi interpretálásban.

Ünnepély után a kerületi belmissziói lelkész tartott előadást »A református magyar leány hivatása« címén, amelyben kihangsúlyozta, hogy a református magyar leány hivatása elsősorban az, hogy Isten országának képviselője legyen ebben a világban, mert csak így fogja tudni betölteni legszentebb hivatását, hogy egykor jó feleség, háziasszony és édesanya legyen.

Mika Irma, a nagyváradi püspöki hivatal tisztviselőnöje hatalmas könyvkiállítást rendezett a konferenciával kapcsolatban.

HIREK

A zsinati tisztségekre beadott szavazatokat május 13-án bontotta fel Debrecenben dr. Révész Imre püspök elnökletével a szavazatbontó-bizottság. Megválasztották a kiadott hivatalos lista jelöltjei. Kerületünkből zsinati rendes képviselők Sulyok István püspök, Csernák Béla egyházkerületi főjegyző, Arday Aladár esperes, dr. Thúry Kálmán főgondnok, ítélőtáblai elnök, dr. Soós István egyházkerületi főjegyző, nagyváradai polgármester és dr. Kölcsey Ferenc szatmári főispán lettek. Pótképviselők: Vaday Béla esperes, Szabó Zoltán esperes, Boros Jenő esperes, Pappszász Lajos, dr. Böszörményi Emil, dr. Harcsár Géza és dr. K. Nagy Zoltán nagyváradai járásbirósági elnök. A zsinat erdélyi és királyhágómelléki képviselőivel május 19-én ül össze. Az ülés legfőbb tárgya a visszacsatolt országrészek református egyházainak és intézményeinek az anyaegyház testébe való törvényes rendelkezésekkel való beillesztése. A jogi egység mellett tárgyalni fogja a zsinat az istentiszteleti egységes rendtartás bevezetésének kérdését, a missziói munkák egységesítését és céltudatos irányítását, az egyházi alkalmazottak és özvegyeik nyugdíjának ügyét. Az egyházunkba áttérők befogadására nézve az a zsinati előkészítő bizottság javaslata, hogy az áttérők általában egyévi lelki előkészítésben részesüljenek. A bőséges tárgysorozaton többek között még a magyar református egyház gazdasági egységének megteremtésére szolgáló előkészületek is szerepelnek.

Istenért, hazáért, családjáért kenyérért jelszó alatt ugyancsak május 25-én tartja a Magyar Evangéliumi Munkásszövetség első évi közgyűlését. A Református Élet ebből az alkalomból rövid áttekintést ad a mozgalom eddig elért eredményeiről és célkitűzéseiről. »Ez a Munkásszövetség a társadalmat egy élő óriási testnek látja, melyben kéznek, lábnek, szívnek és szemnek megvan a maga nélkülözhetetlen szolgálata. Szellemi és fizikai munkás, munkaadó és napszámos, földmivelő és iparos egymással élet-halálharc helyett megtalálhatják a nagy belső rendező parancsot. Kell lenni olyan munkásmozgalomnak, amelyiknek semmi más törekvése nincs, mint hogy a názareti Ácsmester, az örök tanító parancsát képviselje. Nem akar semmiféle burkolt érdeket védelmezni. Az egyház az édesanyja, de ő annak nagykorú fia.«

Lelkészeink figyelmébe! Kivonat a nagyváradai református egyházkerület 1940 november 13-án tartott közgyűlésének jegyzőkönyvéből. 26-ik szám: Közgyűlés... »utasítja a lelkipásztorokat, hogy a román uralom alatt eltöltött két évtized történetét megírják és 1941 január 31-ig az esperesi hivatalokba beküldjék, az esperesek pedig az egyházmegyénként összegyűjtött történeti anyagot 1941 február végéig a püspöki hivatalba felterjesszék.« 67 szám. Közgyűlés »fenntartja azt a régebbi intézkedést, hogy az ünnep másodnapi perselypénzeket a szatmári főgimnáziumban tanuló belhivatalnok gyermekeinek segélyezésére be kell szolgáltatni.«

Móricz Zsigmond, a nagy magyar író, május 14-én, nagyváradai látogatása alkalmával, meglátogatta Sulyok István püspököt.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad

1917—1941. I. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli nt. esperesi és lelkészi hivatalnak.* Tudomásul vétel és mihez tartás végett közlöm, hogy az 1924. évi XIV. t. c. az 1914—18. évi világháború hősi halottainak emlékére minden május hónap utolsó vasárnapját »*Hősök emlékűnnepé*« néven nemzeti ünnepé avatta. A hősök emlékűnnepének méltó módon való megűnnepelése minden református gyűlekezetnek szent kötelessége. Felhívom azért a joghatóságom alatt álló egyházközségek vezetőségét, hogy a folyó évi május hó 25-én délelőtt, a szokott istentisztelet idején ünnepi istentiszteletet tartsanak, melyre a hatóságok és hivatalok vezetőit, valamint az iskolák növendékeit tanítók vezetése mellett hívják meg. Ha a hatóságok és hivatalok vezetői az istentisztelet idejére vonatkozólag külön kérelmet terjesztenének elő, azt a körűlményhez képest figyelembe venni méltóztassék.

Nagyvárad, 1941 május 19. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

1901—1941. III. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi nt. lelkészi hivatalnak.* Szives tudomására adom lelkésztársaimnak a következőket s ugyanakkor kérem az ahhoz való szigorú alkalmazkodást.

1. Miután egyházkerületi nyugdíjintézetünk felszámolása folyamatban van és azt ebben az évben be kell fejezni, így kérem mindazokat a lelkésztársakat, akiknek a nyugdíjintézetnél ezidőszert *kölcsöne* áll fenn, hogy a kölcsönt *legkésőbb 1941. évi szeptember hó 30. napjáig okvellen egyenlitsék ki*, mert az országos lelkészi nyugdíjintézettel szemben nyugdíjpénztárunk az elszámolás rendjén kölcsönöket nem számolhat el. Ugyanezt vonatkoztatom az *egyházközségi kölcsönökre is* s éppen ezért felhívom az érdekelt egyházközségek presbitériumait, hogy a kölcsönök visszafizetése iránt az előbb említett időpontig minden körűlmények között gondoskodjanak. Sziveskedjenek tehát a kölcsönöket, — legyenek azok akár személyi, akár egyházközségi természetűek — *ezennel felmondottnak* tekinteni.

2. Több olyan lelkészjellegű nyugdíjintézeti tag van, aki 1941. évi december hó 31-vel fennállott *tagdíj tartozását* a mai napig sem egyenlitsé ki, bár az erre vonatkozó kimutatás és felhívás már hónapokkal ezelőtt kiküldetett. Most ezuton hívom fel nyomtatékosan az érdekelt nyugdíjintézeti tagokat, hogy eme tagdíjfizetési kötelezettségüknek legkésőbb június hó 15-ik napjáig *okvetlen tegyenek eleget*, mert a tagdíj hátralékok, — ha azok kiegyenlitsést nem nyernek — az átszámolás megejtése után, peres eljárás alapján hajtatnak be, annyival is inkább, mert a tagdíjak beszédéséért nyugdíjintézetünk kötelezettséget vállalt és nem kívánatos, hogy az eddig szerzett jogokon bármilyen változás is essék.

Ugyanezt vonatkoztatom a *fenntartói és belépési járulék* címen fennálló hátralékok kifizetésére is.

3. Csekély azoknak az egyházközségeknek a száma is, amelyek a folyó évi *tüzdíjat* kifizették. Felhívom az egyházközségek presbitériumait, hogy a január hó 31-vel esedékessé vált tüzdíjakat *haladéktalanul* küldjék be, mert annak késedelme súlyosan érintheti anyagilag a presbitériumokat és magukat az egyházközségeket.

4. A közelmúltban kiküldötte a püspöki hivatal a *Református Jövő* évnegyedi elszámolását is, feltüntetvén abban egyidejűleg az elmúlt évről nyilvántartott hátralékokat. A több mint 3500 Pengőt kitevő előfizetési díj hátralékból alig párszáz pengő folyt be eddig. Ha azt akarják lelkésztársaim, hogy ez a jobbsorsra érdemes lap továbbra is megjelenjék, akkor kérem, tarítsák kötelességüknek a már esedékessé vált díjakat beküldeni.

5. Nem mulaszthatom el megemlíteni, hogy számos lelkesi hivatal még a múlt évről igen tekintélyes összeggel tartozik *irat-terjesztési kiadványokért, nagy- és kisbetűs zsolttárokért, vallástani kézikönyvekért, közigazgatási és iskolai nyomtatványokért és tanzserekért*. Miután a küldeményeknek az ára bizonyára befolyt a lelkesi hivatalokhoz és miután azok már egy fél évvel ezelőtt kiküldettek, e körülményre való tekintettel felhívom az érdekelt lelkesi hivatalokat, hogy tartozásaik kiegyenlítése iránt *sürgősen* intézkedjenek. Hasonlóképpen kérem a kiküldött *Árvaházi Képes Naptárak* árának is beszolgáltatását, mert meg vagyok győződve arról, hogy azoknak ellenértéke is beszédetett már.

6. Végül meg kell említenem a *közigazgatási járulék, kulturtaxa, tanulmányi segély és hivatalos lap* előfizetési díja címen fennálló tartozások kiegyenlítését is. Ezt annyival is inkább kérem, mert a konventi határozat értelmében ezek a kintlevőségek, ha másképp nem, végrehajtás útján szedetnek be, tehát ne számítsanak a presbitériumok arra, hogy ezek a kintlevőségek elengedés tárgyát képezhetik. Nagyvárad, 1941. május 15. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

1945—1941-I. sz. KÖRRENDELET. A *kebelbeli nagytiszteletű és tiszteletes Esperesi és Lelkesi hivataloknak*. Egyházkerületi lapunknak ez évi 13. számában felhívtam a figyelmét arra, hogy az új választó névjegyzék elkészítés tárgyában várakozó álláspontra helyezkedjenek. A folyó évi május hó 19. és következő napjain megtartott Zsinat akképen rendelkezett, hogy az 1941. július 1-én érvényessé váló választói névjegyzék 1942. június 30 helyett csak ez évi december 31-ig nyer megerősítést. Felkérem tehát, hogy az új névjegyzéket ilyen értelemben méltóztassék kiállítani, illetőleg az előző évi névjegyzéket megfelelően kiigazítani. Amennyiben e várakozó álláspont miatt a választói névjegyzék körül való eljárásban úgymint: a névjegyzéknek a presbyteriumoknak való bemutatása, közszemlére kitétel, felszólamlás és a végleges lezárás tekintetében némi kitolódás történt a törvényben beiktatott terminusokban, feltétlenül szükséges, hogy e tolődás figyelembevételével a határidők a törvényes mérvben úgy állapíttassanak meg, hogy az

egyes ténykedésekben a terminusok meglegyenek. Az így elkészített és lezárt névjegyzéket az esperesi hivatalokhoz oly időben terjesztessék fel az esetleges fellebbezésekkel, hogy semmi sem akadályozza meg az esperesi hivatalokban a választói névjegyzék hitelesítését június 30-ai. Nyilvánvaló mindezekből, hogy a folyó évi december 31-ig hitelesítendő névjegyzék az 1904., 1907. E. T. I. tc. 19. §-ában foglalt rendelkezések betartásával készül, míg majd az 1942. évi névjegyzék az 1933. évi E. T. I. tc. 30. §-ában megszabott módon és időben állítandó össze. Nagyvárad, 1941 május 23. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok:

Telefon
13-30

BÉRES KÁROLY
BÉRES SÁNDOR
ROMÁN KÁROLY

Telefon
13-30

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14
a Református Leánynevelő-intézet épületéből

május hó közepén

ELKÖLTÖZIK

Kossuth Lajos-utca

3 szám alá, a Református Lelkeszi
Nyugdíjintézet bérházába
(Biharmegyei Takarékpénztár épülete)

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Református Püspöki Hivatal Nagyvárad,
Teleki-utca 31. sz. — Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.
Előfizetési ára évi 12 Pengő. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján

Kálvin-könyvnyomda, Nagyvárad.

M. T. REFORMÁTUS LELKÉSZI HIVATALNAK

Nagyvárad-Ujváros, Kálvin utca 1.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Felelősszerkesztő és kiadó:
BALAJTHY JENŐ

Főszerkesztő:
ORTH IMRE

Sulyok István püspök és dr Thúry Kálmán
főgondnok, országos zsinati atyáknak,

a Királyhágómelléki Egyházkerület ügyében.

Főtiszteleltü és Méltóságos Püspök és Főgondnok Úr!

1940 november 13-án a nagyvárad református egyházkerület közgyűlése a tiszántuli egyházkerületbe való visszatérésével kapcsolatban többek között a következő két határozatot hozta:

1. A közgyűlés tisztelettel kéri az egyetemes zsinatot, hogy a kerületnek felszámolására és a tiszántuli kerületbe való tényleges beolvasztására 1941 január 1-től számítandó egy és fél évi átmeneti időt megállapítani méltóztassék.

2. Ugyancsak a zsinat határozatát tartotta illetékesnek a közgyűlés a tiszántuli egyházkerületnek minél gyorsabb megosztása érdekében, hogy ez a megosztás minő módon és minő területi határok között eszközöltessék.

Lapunk olvasó-táborának nevében mely tisztelettel kérdem, szóba kerültek-e ezek a kerületünknek s a területén élő református egyházközségeknek jövődjét oly közelről érintő határozatok? Mert sem a zsinat tárgysorozatából, sem a sajtó-tudósításokból ez nem tűnik ki. Hinni szeretnők, hogy, ha nyilvános gyűléseken nem is, de a legilletékesebb tényezőkkel, az egyetemes magyar református egyház vezetőivel való bizalmas eszmecsere alkalmával szóba került kerületünk sorsa is és erre nézve megnyugtató kijelentéseket vettek.

Különben lehetetlennek tartom, hogy azok a férfiak, akik kerületünket és annak igazságát oly kitartóan, oly bátran, sokszor a saját személyük és egyéni szabadságuk kockáztatásával egy ellenséges világgal szemben, idegen hatóságok előtt képviselték és védelmezték, most a mindnyájunk javát akaró édesanya, saját legfőbb hatóságunk előtt némák maradhattak!

Vagy talán személyi okok készítették Önöket hallgatásra? Hiszen közgyűlésünk határozottan leszögezte, »hogy felülemelkedve minden személyi és helyi érdekeken«, kívánja a tiszántuli egyházkerületnek minél gyorsabb megosztását. Közgyűlésünknek ez az egyhangu megállapítása feljogosította volna halálra ítélt kerületünk két vezérét, hogy a saját személyüktől elvonatkoztatva, tárgyaljanak e kérdéstről annál is inkább, mert az az emberfeletti munka, melyet református magyar népünk érdekében huszonkét esztendő alatt végeztek s az a mélységes hála és tisztelet, mely ezért személyöket övezi, az önzés gyanujának még a leghalványabb gondolatát is kizárja.

Vagy talán épp a vezérek lettek hűtlenek a külön kerület eszméjéhez? Lehetetlen! Aki ezt a kerületet a semmiből teremtette meg, aki annyira meglátta és munkálta különleges feladatait az huszonkét esztendő keserves küzdelmeinek eredményét nem dobhatja el magától még akkor sem, ha ezt a küzdelmet akaraton kívül külső körülmények erőszakolták reánk.

Ezek a körülmények hála Istennek megszűntek, de mindazt, amit létrehoztak, megszüntetni, meg nem történtté tenni nem lehet. Amint az anyaország népe nem feledkezhet el az 1920-as évek szörnyű nyomoruságairól és arról a csodálatos utról, melyet dicső vezére körül tömörülve a lemondás, önmegtartóztatás s ezen át a belső építés és külső országgyarapítás felé megtett, úgy mi sem felejthetjük el a keserves kisebbségi küzdelmeknek nemcsak sebeit, hanem áldásait sem.

Trianon nem lehet kerületformáló alap. — Tehát annak a kerületnek, melyet Trianon alkotott, meg kell szünnie. Az Egyetemes Konvent e szerint helyesen és bölcsen járt el, amikor minket visszaparancsolt a Tiszántuli kerület kebelébe. De ha a trianoni erőszak alkotta kerületet úgy jogi érvek miatt, mint nemzeti önértékből megszüntettük, ugyanakkor gondoskodnunk kell kerületünk más formák közötti újraalakulásának lehetőségéről, miután az még a Trianon által formált kedvezőtlen területi beosztásában is megmutatta szükséges voltát és áldásos eredményekben gazdag munkával bizonyította be létjogosultságát.

Főtiszteletű és Méltóságos Uraim! A Tiszántuli egyházkerület felosztásának szüksége nem a mi hazatérésünkkel merült fel első ízben. A kérdés visszanyulik még jóval a háboru előtti időkre. S a megosztás szükségességét nem kisebb személyiség, mint maga a tiszántuli egyházkerület vezetője, d. dr Révész Imre főtiszteletű úr hangoztatta, amikor azt írja róla, hogy: »szívvel, lélekkel helyesli a Tiszántuli egyházkerület két, esetleg három részre tago-

lását«. Milyen meggondolások, vagy magasabb érdekek vezetnek ennek dacára a Főtiszteletű urat, hogy ez általa is helyeselt megosztásra a mi kész kerületünk visszatérésével adódó rendkívüli alkalmat nem látja elégségesnek — nem tudom. De úgy az ő megnyilatkozásaiból, mint sok egyéb jelből úgy látom, hogy a Tiszántúli kerülettől rövid időn belül nem várhatjuk a kezdeményező lépéseket önmaga felosztása iránt. Ezért az új Egyházi Törvények 119-ik §-a értelmében oda kell fordulnunk kérésünkkel, ahol még magasabb szempontból, t. i. nem a tiszántúli kerület érdekében, hanem az egyetemes magyar református egyház érdeke és jövője szempontjából nézik a kérdést: az országos zsinathoz s elsősorban annak nagyméltóságú Elnökeihez.

Lehet, sőt valószínűnek tartom, hogy ezzel a kéréssel nyitott kapukat döngöttek, mert hiszen Kerületünk fennmaradása nemcsak református anyaszentegyházunknak eminens érdeke, hanem éppen nemzeti érdek is s így bizonyára számot vetettek vele azok, akik az egyházunk ügyei mellett az államélet irányításában is résztvesznek. Mégis engedjék meg Méltóságos Uraim, hogy — akár megtették már, akár pedig megfogják tenni a kezdeményező lépéseket a tiszántúli kerület felosztására — egyházkerületünk közvéleményének bizalmáról és támogatásáról biztosítsam Önöket.

A napokban körlevéllel fordultam több lelkésztestvéremhez és egyházkerületünk néhány kiváló, a kisebbségi küzdelmekben résztvevő világi vezetőjéhez. A kérdezettek közül többen már válaszoltak. A válaszok egy részét részben kivonatossan, részben teljes egészében közlöm. Kár, hogy sokan azzal a kikötéssel irták meg véleményüket, hogy az nem a nyilvánosságnak szól. Olyan választ azonban, mely a tiszántúli kerület megosztását — ha csak a háboru elmúlása után is — szükségesnek ne tartaná, nem kaptam.

A jó Isten áldja meg minden jó igyekezetünket.

Tiszteletteljes szeretettel:

Orth Imre
főszerkesztő.

»Miért ragaszkodunk kerületünkhöz? Minél keservesebben szerzünk meg valamit, annál kedvesebb az. De tul ezen érzelmi okokon olyan egyházmissziói és nemzetpolitikai okok követelik kerületünk fenntartását, melyekért mindenkor kész vagyok sikraszállni.«
Dr. Borbély Lajos, királyi ítélőtáblai bíró — egyházkerületi jegyző.

Dr. Ajtai Nagy Gábor királyi közjegyző, egyházkerületi tanácsbíró: »...arról lehet szó és amellet érvelhetünk, hogy az új kerület megalakítása érdekében újból tegyünk indokolt kérelmet a zsinathoz, illetve a konventhez s az elintézést sürgessük.«

Körlevél.

Minél inkább közeledik a Királyhágómelléki Református Egyházkerület beolvasztásának időpontja, annál nyilvánvalóbbá lesz ennek a lépésnek eléggé meg nem gondolt volta. A de nobis sine nobis hozott határozaton immár nincs módunkban változtatni, de igenis siettethetjük szavunkkal azt a folyamatot, melyet nem kisebb személyiség, mint maga D. dr. Révész Imre püspök úr is feltétlenül szükségesnek tart: a Tiszántuli mammut kerületnek a felosztását. E siettetésre pedig véleményem szerint azért van szükség, mert máris mérhetetlen erkölcsi kára van egyházunknak és nemzetünknek abból a tényből, hogy püspökségünket minden feltétel nélkül szüntették meg, végleges megszűnése után pedig feltámasztását úgy személyi, mint anyagi okok elhuzhatják, elodázhathatják. Ma még áll a Kerület, bár megtorpedózott tekintéllyel s ennek következtében az egy esztendei kegyelmi idő nemcsak zökkenésmentes beolvasztására, hanem a 22 esztendő próbái között gyűjtött anyagi és szellemi erőinek teljes és maradéktalan szétzüllesztésére fog szolgálni.

Hála Istennek ma már mind többen látják be, hogy Kerületünkre nemcsak egyházi, hanem nemzeti szempontból is nagy szükség van.

Tisztelettel kérem:

1. Szives nyilatkozatát arról, hogy a saját részéről kívánatosnak tartaná-e egyházkerületünknek fennmaradását.
2. Azoknak az érveknek felsorolását, melyeket az egyházkerület fenntartásának gondolata mellett hangsúlyozandónak tart.
3. Gyakorlati példák szolgáltatását, melyek kerületünk fennmaradásának szükségességét bizonyítják úgy egyházi, mint nemzeti szempontból. (A nagyváradi görögkeleti püspökséget, mely szintén a román impérium alatt született, fenntartja a magyar állam!?)

Dr. Soós István nagyváradi polgármester, egyházkerületi főjegyző: »1. A magam részéről feltétlenül szükségesnek tartanám a királyhágómelléki ref. egyházkerületnek valamelyes formában Nagyvárad székhellyel való fenntartását és pedig részben általános helyi egyházi és nemzeti érdekek megvédése céljából, részben pedig azon indokból is, aminek Révész Imre püspök úr is kifejezést adott, vagyis hogy a Tiszántuli óriási egyházkerület nem képes kellőképpen adminisztrálni a több mint 1.300.000 hívőnek lelki ügyeit. Ezen ügyben különben mint egyházkerületi világi főjegyző s mint ezen ügy előadója kifejeztem véleményemet, amelyek le vannak fektetve az egyházkerület hivatalos határozatában, amely aláírással bocsájtatott ki. 2. Az érvek, amelyek az egyházkerület fenntartását szükségessé teszik három félek: a) egyháziak, b) nemzetiek, c) adminisztratív érvek. Ezen érvek bővebb fejtegetése a helyi és általános viszonyokkal ismerős egyén előtt teljesen fölösleges és bizonyos érvek ismertetése nem is tartozik teljesen a nyilvánosság elé.«

Pappszász Lajos császári és királyi kamarás, egyházmegyei gondnok: »Egyike voltam az elsőknek, aki azon óhajomat ki is fejeztem, hogy a nagyváradi püspökség továbbra is megmaradjon. Igazán kézen fekvők azok az érvek, melyek ennek fenntartását kívánatossá teszik, egyházi és főleg nemzeti és faji szempontból. Majd a zsinat fog bölcsen intézkedni.«

Megszervezése történelmi szükség, megszüntetése káros.

1. A Királyhágómelléki egyházkerület megszervezése történelmi szükség volt, mert a Tiszántuli Kerületből a trianoni béke után leszakadt részek nem csatlakozhattak a különbségek következtében Erdélyhez.

2. Az egyházkerület az akkor érvényben levő egyházjogi szabályok szemmeltartásával alakult meg.

3. Az akkor érvényben volt állami törvények szerint (a román vallásiügyi törvény szerint is) törvényszerűen alakult meg az egyházkerület és törvényes elismerést nyert.

4. Törvényes szervezetet csak az esetben levő törvények szerint szabad megszüntetni. Ez pedig elsősorban az érdekeltek meghallgatását kívánja. Ez nem történt meg.

5. Külön törvényt hozott a zsinat kerületünk megszüntetésére. Ehhez való jogot elvitatni nem lehet, de maga az eljárás ellenkezik egyházunk presbiteri szellemű szervezetével.

6. Nem célszerű a megszüntetés, mert az a nélkül is nagy területű Tiszántuli Egyházkerület ezzel fokozza egészségtelen duzzadtságát.

7. Nem célszerű, mert gyengíti a reformátusság külső tekintélyét. Egyetlen más felekezet sem gondolt a román uralom alatt alakult szervezeteinek megszüntetésére.

8. Virágzó iratterjesztésünk, néplapunk, gyermeklapunk szűnik meg a beolvasztás miatt. Ezekért föltétlenül kár.

9. Káros a lelki visszahatás gyülekezeteinkre, mert a legfelsőbb vezetőség mutat példát arra, hogyan lehet megszüntetni hasznos intézményeket alapos okok nélkül is.

Kursi Iszky Kálmán.

Az érmelléki egyházmegye május 15-én tartott közgyűlése egyhangu határozattal mondotta ki, hogy az óriási kiterjedésű és milliós lélekszámú Tiszántuli Kerület megosztásának 24-ik óráját éljük és kívánatosnak tartja, hogy az erre irányuló tárgyalások haladéktalanul indíttassanak meg.

Szégyen felette keseregni?

Hozzám intézett soraid olyan fájó kérdést érintettek, amelyről eddig azt hittem szégyenteljes volna miatt nem is szabad a nyilvánosság előtt beszélni. Ugy gondoltam nem szabad hangosan fájlanunk Egyházkerületünknek egyetlen tollvonással való elvesztését, mert igen nagy örömet szerezni vele azoknak a román fórumoknak, akik előtt 22 éven át Egyházkerületünk fentartását és elismerését, — minden alkalmat megragadva, — mint az erdélyi egyetemes magyarság egyik legégetőbb szükségét szorgalmaztuk és követeltük. Jól emlékszem volt idő, amikor arról beszélgettünk, a Népszövetségénél kellene merészen és bátran kiállni, mert Kerületünk szükségességének el nem ismerése igen erős érv lesz a kisebbségben élő magyarság üldöztetésének feltárásánál. S ime, néhány anyaországbeli hittestvérünk, körülményekkel nem számoló, helyzetet nem ismerő és makacs rövidlátása így adja a jövőre román irredentizmus kezébe a legjobb fegyvert: amit mi elismertünk, amit mi feltartottunk, ami olyan nagy fájdalom volt 22 éven keresztül, egyetlen rendelkezéssel szappanbuborék lett, — nincs joga a magyarságnak üldöztetésről beszélni akkor, amikor a tőlünk követelt magyar egyházi és kulturális intézmények ellátását és szükségét maga a magyar nép vezetősége az uralom átvétele után jóformán az érdekeltek megkérdezése nélkül, olyan fórumon, ahol a többség természetesen az övék, nem ismerte el.

Azt kérdezed tőlem Testvérem, kívánom e kerületünk fentmaradását? Mikor olyan óriási erőfeszítéssel otthont építettek Kerületünk számára, mintha minden egyes darab téglát én raktam volna oda, izgalommal lestem az épület emelkedését, mert azt hittem amit a török invázió alkalmával Nagyvárad elvesztett, most Isten kegyelméből újra visszanyeri, hiszen egyházkerületünk a maga intézményeivel, iskoláival, központi irányításával, testvéri találkozóinak megerősítő, utat mutató missziójával a történelem folyamán mindég elhanyagolt és mostohán kezelt Partiumban megállítja a román tenger lassan-lassan minden magyart elnyelő hatalmas erejét. Váraddless, Tóttelek és tizével, huszával tudnám felsorolni a szomorú példákat, ahol még ötven-hatvan évvel ezelőtt virágzó, ezer lelken felüli református egyházközségek voltak s most a Szilágyiak, Barták utódai egy szót sem tudnak magyarul, megrázó erővel bizonyítják, hogy nekünk minél több gócpontot kell kiépíteni csak magyar nemzetiségi szempontból is, nem hogy lesorvasszuk, prédául dobjuk a jövőben is, mint ahogy a múltban, református magyar családjaink, gyermekeink százait, ezreit, csak azért mert így volt

ezelőtt is. Már pedig a Tiszántuli mammut kerület ezt a feladatot, amit mi sokkal jobban látunk és 22 éves szenvedéseink során keservesen felismertünk, nem teljesítheti.

A keserőség nagyon felgyült bennem, sokat tudnék panaszkodni. Nem sorolom tovább azonban a rövidlátó eljárás miatti fájdalmakat, hiszen minden komolyan gondolkozó, egyházát szolgálni akaró és népét szerető lelkipásztor csakis így gondolkozhatik s tudom Te is át érezed ezeket. Csak arra kérlek, ha módod és alkalmad van, adj hangot, Kerületünk hivatalos lapjában, ezen fájdalomknak, hátha még volna mód arra, hogy a rombolást megakadályozzuk.

Kovács Sándor.

Dr Kölcsey Ferenc szatmári főispán, egyházmegyei gondnok. ...»Végtelenül sajnálom, hogy elmellőzhetetlen elfoglaltságom miatt a zsinatra nem tudtam felmenni, annál is inkább bánt ez a dolog, mert a mindannyiunk lelkéhez hozzá nőtt egyházkerületünk temetését jelentő gyűlésen szerettem volna ott lenni. Őszintén megvallom fáj nekem az a tudat, hogy megszűnik a királyhágómelléki egyházkerület. A szomorú idők alatt sokszor egyedüli lelki vigaszunk volt, a kezünket összefogtuk s igaz szeretettel vettük egymást körül s most, ha beleolvadunk abba az óriási nagy debreceni egyházkerületbe, félek, hogy meg fognak lazulni azok a kapcsolatok, ami eddig összetartott bennünket, amint egyik illetékesebb tényezővel beszélgettem e kérdés felől Ő maga is azon a véleményen van, hogy lehetetlen adminisztrálni egy ilyen óriási egyházkerületet és Ő maga is kifejezést adott azon óhajának, hogy az egyházkerület két részre oszolna, de ha ez be is fog következni a közeljövőben, más lesz az már, nem a mi lelkünkhöz nőtt váradi egyházkerület...«

Hol a hála?

1. Egyházkerületünk fennmaradását — mint azt már egy cikk keretében kifejtettem — feltétlen kívánatosnak tartom. Kívánatosnak tartanám még abban az esetben is, ha a Tiszántuli Egyh. ker. nem osztatnék fel.

2. Miután pedig új egyh. kerületek létesítése van tervbe véve, elhamarkodott dolog volna egy meglévő intézményt megszüntetni, amely nemcsak túl van a kezdet nehézségein, hanem a legnehezebb időkben is fényesen megállta a maga helyét. Ha rossz is a hasonlat: hogy lehet leépíteni, vagy elbocsájtani azt, aki a nehéz

időkben megtette a kötelességét és másat ültetni a helyébe? Hol itt a hála, hol itt az elismerés? Hol itt a morál?

3. Egyházkerületünk egy kiformalódott, organikus egész. Minden előfeltétele meg van ahhoz, hogy eredményesen fejtsse ki működését. Nem ma ültetett, sőt viharállott tölgyfa; garancia arra, hogy minden körülmények között meg tudja tenni szent kötelességét. Az idők vannak annyira komolyak és problematikusak, hogy nem tanácsos egy életképes szervezetét Anyaszentegyházunknak — dezorganizálni. Régi testéről nemcsak leszakadt, de specializálódott, megacélozódva a legnehezebb küzdelmekről. Vajjon a belmissziók és az egymásrataláltság terén nem vagyunk-e előbb, mint az anyaországiak? Vajjon előnyére lenne-e egyházunknak, testvérszolidaritásunknak, a szentistváni hidverés gondolatának a felbomlás, vagy beolvadás? Mi olyan szépen megtudtunk egymás mellett élni kat-ok és ref-ok; sőt az emberi színvonalra felemelkedett nemzetiségivel is kijöttünk — amivel az anyaország nem dicsekedhetik. Beszéljünk-e a születési és rangi eltávolodásokról, antagonizmusról — hát nincsenek nálunk éppen elég nemzetiségi ellentétek?! Megengedhetjük mi magunknak ezt a nemzetosztó luxust? Ezekkel mi nem vagyunk terheltek: — kerületünkre, mint önmagát, a helyes irányt megtalált organizmusra Anyaszentegyházunknak szüksége van.

Tele vannak az emberek panasszal az új hivatalnokok gögje, meg nem értése, együtt nem érzése miatt. Vajjon nem ragadt-e ez a módszer reá — bizonyos mértékben — az egyháziakra is?!

Még akkor is megtartanám Egyházkerületünket, ha beosztási nehézségek merülnének fel. Szükség van reá, mint Anyaszentegyházunknak gazdag tapasztalatokkal bíró intézményére.

A legszebb gyöngyszemek a legnagyobb szenvedések nyomása alatt termelődnek ki. Ilyen gyöngyszem Egyházkerületünk szellemisége, ami úgy egyházi, mint faji, valamint nemzeti szempontból — életet kíván!

T. Zs.

Az ideiglenes beolvadás előnyös.

A Királyhágómelléki Egyházkerület eltünése mindenkit szomorúsággal tölt el, aki tanuja volt a Kerület hasznos munkájának, amit a lelkek őrzése és a nemzetépítés terén végzett. Mégis véleményem szerint az Egyházkerület testének kettészakadása olyan helyzetet teremtett, — remélem csak egyidőre — amely a kerület fenntartása felől meggondolkoztat. Én tulajdonképpen eltolnám a kérdés megoldását arra az időre, mikor a Kerület újabb részei térnek vissza és amikor magam is habozás nélkül a fenntartás hivei

közé állanék. Az átmeneti időre azonban már csak azért is előnyös az ideiglenes beolvadás a Tiszántuli Kerületbe, hogy az az anyaországi viszonyok jó ismeretében véghez vigye azokat a jogügyi, tanügyi stb. egységesítéseket a maga szakembereivel, amire a mi meggyengült és szakemberekkel nem rendelkező kerületünk aligha volna képes.

A Tiszántuli Egyházkerület szétszttása szerintem is időszerű. Ha azonban ezt a mai helyzet alapján tennénk meg, Nagyvárad, mint félreeső, nehezen megközelíthető, határszéli hely, kevésbé indokolhatná központ-igényét, mint majd akkor, ha a határ délebbre tolódik.

A Kerület fenntartása érdekében a napi sajtóból ismert érveken kívül nem tudnék újakat felhozni. Egyetlen nyomós érv jelenleg a nemzetiségi ellensúlyozás, Püspök urunk köztiszteletben álló személyén kívül, mert a gör. kel. püspökséget előbb utóbb felszámolják.

Az én meggyőződéseim szerint tehát ez a beolvadás előkészítése lesz a Kerület életképes alakban később esedékes feltámadásának. Belmissziói munkánk kereteit, iratterjesztésünket, a Református Jövőt és egyéb értékeinket kellő forma megtalálása mellett átmenthetjük e jövő számára.

T. G.

A Tiszántuli kerület felosztása parancsoló szükség.

Hivatkozással egyházkerületünk fennmaradása tárgyában kelt megkeresésére, válaszom a következő:

1. A Tiszántuli kerületnek kisebb kerületekre felosztását úgy egyházi, mint nemzeti szempontból nemcsak kívánatosnak, hanem egyházunk és magyar jövőnk jól felfogott érdekében parancsoló szükségnek tartom és pedig a Királyhágómelléki Egyh. Kerületnek Nagyvárad központtal meghagyásával és kiegészítésével.

2. Az indokolást egészen szívem szerint közli az 1940. november 13-án tartott Egyh. kerületi gy. jkv.-ének 29. száma.

3. Gyakorlati példaként néhány kicsinyes, de beszédes esetet említek meg annak jellemzésére, hogyha püspökségünk nem volna meg, akkor »most kellene haladéktalanul felállítanunk«. Iskola- és gyülekezet látogatásaim alkalmával lépten-nyomon tapasztaltam, hogy a gyülekezet évek múltán is emlegeti egy-egy püspöklátogatás élményeit, a püspöknek a szószéken, tanácsteremben, a fogadtatáson és a magánértekezésben tett megnyilatkozásait s azok ha-

tását. Egyik gyülekezetben már-már kenyértörésre került a dolog lelkész és gyülekezet között a díjlevél fölött folytatott harc miatt, a másikban a legényeknek darutollas kalappal, kék köténnyel és sarkantyus csizmával való templomba járása miatt s mindkét kényes kérdés szépen megoldatott a községben még addig soha nem látott püspök személyes ráhatása folytán. Bennem a VI. gimnázista koromban átélt legelső püspöklátogatás hatása alatt érlelődött olt-hatatlan vággyá és elhatározássá a papi életpálya választása. Egyik diáktársam a püspöki predikáció meghallgatása után nem bujt többé az orgona háta mögé ujságot olvasni a pred. alatt; a másik nem használta fel többé a predikációt gyorsírást gyakorló alkalom gyanánt. És így tovább-tovább vége hossza nélkül lehetne folytatni a kisebb-nagyobb horderejű példákat és eseteket, melyek mind bizonyítják, hogy — ha csak ezt az egy szempontot nézzük is, a jövőben, már akkor sem engedhetjük meg többé, hogy legyenek gyülekezetek, melyek falaik között még püspököt nem láttak.

A nagyváradi gör. kel. püspökség mellett a református püspökséget is meg kell tartani!

K. K.

Nem a jövőben, hanem már napjainkban.

1. A Királyhágómelléki református egyházkerület fennmaradását kívánom. Miután azonban a ref. anyaszentegyház legfőbb törvényhozó szerve közismert döntésével annak elébe vágott, most már nem marad más hátra, minthogy a Tiszántuli nagy egyházkerületnek tervezett felosztásában a Királyhágómelléki egyházkerület ujonnan alkotandó, esetleg területileg némileg kiigazítandó kerületként fenntartassék.

Ennek megvalósításáig a Királyhágómelléki egyházkerület átmeneti működési ideje meghosszabbíttassék és a kisebbségi sorsában kifejlődött tevékenysége továbbra is biztosíttassék.

2. Mindezt az alábbi érveléssel indokolom:

Az elmúlt husz év román elnyomatása páratlan eredménnyel kovácsolta össze a Királyhágómelléki egyházkerület 200.000 ref. hívőjének lelki egységét és az összetartozandósági érzését. Ezt ápolta és fenntartotta az országosan mintául ajánlható iratterjesztése és népsajtója.

Árvaháza a magasfoku belmissziós munka eredményéből tartotta fenn magát.

A szórványgondozásban irodalmi és gyakorlati speciálistának tekinthető ez az egyházkerület.

Iparostanonc-Otthona már az új idők gyakorlati feladatai felé

fordította az egyházkerület figyelmét és országosan példamutatónak bizonyult.

Mindezek a népünk és egyházunk életében annyira fontos tevékenységek és eredmények összpontosítva vannak a nagy költséggel épített püspöki palotában, amelyben hajlékot talál még a magyar közművelődés más ága is.

Ennek a hangyaszorgalmu munkának a *felhigitása* a Tiszántuli kerületben le fogja csökkenteni ugy a tevékenység menetét, mint az elért eredményeket. Mert tévedés azt hinni, hogy ez a beszervezett munka most már magától fog tovább ugy menni, mint a multban ment. Ennek eddig is a nagyváradai egyházkerületi központ volt a központi fűtőszerve. És ez meg kell, hogy maradjon a jövőben is.

A Tiszántuli, de általában az anyaországbeli református mentalitás nagyon különbözik a husz év viharában megedződött Királyhágómellékitől. *Az előbbi nyugodt és kiegyensúlyozott. Az utóbbi harcos és igényesebb* a faji és az egyházi munkában.

A Tiszántuli mentalitás nem fogja kielégíteni a Királyhágómelléki hívek igényeit.

3. A 22 éves megszállás ideje alatt kevés magyar kisebbségi intézmény tud felmutatni szervezkedésben, szellemi és gyakorlati tevékenységben annyi eredményt, mint éppen a Királyhágómelléki református egyházkerület.

Egyetlen jogi érv hozható fel a beolvasztás mellett és ez a revízió gondolatának az érvényesülése az egyházi területváltozásnál. Ám legyen, de igyekezzünk ezt lehetőleg forma szerint végrehajtani, nehogy ezen tulmenően kockára tegyük közjogi szempontokért az elért gyakorlati eredményeket és a további tevékenységet.

Kérdem, hogy a román megszállás alatt szervezett nagyváradai gör. kel. püspökség magyar állami fenntartásánál szóba jött-e ez a közjogi érvelés? A revíziós gondolat éppen ennek a megszüntetését indokolná. Ha ennek a fenntartása fontos a keleti részek gör. kel. hiveinek fokozott gondozásáért, akkor legyen annyi sütnivalónk nekünk is, hogy ezt a multban kérlelhetetlenül románizáló intézményt részben ellensúlyozzuk a közelharchoz hozzászokott Királyhágómelléki püspökség fenntartásával és erős támogatásával.

Ez a püspökség előretolt bástyája kell, hogy legyen a Tiszántuli nagy református tömbnek, amelyiknek fogalma sincsen a románosító néptengerben kifejlődött harcmodorról és eszközökről, lévén éppen a Királyhágómelléki egyházkerület az érintkezővonal végig a románsággal.

Végül kérem az illetékeseket hogy kerüljenek minden olyan

tevékenységet vagy hangot, ami tétlenségre kárhozná az egyházkerületet.

Éppen olyan állami, mint egyházi érdek az, hogy ennek az egyházkerületnek a működése erőteljesebbé válhasson, de ne a jövőben, hanem már napjainkban.

Dr Szathmáry Lajos.

Egy ember nem képes az ellenőrzést gyakorolni.

A nagyvárad (királyhágómelléki) egyházkerület fenntartását, helyesebben a tulságosan nagy területen fekvő tiszántuli kerület sürgős felosztását feltétlenül szükségesnek tartom, már általános egyházkormányzati szempontból is; hiszen amint dr Révész Imre püspök úr kifejtette, *egy ember*, ha még a legnagyobb munkabírási is, nem képes ekkora területen az ellenőrzést minden irányban eredményesen gyakorolni.

Az új kerületet továbbra is Nagyvárad székhellyel gondolom, nemcsak Nagyváradnak a reformáció első századában való történelmi szerepénél fogva, de azért is, mert Nagyvárad régtől fogva román. kath., gör. kath., újabban gör. kel. püspökségi székhely is, tehát képtelenség volna, hogy míg a román szempontból létesített gör. kel. püspökség megmaradna, a magyar nemzeti szempontból sokkalta nagyobb szerepre hivatott ref. püspökség megszűnének, holott annak szükségét még a román állam kormánya is elismerte.

Kerületünk, amelyhez a tiszántuli kerületből bizonyos területeket még csatolni kellene, életképességének, önállóságra hivatottságának annyi tanujelét adta, hogy megszüntetése és a tiszántuli kerületbe való beolvasztása egyetemes ref. egyházunknak nem megerősödését, hanem gyengülését jelentené.

Szücs László

Az Országos Zsinatnak kerületünket érintő rendelkezéseit a Református Jövő legutolsó száma teljes egészében közli.

Dr Vasady Béla egyetemi tanár, az Országos Református Lelkészegyesület főtitkára átvette a Tiszántul szerkesztői tisztét. Hisszük és reméljük, hogy harcos egyénisége, mely már régen tulnőtt katedrája keretein diadalra viszi a református napilap ügyét. Isten adjon erőt és egészséget megnövekedett munkaköre betöltéséhez.

Délvidéki Egyházkerület.

ad. 1. A Tiszántuli egyházkerület megosztását a földrajzi helyzetnek megfelelő tagozódásban kívánatosnak tartom. Ez természetesen nem lehet azonos a Királyhágómelléki egyházkerület alakjával, különösen akkor, ha a déli rész is visszatér. A bizonytalanságra tekintettel, a háboru végéig nem tartom sürgetendőnek a megosztást, de aztán annál inkább.

ad. 2. A megosztás szükségessége mellett legkomolyabb, magábanvéve is elégséges érv, hogy mammutegyházkerületet éppen úgy nem lehet belterjesen adminisztrálni és lelkigondozni, mint a mammutegyházközséget. Az egyházkerületi ellenőrzés és a püspöki vizitáció nem luxus a gyülekezetek részére, hanem komoly szükséglet. Megosztás nélkül a Tiszántuli egyházkerületben egyiket se lehet kívánatos mértékben teljesíteni.

ad. 3. A megosztás az adott esetben nem erőforgácsolás, hanem erőtömörítés. Az egészet képtelenség alaposan összefogni, a részeket igen. Az új püspökség, — egy még mindig tekintélyes hívősereggel a háta mögött — újabb súlytényezője lenne az egyháznak, tekintély kifelé és befelé, erős vár nemcsak egyházi, de nemzeti vonatkozásban is. Nagyvárad tagadhatatlanul a délvidék legalkalmasabb püspöki székhelye lenne, nemcsak azért, mert már az volt, tehát multja s a püspökségnek megfelelő székháza van hanem azért is, mert a déli rész legintelligensebb nagylélekszámú gyülekezete, megyei és többrendbeli püspökségi székhely, ahol a görögkeleti és görögkatholikus püspökséget csak a református, tehát elvitathatatlanul magyar egyház püspökségével lehetne — ezen a nemzetiségi határvonalon — legmegfelelőbben ellensúlyozni. Ennek a püspökségnek nemcsak egyházi, hanem nagy nemzeti missziója is lenne s éppen a nemzetiségi vidékekre néző, nagy nemzetvígázó hivatásra tekintettel kötelességünké válik ezt a Tiszántul-Délvidékinek nevezhető egyházkerületet a háboru végeztével sürgősen megszervezni és munkába állítani.

Egyebekben szerintem az egész kérdést nem a Királyhágómelléki Egyházkerület mai alakban való fenntartása szükségességének vitatásával, vagy éppen forszírozásával kell megfogni, — mert ez ellen egészen komolyak a már eddig is felhozott érvek, — Triánon nem tekinthető kerületformáló alapnak s hogyha megosztásra kerül a sor, annak nem a királyhágómelléki hurkaformát kell produkálni, — hanem a királyhágómelléki kerület fentmaradásától teljesen függetlenül azt kell kérdésbe tenni, — hogy az egyház magas érdekeinek sérelme nélkül fenntartható-e a mindenkitől elismer-

ten egészségtelenül nagylélekszámu tiszántuli egyházkerület és hanem, szabad-e felettébb halogatni annak a megosztását, amikor a sürgős megoldást nemcsak az egyház jólfelfogott érdeke, hanem a most különös sullyal előtérbe lépő nemzetvédő szempont is követeli. A kiszakítandó délvidéki egyházkerületnek — az én megítélésem szerint — nagy nemzeti missziója lenne egyfelől a nemzeti-ségi területeken szétszórta élő református egyházközségek, — megannyi magyar góccok — vigyázásával és megerősítésével, másfelől a rovásunkra már régóta, a magyar impérium alatt is folyó asszimiláció megállításával, sőt a lehetőség határai közötti visszafordításával. Mint román tengerben álló szigeten hosszabb ideig dolgozott lelkipásztor, tapasztalataim alapján komoly felelősségérzettel állítom, hogy erre az állam céltudatos támogatása esetén — egyházunkon át — megvan a lehetőség s az az át, sok esetben visszatérítési folyamat, amely felszabadulásunk után olyan örvendetesen megindult s amelyet nem használtunk ki fajunk javára eléggé, tervszerű munkálkodásunk esetén állandósítható, sőt adott esetekben fokozható is lenne.

Ez a misszió pedig nemcsak létjogosultságot ad a tiszántuli egyházkerület megosztásának, hanem egyenesen követeli annak a háboru után azonnali felvetését és a jóakarattal könnyen legyőzhető akadályok elhárításával mielőbbi megvalósítását. Ezt így érzem, mivel láttam s a gyülekezetemet ért támadásokon keresztül szenvedtem, hogy milyen fegyverekkel és eredményekkel dolgozott az eszközökben épen nem válogató románosító asszimiláció. Vétkeznenk, ha egyházunk és nemzetünk, közelebbről nagyon sokat szenvedett népünk javára nem élnénk az Istentől megnyert drága alkalommal.

Nem tudok kardot kötni a királyhágómelléki egyházkerület jelen, vagy kibővített alakbani fenntartása mellett, de fenti okokból harcolni is tudnék a délvidéki egyházkerület kiszakításért, mihely végetér a háboru, vagy előbb is, ha elérkezik számunkra az ideje a belső rendezkedésnek.

A. A.

Reformáció vagy hitujítás címen pompás cikket közöl a Lelkészegyesület D. dr Révész Imre püspök tollából. Bizony nagy szükség volna e cikke sok világi vezetőemberünk véleményének kialakításánál. De éppen ilyen nagy szükség volna annak a balhiedelemnek kiküszöbölésére is, mely céltudatos idegen propaganda s egyes őrállók nemtörődömsége, (vagy tudatlansága?) révén még a református közvéleményben is lábrakapott, nevezetesen az, hogy a református egyház csak 400 éves és Kálvin János alapította.

Vegyük pergő tűz alá a hivatalos egyházi forumot.

Ami az egyházkerületet illeti, azt magam is nagyon sajnálom és azt pedig, hogy milyen kevéssé méltányolják azt az óriási, egyenesen felbecsülhetetlen munkát, amit itt a határszélen a református egyház és a magyarság érdekében kifejtett, szívből fájlalom és nem tudom más cím alatt, mint az általános emberi hálátlanság, kicsinyesség címe alatt elkönyvelni.

A Tiszántuli egyházkerület felosztását minden körülmények között szükségesnek tartom és ugyyszintén jónak látnám, más területi beosztással, mint azt Trianon urai meghuzták a királyhágómelléki egyházkerületet is.

Az ellen azonban, hogy egyházunk belügyeit, mégha oly nagy fontosságuk is azok, illetve ez esetben még kevésbé, napilapok szenzációjává dagasszuk, tiltakozom.

Őszintén csodálkoznám azon ha Te és Ti egy napilap piacán akarnátok birkozni hivatalos egyházunk legfelsőbb fórumával és az ebben az esetben semmit nem érő közvéleményt akarnátok a magatok számára biztosítani. Hát nincsenek nekünk egyházi lapjaink és nem annak a közvéleménye lenne fontosabb, ha ugyan a közvélemény itt egyáltalában tehet valamit?

Ám tessék, álljunk elő vagy álljanak, mind azok, akik hallatni akarják szavukat és vegyük pergő tűz alá magát a hivatalos egyházi forumot, annak vezetőit, akiken egyedül fordul meg az ügy s bár végtelen el vagyok foglalva és küzködöm a fullasztó munkatorlódással, én sem vonom ki magam a publicisztikából.

— s — n.

Népiskolai új tanterv.

(Folyt. és vége.)

A jövőnek nevelünk. Naponként vetődjön fel bennünk e 3 kérdés: kit, hogyan és mire nevelünk? Az iskola és környéke mintakép legyen. Egy iskolából se hiányozzon a szertár és muzeum. A gyermekek szívesen és örömmel gyűjtenek. Az iskola csinosága, rendje, az udvar tisztasága, a kert szakszerű művelése: nevel.

A selektálásnak már a népiskolában meg kell kezdődnie. Tudományos pályára csak az arra hivatottakat szabad irányítani. A tehetséges szegényeket minden módon támogatni kell. A buta hivatalában basáskodásban éli ki tehetetlenségét. Sok szakiskola, mert a kelleténél több gimnázium veszélyt rejteget. A nevelés végcélja-

ként legyen a növendék hivatásszerető, kötelességtudó, legyen készsége, ügyessége, legyen önálló, gyakorlati ember, áldozatokra, tetekre kész, szociális tevékenységre alkalmas.

Az iskolában vidámság, tevékenység és munkaszeretet uralkodjon. Az elvégzett munka alapos, csinos és rendes legyen. Kineve ni a hanyagságot és a felületességet. Nemzeti öntudatot, fajszeretetet, nemzeti büszkeséget ébreszteni. A történelmi hibákat nem szabad kidomborítani, de el sem hallgatni, ellenben evonni jóbólrosszból a megfelelő tanulságot.

A tanító az iskolának a lelke. Saját képére és hasonlatosságára formálja az iskolát. Teljes műveltséggel, kiforrt világnézettel kell birnia. A magyar nemzetnek 85 százalékát neveli: az ő egyéniségétől függ a magyar jövő. A nevelés millió népeket alakított át, példa erre a német, olasz és orosz nemzetnevelés. Végzetesen fontos nálunk a nevelés, mert 100 milliós népek ütközői vagyunk. A nyugati kulturának a védelme a mi vállainkon nyugszik. Egy bacillus alááshatja az egész szervezetet. Triánon a megbetegedett testrészek leválása volt.

A megszállások idején a felekezeti népiskola fényesen megállotta a maga helyét. Ezt maga a kultuszminiszter is elismerte. A megnagyobbodott Magyarországon a hidverés, az összefogás legyen a főcél. A nemzetiségi kérdés megoldására sem a felszabadultak, sem az anyaországiak nem alkalmasak. Történelmi példához kell folyamodnunk. Ez pedig nem lehet más, mint a szentistváni gondolat. Az igazi érdem nem a szavakban, hanem a tettekben kulminál. Az államtól nemcsak kapni, hanem annak adni is kell. Ne tanítsunk, hanem neveljünk, mert a nevelés által létrehozott jellemek az igazi gránitkövek.

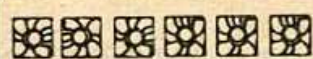
Szó volt végre arról, hogy mik a nép nevelés fokozatai, ezek pedig a következők: 1. házasság előtti tanács. 2. csecsemő gondozás. 3. óvoda. 4. népiskola. 5. levante oktatás. 6. katonaság. Ezeknek az intézményeknek fokozatosan kell összeműködniök, mert csak így érheti el a nevelés fent vázolt, kívánatos célját.

Nehéz feladat volt az óriási anyagot egy rövid cikk szűk keretében felvázolni, de a hivatásos tanító lelke a vázlatos kereteket bizonyára ki fogja tölteni.

Tóth Zsigmond.

A bácskai német nyelvű evangélikus egyházközségek ismét a bányakerületi evangélikus püspökség főhatósága alá kerültek. Raffay Sándor püspök az illetékes esperesekkel már meg is kezdte a visszacsatolással felmerült kérdések megbeszélését.

HIREK

Előleges iskolai jelentés. A nagyvárad m. kir. állami tanítóképző és leányliceum I.—III. évfolyamára jelentkezéseket elfogad az iskola igazgatósága. Az I. liceumba felvételt nyerhetnek négy polgárit, vagy négy gimnáziumot végzett tanulók, akik még nem töltötték be 17. életévüket. A II. és III. liceumba azok a tanulók léphetnek át, akik a gimnázium, vagy óvónőkészítő megfelelő alsóbb osztályát elvégezték és a különbözeti vizsgát sikeresen letették. Az iskolával kapcsolatos modern internátusban elhelyezést nyerhetnek a növendékek. Kivánatra részletes értesítést küld az internátus vezetősége (Nagyvárad, Kálvin-utca 3).

A romániai református egyház vezetősége tárgyalásokat folytat hivatalos állami hatóságokkal a teológiai főiskola felállításáról, az egyházközségi és egyházmegyei gyűlések engedélyezéséről, a belmissziói egyesületek működésének biztosításáról. Engedélyt akarnak szerezni a lelkészek részére, hogy ideiglenesen a felekezeti iskolákban taníthassanak. A kerületté szervezkedés ügyét még nem engedélyezték.

A német római katolikus egyház 38 autót állított be isztentiszteleti szolgálatra. Ezek a kocsikon oltár van és a mise minden egyéb szükséges kellékei. Ezek a kocsik nagy szolgálatot tettek eddig is a harctéren, most pedig rendszeresen is felhasználják a szórványokban. Eddig Bajorországban vették igénybe ezt a szolgálatot.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad

1872—1941. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli lelkész hivatálnak.* A nagyméltóságú VKM úr 68820—1941—V—1. sz. alatt felszólított arra, hogy a különböző fokú nem ref. felekezeti iskoláknál szükséges önálló és óradijas hitoktatói állások engedélyezése végett szükséges felterjesztéseket mielőbb küldjem be.

A kérvényeket a lehető legrövidebben fogalmazva a VKM-hez intézve, 2 P bélyeggel ellátva kell beküldeni, a következő mellékletekkel, darabonként 30 fillér bélyeggel.

1. Kimutatás azokról az iskolákról, amelyekben az illető a vallásoktatást ellátja. Rovatok: az iskola helye, fokozata (gimnázium, polgáriiskola stb.) jellege (állami, községi, róm. kat. stb.)

2. Iskolánként és osztályonként ki kell mutatni a tanulók szá-

mát s ezeket a kimutatásokat az illetékes iskolaigazgatókkal kell hitelesíttetni.

3. A heti órák kimutatása. Ennél irányadó az a legkisebb tanuló létszám, amit 7788—1940. számú körrendeletemben közöltem (1940 dec. 20.) A ténylegesen tartott órák számát az illetékes iskolai igazgatókkal kell igazoltatni.

Bár igen fontos erkölcsi és anyagi érdekeink fűződnek hozzá, hogy ezt a kérdést a VKM messzemenően jóindulat támogatásával rendezzük, mostanáig csak 20 drb. óraadó kérvény érkezett be hozzám s az önálló állásokra vonatkozó kérvények sem érkeztek be hiánytalanul, sürgetésem ellenére sem. Ezért elrendelem a következőket:

a) Önálló hitoktatói állásokra nézve Fugyivásárhely és Szatmárnémeti igazolják, hogy kérésüket felterjesztették s ha nem, ezt azonnal pótolják hivatalomon keresztül. — Nagybánya, Nagykároly, Érmihályfalva, Bihardószeg, Székelyhid, Szalárd, Nagyvárad, Élesd, Nagyszalonta küldjék be az 1. 2. 3. kimutatást, amint ezeket az adatokat a minisztériumhoz intézett kérvényükben feltüntették, azonban a hitelesítés nem szükséges. Ha még ezeken a helyeken kívül volna olyan egyházközségünk, ahol önálló hitoktatói állás szervezése indokolt, fentidézett és jelen körrendeletem szerint felszerelt kérvényüket azonnal küldjék be.

b) Az óraadó hitoktatókra nézve mindazok az egyházközségek, amelyek kérvényüket hitoktatói óradíjak utalása végett még nem terjesztették be, küldjék be kérvényüket 7785—1940. sz. körrendeletem 1. 2. 3. pontja szerint felszerelve. Határidő 1941 jun. 20. A mulasztás anyagi és erkölcsi következményeit az illető lelkész viseli, mert nem tudom, módomban lesz-e utólag beérkező kérvényeket felterjeszteni, ill. a VKM figyelembe fogja-e venni azokat.

Azok az egyházközségek, amelyek óradíj kérvényüket már beküldték, nevezetesen Mezötelki Rév, Nagyszántó, Fugyi, Mezőtelegd, Élesd, Biharszentjános, Tóti, Hegyközszentmiklós, Biharfélegyháza, Apa, Pusztadaróc, Szatmárnémeti (Fábián, Soós, Szabó, Récsey) Nagybánya, Magyaréc, Éradony, Pusztaujlak új kérvényt ne küldjenek be, hanem jelentsék az 1. 2. 3. alatti adatokat 1941. június 15-ig úgy, amint azokat a miniszterhez intézett kérvényükben feltüntették.

Az eddigi sajnálatos tapasztalatok alapján figyelmeztetem a folyamodókat, hogy a kérvényt jó minőségű papírra, egész ívre írva kell beterjeszteni, a mellékleteket félívre, u. olyan papirosra kell írni, géppel, vagy rendes, olvasható kézírással. A felzeten fel kell tüntetni a folyamodó nevét és a folyamodvány tárgyát.

1896—1941.-II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi népiskolai hatóságnak.* A nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter az 1941. április hó 2-án 55.000—1941. V. szám alatt kelt rendeletével a népiskolai Tanterv életbeléptetése tárgyában intézkedett.

A miniszter ur ezt a rendeletét megküldötte valamennyi egyházi főhatóságnak azzal a felkéréssel, hogy a főhatóságuk alá tartozó elemi népiskolákra nézve intézkedjenek.

E törvényes rendelkezés szerint egyházi hatóság alá tartozó népiskola tantervét a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyásával az iskola fenntartó egyházi hatósága állapítja meg.

Egyházi törvényeink viszont akképen rendelkeznek, hogy az elemi népiskolák tantervét az egyetemes konvent állapítja meg.

Míg az egyetemes konvent a református elemi népiskolák tantervét megállapítja, ideiglenesen a konventi elnökség fogja szabályozni. Addig a népiskolai tanterv ügyében intézkedéseimet függőben tartom.

Addig tehát, míg ez az intézkedés megjelenik, a visszacsatolt területeken jog szerint az elemi népiskola 7 osztályos.

A tanmenetek elkészítésére és beterjesztésére nézve a konventi tanterv megjelenése után fogok intézkedni.

Az iskolába beirható növendékek számára vonatkozólag közlöm, hogy — ha egyébként a tanterem befogadó képessége megengedi, — tanerőnként 60 tanulót lehet beírni. Ezenfelül az osztály már tulzsufolt, s ezen az alapon folyamodni lehet a VKMiniszteriumhoz kiegészítő tanerő kirendelése végett. Ennek a kiegészítő tanítónak a fenntartó a fizetés egy bizonyos százalékát (értesülesem szerint 20 százalék) biztosítja és a lakást, fizetékieskiegészítő államsegélyt a VKMiniszter ad. Az így alkalmazott kiegészítő tanítókkal szemben az egyházköztség semmi kötelezettséget sem vállal jövőbeni alkalmazásukra nézve, még abban az esetben sem, ha az állást véglegesen megszerveznék. (138.870—1941. VI. VKMin. rend. 1245—1941. II. Püsp. Hiv.)

A vallástanításra nézve úgy fogok intézkedni, hogy az I., II., III., IV. osztályban vezessék be a magyarországi konventi tantervet és a megfelelő tankönyveket.

Az V., VI., VII. osztályoknak tankönyvekkel való ellátásáról később intézkedem.

A román uralom alatt kétnyelvű anyakönyveket vezettünk, egészen más beosztással, mint a magyarországi anyakönyvek. Ezért ha valaki a román uralom alatt végzett osztályról bizonyítványt kér, mindaddig míg másként nem intézkedem, a kétnyelvű anyakönyv magyar szövegét pontosan le kell másolni s ezzel a záradékkal ellátni: »Kiírtam a .....ref. felekezeti elemi iskola .....évi kétnyelvű anyakönyvének .....lapjáról az egyaránt hiteles magyar szöveget.« Aláírás, pecsét.

Nagyvárad, 1941 május 20, Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

1883—1941.-II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* Azonnal jelentendő az esperesi hivatalok útján, hol működik oklevél nélküli tanító elemi iskoláinknál, akkor is, ha már előzőleg jelentették.

Oklevél nélküli tanítónak kell tekinteni azokat is, akiknek magasabb képesítésük van ugyan, de tanítói képesítésük nincs.

Rovatok: Név, állomáshely, kitől kapta járandóságát (a Minisztérium vagy Illetményhivatal), mely időpontig kapta meg járandóságát.

Tudomására hozom azoknak, akik oklevél nélkül működnek, hogy tanítói alkalmazásukat a fentidézett miniszteti rendelet értelmében a fenntartónak 1941 június 30.-ával meg kell szüntetni.

Felhivom az esperes urakat, hogy a fenntartó egyházközségeket utasítsák az oklevél nélküli tanítók szolgálati viszonyának megszüntetésére 1941 június 30-án s ellenőrizzék, hogy ennek a rendelkezésnek az egyházközségek eleget tettek-e.

Nagyvárad, 1941 május 30. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok:

Telefon
13-30

BÉRES KÁROLY
BÉRES SÁNDOR
ROMÁN KÁROLY

Telefon
13-30

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14
a Református Leánynevelő-intézet épületéből

május hó közepén

ELKÖLTÖZÖTT

Kossuth Lajos-utca

3 szám alá, a Református Lelkészi
Nyugdíjintézet bérházába
(Biharmegyei Takarékpénztár épülete)

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Református Püspöki Hivatal Nagyvárad,
Teleki-utca 31. sz. — Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.

Előfizelési ára évi 12 Pengő. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján

Kálvin-könyvnyomda, Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Felelősszerkesztő és kiadó:
BALAJTHY JENŐ

Főszerkesztő:
ORTH IMRE

Szórványmisszió.

Lapunk hivatalos része a püspök ur körrendeletét közli, mely az egyházközségek nemzetiségi képeinek s e kép történeti kialakulásának felvételét rendeli el. Nagyon kérem lelkésztestvéreimet, ne tekintsék ezt a rendeletet pusztá aktaszámnak, mely csak a munkát szaporítja, hanem tegyék szívügyükké a rendeletben foglalt kérést.

Egyházkerületünknek mindig egyik legfontosabb és legégetőbb kérdése a szórvány-kérdés volt. A megalázottságnak 22 esztendeje megtanított minket arra, hogy egymásért felelősek vagyunk és szükségünk van egymásra, szükségünk van a legelhagyatottabb szórvány lélekre is s neki is szüksége van az anyaszentegyházra. Sajnos az intenzivebb szórványgondozást a legtöbb helyen két óriási akadály gátolta meg: egyfelől az anyagiak teljes hiánya, másfelől az állami közegek ellenséges magatartása.

Hiába volt a lélek készen, ha a test erőtlén volt, s még utiköltségre sem tellett, nemhogy fáradságának méltó bérét vette volna a pásztor. Sok lelkészt ismerek, aki évek hosszú során át szolgált egy-egy fiók-egyházban, szórványgyülekezetben s még kiszállásainak utiköltségét is a magáéból fedezte. S azok is, kikre egy-egy missziói körzet gondozása bízott, vajjon ellenértékét vették-e abban a néhány fillérnyi missziói segélyben áldott szolgálatuknak? De még csoda, hogy egyházkerületünk azt az évi néhány ezer lejt is juttathatta nekik. Aminthogy soha el nem évülő dicsősége marad Kerületi Iratterjesztésünknek, az a sok irat, könyv és zsoltár, a Református Jövő ingyen példányai, mélyeket a szórványoknak juttatott. De sok magányos lélek meritett erőt és vigasztalást ezekből az iratokból, s hány lelket tartottak meg egyházunknak, vagy készítettek elő a szórvány-lelkész gondozása számára. Hálátlanok lennénk, ha úgy az egyes lekipásztorok, lelkes világi vezető férfiak, mint a hivatalos egyház anyagi áldozatairól elfeledkeznénk. Ám ezek elégségesnek soha sem bizonyultak. De sok szép terv és reménység feneklett meg éppen az anyagiak hiánya miatt.

A másik akadályról sem kell bővebben szólnom. Hiszen az intenzivebb lelkipászori munkát, különösen a román uralom utolsó éveiben, nemcsak a szórványban, de még az anyaegyházközségekben is megakadályozták a sovinszta hatóságok. Ha itt akadt is egy-egy nemesebb gondolkozású állami igazgató-tanító, aki az iskolatermet református istentisztelet tartására átengedte (mert hál' Istennek ilyen is akadt), a legtöbb helyt ezerféle módját találta ki pópa, jegyző és csendőrőrmester, hogy a »magyar papot« távoltartsa a községből.

Ez utóbbi akadály Isten kegyelméből reánk nézve megszűnt. S hisszük és reméljük, hogy a magyar állam segítségével meg fog szünni az intenzivebb szórványgondozás anyagi fedezetének hiánya is. Ha a világháboru előtt a vallás jelentőségét lekicsinyló liberális felfogás, vagy talán piszkos és kicsinyes felekezeti szempontok ezen a téren elütötték egyházunkat az államhatalomnak erkölcsi és anyagi segítségétől: ennek szörnyű következményei eléggé megdöbbenhetten az illetékes tényezőket. (Istenem, milyen másképp festene Erdély néprajzi képe és nemzetiségi statisztikája, ha a magyar református egyház csak annyi állami támogatásban részesült volna, mint például — a román görög-katolikus.)

Távol áll tőlem, hogy Isten országát a magyar állammal öszszetévesszem s a református egyház szórvány-misszióját kizárólag magyar nemzeti munkának állítsam be. 22 esztendeig tiltakoztunk egyházi munkáinkkal kapcsolatosan az irredentizmus vádja ellen. Am egyházunk, annyira egybeforrt nemzeti létünkkel, hogy a kettőt el nem választhatjuk egymástól. Amint nem tehattünk róla, hogy minden egyházi munkánkkal nemzeti érdekeinket is szolgáltuk a román uralom alatt, ma ezt a szolgálatunkat öntudatosan kell igénybe vegye az, ki a magyart szereti s e nép jövődjéért munkálkodik és pedig fokozott mértékben ott, ahol a leghivatottabbak vagyunk a magyarságért küzdeni: a szórványokban.

Az idegen uralom megakadályozott abban, hogy pontos és részletes statisztikát fektessünk fel szórványainkról s még kevésbé gyűjthettük össze a román tenger által elnyelt, vagy elnyeléssel fenyegetett református szigetek adatait. A Püspök ur körlevele első sorban ezt a hiányt kívánja pótolni. Lássuk meg világosan, hogy állunk és hogyan álltunk egykor. Mi az oka annak, hogy annyi sok református egyházközség tűnt el a Partiumban az évszázadok folyamán? Mi az oka annak, hogy például Biharban annyi a magyar nevű román ember? Nem mintha a névelemezés hirhedt, s a saját bőrünkön oly keservesen elszenvedett torturáit akarnók román atyánkfiai alkalmazni. A román uralom megtanithatott minket arra,

hogyan nem szabad a kisebbségekkel bánni s milyen *nem* lehet a nemzetiségi politika. Sokmindenképpen nem lehet, de legfőképpen erőszakos és erőszakolt nem lehet. De éppen ezért van szükségünk a kérdés megbízható és tárgyilagos adataira és történetének alapos ismeretére.

Tndomásom szerint a Püspök ur körlevelét azért adta ki, mert a Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium reudelkezésére kívánja bocsátani az összegyűjtött és feldolgozott anyagot. A minisztériumnak pedig elsősorban a céltudatos és helyes irányu nemzetiségi politika érdekében lehet szüksége reá. Nem kétséges tehát, hogy e körrendelet lelkiismeretes végrehajtásán keresztül úgy egyházunk számára, mint az egyes gyülekezetek és szórványgondozó lelkipásztorok számára megnyithatjuk az államhatalom fokozottabb anyagi támogatásának az intenzivebb szórványgondozás érdekében, egyelőre még mindig zárt kapuit.

Ugy egyetemes nemzeti, mint egyházi érdekből, mint sok küzködő lelkész érdekében tegyük hát szívügyünké a rendeletben fogtalt kérést.

Orth Imre.

Gyermekeink jövője.

Nemsokára mindenütt bezárulnak az iskolák kapui és sok szülő és gyermek előtt megnyílnak a jövő aggodalmának ajtai. Felmered sokuk előtt a nagy kérdőjel, hova-merre történjen a pályára indulás. Nehéz az elhatározás és felelősségteljes a szülőre is, a gyermekekre is, de nehéz a tanácsadás is. És mi mégis erre vállalkozunk. Miért?

Azért, mert állandóan azt kell látnunk, hogy sem a szülők, sem a gyermekek nem akarják megérteni az új kornak szavát. Mindenki arra áhítozik, hogy más által adott fix fizetésű álláshoz juthasson. Nem baj, ha szolga is, ha hajdú is, ha portás is, csak fixumja legyen. Az iparos lekicsinyli az ipart, a kereskedő únja a sok törődést és bizonytalanságot, a földmives menekül az ekeszarvától. A tisztviselő csizmadiasággal fenyegeti gyengén tanuló gyermekét. Mindenki fennebb néz, mint ahogy tehetné és érdemelné. A falu ifja, leánya tolong a város felé. Feladja régi szokását, erkölcsét, foglalkozását, egyszerűségét, fut a divat után, a selyemharisnyaért, a térdnadrágért, csakhogy urat mutathasson. Hogy aztán hogyan lehet az új helyzetben elbukni, nyomorba, szegénységbe, posványba jutni, arra aligha gondolnak.

Milyen más kép ez p. o. Hollandiában, Németországban, hol

senki sem szégyenli a kaptafánál maradni, szülei mesterségét folytatni, fejleszteni, nagyra nevelni s nem más szolgája, hanem maga ura lenni. Tanulnak ott is, magasabb képzettségre törekésznek ott is, de előveszik józan eszüket is, nem szégyelnek semmi munkát, nem a könnyebb részt választják, hanem küzdve, fáradva, önerejükből törekszenek arra, hogy maguk legyenek saját sorsuknak a kovácsai, hogy önállóságra, függetlenségre tegyenek szert s ne mások kegyéből éljenek. Sajnos, nálunk még mindig ennek a megfordítottja történik, kárára az egyeseknek, a családoknak, hazánknak, nemzetünknek, egyházunknak. Jól meggondolandó tehát a pályaválasztásoknál, hogy ki mire határozza el magát s komolyan kell számot vetni azzal, hogy kiben milyen tehetség és képesség van s körülményei szerint mire határozhatja el magát. Ne féljen senki se a gyakorlati, a gazdasági életpályáktól, már csak azért sem, mert az a jövő, mely előttünk áll, kenyérkereseti szempontból az ilyeneknek fog kedvezni, ezekben lesz a nagy kereslet s ahol mindenki éppen olyan úr lehet, mint bármely hivatalnoki állásban, ha arra érdemes és megfelelő.

A következőkben jó néhány gyakorlati élet pályát ismertetünk az elhatározások megkönnyítéséül.

GAZDASÁGI ÉLETPÁLYÁK.

M. kir. téli gazdasági iskola: Berettyóujfalu, Csongrád, Hajdudorog, Jánoshalma, Mátészalka, Mohács, Nagykőrös, Szentlőrinc, Székesfehérvár, Szombathely, stb. A tanfolyamok két évesek s csak a téli hónapokban tartatnak. Négy elemi és 17 éves életkor kívánatik meg. Saját gazdaságukban tovább dolgozóknak valók, de képesítenek mezőgazdasági szakiskolákba való felvételre is.

M. kir. mezőgazdasági szakiskola: Békéscsaba, Csermajor, Hódmezővásárhely, Jászberény, Karcag, Kecskemét, Kehida, Nagykálló, Pápa, Szekszárd stb. A tanfolyam két éves, elemi iskola és 17 éves életkor kívánatik. A tanítás egész éves.

M. kir. felsőmezőgazdasági iskola: Budapest, Békéscsaba, Gyöngyös, Orosháza stb. A tartam 4 éves. Polgári vagy középiskola négy osztályának elvégzése szükséges, bizonyítványa érettségi jelleggel bír s jogosít felsőbb fokú gazdasági iskolákra.

M. kir. gazdasági felső leánynevelő-intézet: Putnok. Gazdasági, kertészeti, általános műveltség megszerzése a cél. A tanfolyam három éves. Húsz éven aluliak vétetnek fel, négy polgári vagy középiskolai képesítéssel.

Tejipari szakiskola: Csermajor, Magyaróvár, Keszthely, Sárvár, Kisbér, Gödöllő stb. Az itt végzettek akár a maguk, akár a

más gazdaságában igen jól érvényesülhetnek. Bővebbet az iskolák igazgatósága nyújt.

Méhészeti iskola Gödöllőn. Van két éves, három hetes és három napos tanfolyam. Férfiak és nők részére egyaránt. Internátus is van, a tanítás ingyenes.

Kertmunkás képző iskola: Kecskemét. Két éves s 17—24. év közötti életkor és négy elemi iskola kivántatik. Kertészeti szakmunkásokat képez. Jó megélhetést jelent. Bővebbet a Duna—Tisza közti Mezőgazdasági kamara nyújt, Kecskeméten.

Kertész képző iskola Baja, Budapest: Négy éves, 16—24 éves életkor, négy polgári, vagy középiskolai végzettség kivántatik. Ez is nagyon ajánlatos.

M. kir. kertészeti tanintézet: Budapest. Műkertészeket képez. Tartama négy év és egy évi előzetes gyakorlat. Érettségi bizonyítvány szükséges.

M. kir. baromfitenyésztő iskola: Gödöllő. Egy éves, de vannak időközi tanfolyamai is. 18° éves életkor s polgári iskolai képzettség kivántatik.

M. kir. szőlészeti és borászati szakiskola: Eger, Kecskemét, Sopron, Tarczal. Két éves, elemi iskolai végzettség és 16 éves életkor kivántatik. Mindenütt van internátus.

M. kir. pincemesteri szakiskola: Budafok. Egy éves. Felvételhez valamelyik két éves szőlészeti és borászati szakiskola elvégzése kivántatik.

M. kir. felsőbb szőlő és borgazdasági tanfolyam: Budapest. Gazdasági akadémiai vagy kertészeti oklevél kivántatik meg.

M. kir. erdőőri és vadőri iskola: Királyhalma és Esztergom. Tartama két év, 15—25 éves életkor, elemi iskolai végzettség és legalább egy évi erdészeti és vadászati szolgálat igazolása szükséges.

IPARI PÁLYÁK.

M. kir. állami felsőipariskola: Budapest, VIII. Népszínház-u. 8. sz. Négy szakosztálya van: gépészeti, szerelői, faipari és vegyészeti. Tartam három év. Felvehető ipari szakiskolát végzettek vagy négy középosztályúak, ha kimutatnak egy évi műhelygyakorlatot. A bizonyítvány érettségi jelleggel bír. Soffőrképző iskolája is van.

M. kir. mechanikai és elektromosipari szakiskola: Budapest, Tavaszmező-u. 15. sz. Két szakosztálya van, mechanikai és elektromos. A tanfolyam három éves. Polgári vagy középiskola négy osztályának elvégzése szükséges. A végbizonyítvány magasabb fokú szakiskolára jogosít. Ugyanitt vannak felvonókezelői, mozgófénykép

kezelői, villamosszerelői, gépművezetői stb. különböző tartamú tanfolyamok. Jó megélhetést nyújtó, önálló életpálya.

Különböző ipari szakiskolák: Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs, Szolnok, Ujpest, Szeged, Nagykanizsa, Budapest olyanok részére, kik valamely ipari pályán önállóan, a kor követelményeinek megfelelően akarnak érvényesülni. Tanulmányi idő három év, négy polgári vagy középiskolai végzettség kívántatik. Végbizonyítványuk iparigazolvány váltására jogosít. Legtöbb helyen internátus is van. Az igazgatóságok készséggel adnak bővebb felvilágosítást.

M. kir. állami textilipari iskola: Ujpest és Győr. A tanfolyam három éves. Polgári vagy középiskola négy osztály kívántatik. — Ujpesten van külön egy éves szövőmester képző tanfolyam is olyan érettségítettek részére, kik már két éves gyári gyakorlatot tudnak felmutatni. Rendkívül ajánlatos életpálya.

M. kir. iparművészeti iskola nők részére is, Budapest, Kinizsit utca 31. sz. A kiképzés ideje 6 év, ami iparművészeti szaktanfolyamra, ez négy év és művészképző szaktanfolyamra s ez két év, tagozódik, de már a négy éves tanfolyam elvégzése is jogosít önálló iparüzésre. A felvételhez tizenöt éves életkor és négy polgári, vagy középiskola kívántatik. Azoknak ajánlatos, kiknek valamelyes iparművészetre hajlamos képessége van. Hét különböző szakosztálya van. Prospektust az igazgatóság küld.

Agyagipari szakiskola: Hódmezővásárhely. A tanfolyam négy éves. Polgári vagy középiskolai végzettség szükséges. Fazekas, kályhás, porcellánipar elsajátítására képesít. A második év elvégzése után felsőbb ipariskola vegyészeti, vagy az iparművészeti iskola szobrászati szakosztályára lehet menni.

Állami kosárfonó iskola: Békés, Tokaj. A tanfolyam három éves. Elemi iskolai végzettség és 12. éves életkor a feltétel.

M. kir. állami felsőépítő ipariskola: Budapest, VII. Thököly ut 70. Három éves, 15 éves életkor, négy középiskola elvégzése és 12 havi előzetes, épületen szerzett gyakorlat szükséges. A végbizonyítvány két évi szakmabeli gyakorlat után az építőipar önálló üzésére jogosít. Három évi gyakorlat után építőmesteri képesítést lehet szerezni.

*

Fentiekén kívül még sok más ipari és gazdasági szakiskola létezik, a lényeg az, hogy szülők és gyermekek most, a pályaválasztás idején tegyék a legpontosabb megfontolás tárgyává ezeknek az életpályáknak nagy jelentőségét s ne fussanak álmoképek után, ne igyekezzenek a könnyebb részt választani, hanem azt, ahol

erejük, tudásuk, szorgalmuk, önálló kifejlesztésével szabad, független pályákon is ugyanúgy boldogulhatnak.

Azok, akik bővebb felvilágosítást óhajtanak szerezni, forduljanak prospektusért az egyes iskolák igazgatóságához és pedig minél sürgősebben, mert a jelentkezések ideje most van. Szükség esetén mi is szolgálhatunk információval.

Egerházy Lajos
Orjó igazgató.

A nagyvárad-réti „Hazatérés Temploma“.

A nagyvárad-réti reformátusok mozgalmat indítottak a »Hazatérés Templomának« felépítésére. Jelenlegi imaházuk teljesen szűknek bizonyult a hívek befogadására. Hősök vasárnapján is négyizben vittek ki rosszul lett embereket a tulzsufolt templomból. Dr Szabó Lajos a réti reformátusok lelkipásztora magánlevelében hívta fel az ország egyes református vezetőinek figyelmét e nehéz állapotról és kérte segítségüket az építés ügyével szemben.

Mivel a réti hívek legnagyobb része vasutas, első levelét Horthy Istvánhoz a MÁV. igazgatóságának elnökéhez írta, akit az egész építési mozgalom fővédnökségére kérte fel. A MÁV. elnöke ma válaszlevelet küldött Dr Szabó Lajosnak s ebben a többek között ezeket írja:

»a templomépitési mozgalom, részemre felajánlott fővédnöki tisztségével kapcsolatban közlöm Nagytiszteletűséggeddel, hogy a kérelemnek — ha ezzel a szép célt szolgálhatom — szívesen teszlek e'leget és a felajánlott tisztelettel készséggel elfogadom. Az új templom építési munkálataira Isten áldását kérve vagyok, hazafias üdvözlettel...«

Ugyanakkor nagyobb adományt is küldött az építkezéshez.

Nagybányai Horthy István nemes elhatározása nagy örömet váltott ki a réti reformátusok soraiban.

De levelet küldött Dr Szabó Lajos lelkes az ország nagyobb református gyülekezeteinek belmissziói alakulataihoz, hogy adományaikkal legyenek segítségére a Nagyvárad-réten építendő »Hazatérés Templomának« megépítésében. Vácolta levelében azt a heroikus mánkát, melyet a perifériák agyonsanyargatott népe fennmaradásáért 22 éven át minden segítség nélkül folytatott. Ennek a jórészt magyar nemzeti munkának volt bástyája a jelenlegi imaház és kulturterem, amely azonban ma már teljesen szűknek bizonyult a vágyakozó lelkek befogadására. Azt is megemlítette Dr Szabó

Lajos levelében, hogy ott ahol jónak látnák személyes megjelenését ott akár prédikációval, akár előadással készséggel szolgál a nemes cél érdekében.

Az elküldött levelekre már is érkeznek a válaszok. A megnyitott csekkszámra egymásután érkeznek a kisebb-nagyobb adományok az ország minden részéből. Elsők voltak adományaikkal Dr Révész Imre tiszántuli, Dr Ravasz László dunamelléki és Medgyaszay Vince dunántuli református püspökök. Medgyaszay Vince azt is közölte, hogy legközelebbi körlevelében Ő maga is felhívja az építendő »Hazatérés Templomára« a dunántuli nagyobb gyülekezeteknek figyelmét.

Minden remény meg van arra, hogy e testvéri támogatással nagy lépéssel halad előre és ját a megvalósulás felé az építkezés megkezdése.

Tarlózás.

A Tanítók Lapja legutolsó számában Kosa Károly »Az iskola önállósítása« című vezető cikkében követeli, hogy tanító ügyekben és általában a tanügy kérdéseiben tanítók intézkedjenek. »Az emberi társadalom minden szakmájának önálló szervezete van, ügyeiket saját maguk intézik, csak a felekezeti tanítónak, helyesebben a református tanítóságnak nincs önállósága. A tanító felügyeletét, ellenőrzését, fegyelmi ügyeit, az iskola belső és külső ügyeit, törvényhozásig és a végrehajtó hatalomig, mindenki intézheti, csak éppen tanító nem.«

Ágoston Sándor püspök felszólalása nagy érdeklődést keltett a délvidéki reformátusok zombori gyűlésén. »Ezelőtt kilenc évvel — mondotta a püspök — a délvidéki református egyházi tanács mindenféle egyházi címet eltörölt, csak a »tiszteltes« megszólítást engedélyezte. A régi diszitő jelzők azonban azóta visszaszivárogtak és ma már őt is általában főtiszteletűnek és méltóságosnak cimezik. Mivel nem kellemes emiatt mindenkivel esetről esetre közelharcba bocsátkozni, kérte a közgyűlést, hogy törölje el még a tiszteletes címet is, elvárván mindenkitől, hogy a jelzők mellőzésével a püspököt csak püspök urnak, a lelkészt lelkész urnak cimezze. A közgyűlés nagy lelkesedéssel fogadta az indítványt.« Érdekes, hogy ez még sohasem jutott eszembe, mondotta egy fiatal lelkész barátom, aki különben elszánt harcosa a cím és rangkórságnak. Egész természetesnek tűnt, hogy »tiszteletesnek« szólítanak. Valószínűleg a méltóságosnak és kegyelmesnek is természetes, ha rangjának megillető címét megadják.

A meggyógyult család eszménye sugallhatta a házassági törvény kiegészítéséről és módosításáról szóló törvényjavaslatot, — írja a Tiszántul. A javaslat értelmében házasság csak akkor köthető, ha a házasulók harminc napnál nem régebb tisztiorvosi bizonyítvánnyal igazolják, hogy megvizsgáltatták magukat és a vizsgálat nem állapított meg fertőző gümőkort, vagy nemi betegséget...» A család a nemzet jövőjének egyik legjelentősebb tartóoszlopa. — A megerősített család: széttörhetetlen fundamentum. Gazdasági és szociális vonatkozású intézkedések egész sorának kell napvilágot látni minél előbb. — Általában kívánatos, hogy a család legyen kiváltságos helyzetben. Meg kell éreznünk azt, hogy a házasság nem kizárólag magánügy. — »A magyarság akkor töltheti be rendeltetését a Kárpátok medencéjében, ha a körülötte élő hatalmas vita'itású népek óceánja elé a meggyógyult magyar család áttörhetetlen gátját emeli.« Ugyvan. Ugylegyen.

Vidéki

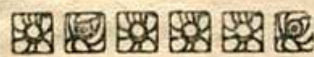
AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Egyházi lapjaink szomorú hírt közölnek: ismét szegényebbek lettünk egy nagytehetségű, sokat munkálkodó, áldott szívű lekipásztori élettel. *Forgács Gyula* a budapesti skót misszió vezető lelkésze, teológiai magántanár életének 62-ik esztendejében, pár percnyi rosszullet után váratlanul elköltözött az élők sorából. Uttörő munkása és végig lelkes hive volt a belmissziónak. Mi is Belmissziói Kézikönyvéből ismertük meg őt, mely minden parochiális könyvtárnak sok haszonnal forgatott utmutatójává vált.

HIREK

A református diakonissza anyaházak felhívása. A Dunamelléki Református Egyházkerület Filadelfia Diakonisszaintézeti Alapítvány (Budapest, XIV. Hermina-ut 53. Bethesda), az Erdélyi Református Egyházkerület Diakonisszaintézete (Kolozsvár, Kálvin-utca 2.) és a Tiszántuli Református Egyházkerület Diakonisszaképző Intézete a következő felhívást bocsátotta ki. Felkérjük a lekipásztorokat s Istenországba ügyének minden munkását, hogy gyülekezeteikben, szolgálati helyeiken, bibliaóráikon és más közösségeikben emlékezzenek meg imádságaikban egyházunk diakonissza munkájáról. A magyar református egyház jövőjének a lelkészi utánpótlás kérdése mellett egyik legnagyobb jelentőségű kérdése a diakonisszák számának növelése. Ezért keressük és hívjuk mindazokat a református testvéreinket, akiket Isten a diakonissza szolgálatra hívott el. Betegek, szegények és elesettek, árvák és lelki hajótörtek ezrei várják szeretetintézményeinkben és gyülekezeteinkben Krisztus

elhívott szolgálóleányainak segítő szeretetét. »Az aratnivaló sok, de a munkás kevés, ezért kérjük az aratásnak Urát, hogy küldjön munkásokat az Ő aratásába.» A diakonissza hivatás iránt érdeklődők forduljanak részletes tájékoztatásért egyházkerületünk diakonissza anyaházaihoz.

A máramarosszigeti ref. gimnázium az 1941—42. tanévre folytatólagosan megnyitja az V-ik osztályt és kellőszámu tanuló jelentkezése esetén a magasabb osztályokat is. A gimnáziummal kapcsolatban megnyitja az internátust. A gimnáziumban a beírás és tandíj évi összege 130 P, melyből 30 P a felvételre jelentkezéskor, a többi díjrész negyedévenként előre fizetendő. — Az internátus 10 hónapra eső díja 600 P, melyből 20 P a felvételkor, a többi havonkénti egyenlő részletekben előre fizetendő. — Az Igazgató Tanács fenntartja a jogot az internátusi díjaknak az árviszonyoknak megfelelő megváltoztatására. Az igazgatóság.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad

2179—1941-III. szám. KÖRLEVÉL. *Valamennyi kebelbeli nagytiszteletű lelkészi hivatalnak.* Szives tájékozásul közlöm a Budapesti Közlöny folyó évi június hó 10-én megjelent 130. számában a m. kir. Minisztérium 4250—1941. M. E. számú rendeletét, amit a keleti és erdélyi területeken a lelkészi illetményekre vonatkozó magyar jogszabályok hatályba léptetése tárgyában kiadott.

A m. kir. Minisztérium az 1940. XXVI. t. c. 3. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. A lelkészi jövedelem kiegészítéséről, a lelkészi illetményeknek korpótlék útján való emeléséről, valamint a lelkészi családi pótlékról szóló magyar jogszabályok a Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi területen az 1941. évi augusztus hó 1. napján hatályba lépnek.

2. §. (1) A jelenrendelet 1. §-ában megjelölt jogszabályok alapján megállapított és folyósított jövedelemkiegészítést, korpótléket és családi pótléket — további rendelkezésig — csupán ideiglenes szolgáltatásnak kell tekinteni. Az ideiglenes szolgáltatást a vallás és közoktatásügyi miniszter bármikor megszüntetheti.

(2) A visszacsatolt keleti és erdélyi területen működő lelkész (segédlelkész) részére az 1. §-ban megjelölt jogszabályok hatálybalépése előtt folyósított átmeneti járandóságot az 1941. évi július hó 31. napjával meg kell szüntetni.

3. §. A 2. §. (2) bekezdésében megjelölt az a lelkész (segédlelkész), aki magyar állampolgárságát igazolni nem tudja, a vallás és közoktatásügyi miniszter engedélye alapján ideiglenes szolgáltatásként lelkészi jövedelemkiegészítésben, korpótlékban és családi pótlékban részesülhet. A vallás és közoktatásügyi miniszter az

engedélyt csak akkor adhatja meg, ha a lelkész, (segédlelkész) igazolja, hogy visszahonosítása iránt folyamodott és hogy a működési helye szerint illetékes törvényhatóság első tisztviselője előtt a magyar állam iránt hűséget fogadott. A vallás közoktatásügyi miniszter az engedély megadását megtagadhatja, időtartamhoz kötheti és a megadott engedélyt bármikor visszavonhatja.

4. §. Korpótlékra igénytadó lelkészi szolgálatnak (1913. XXXVIII. t. c. 3. §.) kell tekinteni azt a szolgálatot is, amelyet a 2. §. (2) bekezdésében megjelölt lelkész a Román királyság területén lelkészi (helyi kápláni) állomáson töltött el.

5. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba. Végrehajtásáról a vallás és közoktatásügyi miniszter gondoskodik.

Budapest, 1941. évi június hó 6-án. Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k., a miniszterelnöki teendők ideiglenes ellátásával megbízott m. kir. belügyminiszter.

Kérem tehát a nt. lelkészi kart, hogy fenti rendelkezést tudomásul venni sziveskedjék.

Nagyvárad, 1941 június 11. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

1681—1941-I. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kabelbeli nt. lelkészi hivatalnak*, az egyházközségek nemzetiségi múltjának feldolgozása tárgyában. Egyházkerületünk területén levő egyházközségek nemzetiségi helyzetének és e helyzet történeti kifejlődésének ismerete ugy egyházi, mint nemzeti szempontból rendkívüli fontossággal bír. Felkérem azért lelkésztestvéreimet, hogy tegyenek jelentést a következőkben: 1. Egyházközségek alapításának éve, vagy valószínű ideje. 2. A község jelenlegi felekezeti és nemzetiségi összetétele. 3. Van-e tudomása arról az egyházközség vezetőinek, hogy a község jelenlegi nemzetiségi összetétele a múltban más lett volna, mint ma s ha igen, mikor és hogyan változott meg a község nemzetiségi képe? (Tömeges betelepülés, asszimilációs folyamat, elvándorlás stb.) 4. Az egyházközség történetére vonatkozó feljegyzések megtalálhatók-e a lelkészi hivatal irattárában s visszamenőleg meddig tartalmazznak, különösképpen a fenti kérdésre vonatkozó megbízható adatokat? 5. Ugyanezek az adatok közlendők az összes társ-, leány- és fiók-egyházközségekről, valamint azokról a missziói területükre eső és gondozásuk alatt álló, vagy teljes elnéptelenedés miatt gondozatlan szórványokról, melyek egykor népesebb református települések, vagy éppen anyaegyházközségek voltak. 6. Az elnéptelenedett szórványoknál, vagy megszűnt egyházközségeknél külön is feltüntetendő az elnéptelenedés oka és az egyházközség megszűnésének éve, vagy valószínű ideje is. 7. Végül arra nézve kérem különösen az érdekelt lelkésztestvéreim nyilatkozatát, hajlandók-e az ügy nagy fontosságára való tekintettel, akár saját irattáruk anyagának e kérdés szempontjából való feldolgozásával, akár más módon, hivatalomnak, illetve, az adatok összegyűjtésével és feldolgozásával megbízandó lelkész urak segítségére lenni? A jelentések megtételét legkésőbb július 5-ére kérem.

Nagyvárad, 1941 június 15. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

Pályázat a nagybányai református egyházmegye kebelébe tartozó *pettyéni* református lelkészi állásra. **J a v a d a l o m:** 1. Készpénz az egyháztagoktól 450 Korona. 2. Közalapítókesegély 70 Korona. 3. 27 katasztrális hold szántóföld. 4. Az új temető fűhasználatára. 5. Törvényes stóla az egyházkerületi megállapítás szerint kongrua a régi megállapítás szerint 565 Korona 74 fillér. 7. Lakás kerttel és melléképületekkel. 8. Kilenc vékás föld kivételével, a föld állami adóját a lelkész fizeti. **Kötelessége:** A pettyéni anyaegyházban az összes lelkészi szolgálatok végzése és a szatmárpálfalvai leányegyházban a felügyelő lelkészi teendők ellátása, melyért legutóbb évi 2500 Lei tiszteletdíjat élvezett. Pályázati kérvények a törvény előírása szerint felszerelve, Boros Jenő espereshez küldendők Szatmárnémeti, Kálvin-tér 4. szám alá. Pályázati határidő a megjelenéstől számított 3 (három) hét. **Sulyok s. k., püspök.**

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok:

Telefon
13-30

BÉRES KÁROLY
BÉRES SÁNDOR
ROMÁN KÁROLY

Telefon
13-30

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14
a Református Leánynevelő-intézet épületéből

május hó közepén

ELKÖLTÖZÖTT

Kossuth Lajos-utca

3 szám alá, a Református Lelkészi
Nyugdíjintézet bérházába
(Biharmegyei Takarékpénztár épülete)

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadlnak el.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Református Püspöki Hivatal Nagyvárad,
Teleki-utca 31. sz. — Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.
Előfizetési ára évi 12 Pengő. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján

Kálvin-könyvnyomda, Nagyvárad.

Református Elemi Népiskola
Igazgatóságának
Nagyvárad, Jakab Mihály utca 1.